OKRUTNA IGRA

WESTERN ROMAN

LISO

1979.

G. F. Unger:

OKRUTNA IGRA

G. F. Unger: **OKRUTNA IGRA**
Naslov originala: DAS HARTE SPIEL
Copyright: Bastei – Verlag Gustav H. Lübbe, Bergisch Gladbach
Recenzija: Mladen Stary, književnik
Prijevod: Thea Đurđević
Grafički urednik: Ivica Bartolić
Urednik: **Marcel Čukli**

»Laso« – Izdavač OOUR Informativno-revijalna izdanja NIŠP »Vjesnik«, Zagreb, Ljubice Gerovac 1 – Glavni i odgovorni urednik Borivoj Jurković – Tisak OOUR Novinsko-revijalna štamparija i OOUR TMG »Vjesnik« Zagreb, Ljubice Gerovac 1 – Zagreb 1979
Copyright (sva prava za Jugoslaviju) VJESNIKOVA PRESS AGENCIJA Zagreb.

Cijena pretplate za godinu dana iznosi 364 d ili 327,60 d s popustom od 10%, a za 6 mjeseci 182 d ili 163,80 d s popustom. Samo unaprijed plaćena pretplata osigurava popust od 10%. Pretplata se uplaćuje općom uplatnicom u korist računa 30101-833-586 OOUR »Vjesnik« SSRNH s oznakom za »Laso«.

Cijena za inozemstvo: DM 1,80, ASCH 10,00, SFRS 2,00, HFL 2,00

Cijena inozemne pretplate za 6 mjeseci: DM 36,00, SKR 63,00, ASCH 250,00, FF 74,00 SFRS 36,00, HFL 37,00, US$ 15,00

UPLATA NA DEVIZNI RAČUN 30101-620-37-7210-256 – Privredna banka Zagreb za »Vjesnik«.

EKONOMSKA PROPAGANDA: »Vjesnik« Agencija za marketing Zagreb, Trg bratstva i jedinstva 6. 1/1 c/b stranica 6000 d ili 420 US$, 1/1 kolor zadnja stranica 8000 ili 550 US$.

Oslobođeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/7-1973. od 26. XI 1973.

I

Kad smo stigli do razvođa na prijelazu, već je zanoćilo. Kočijaš je dopustio da šestoropreg predahne. Iz tamnih sjena što su ih stvarale stijene pojavilo se nekoliko konjanika.

– Jorge, ne čini nikakve gluposti! Ni ti ni tvoj pomoćnik! – povikao je jedan od jahača.

Bila je to jedina opomena. Pomoćnik koji je sjedio uz kočijaša prokune. Njegov je glas odavao želju za borbom. Nisam ga mogao vidjeti, ali znao sam da će začas zapucati iz svoje sačmarice tipa »parker«. No prije nego što su se razabrali pucnji iz sačmarice, odjeknu dva revolverska hica. Nisam vjerovao da je pomoćnik uspio pogoditi ijednog razbojnika prije no što je pao s kočijaševa sjedala.

U kočiji je osim mene sjedilo još nekoliko okorjelih momaka, svaki s barem jednim revolverom, ali nijedan nije ni ma što poduzeo. Svatko je imao svoj razlog. Bilo je i žena. Razbojnici su mogli pucati kroz prozore, a svojim bi puškama za bizone lako probili kočiju. Ali to nije bilo sve. Kad vozač ne bi mogao vladati šestoropregom, on bi pojurio nizbrdo i već bismo se na prvom zaokretu mogli sručiti u provaliju. Osim toga, gotovo svi bijasmo bez prebite pare i da su nas i naglavce postavili, iz naših džepova ne bi ispalo bogzna što. Zašto bi se netko od nas borio? Jedini junak bio je kočijašev pomoćnik.

Trebalo je neko vrijeme da se sve donekle stiša.

– Jorge, zašto je taj luđak pokušao pucati na nas? – upitao je onaj isti čovjek.

– Novajlija je – odvrati kočijaš. – Rekao je da se nikoga ne boji i mislim da je i mene smatrao kukavicom.

Neko je vrijeme vladala tišina.

– Baci sanduk s nadnicama rudnika »Pikes«, Jorge! – oglasi se ponovo razbojnik. – Nećemo valjda jedni drugima nepotrebno stvarati neprilike?

– Ne – odgovori Jorge. – Ja sigurno neću stvarati neprilike, jer samo upravljam kočijom. To sam već rekao vlasnicima ove poštanske kočije. Što se mene tiče, mogu pronaći drugog kočijaša. Neću vam smetati. Uvijek popuštam sili.

– Razuman si, Jorge, i zato si ih sve nadživio. Baci sanduk!

Zapovijed je ovaj put izrečena kratko i bezobzirno. Malo zatim nešto se stropoštalo. Odjeknulo je poput pada čeličnog sanduka. Znao sam da se sanduk s novcem nalazio ispod kočijaševa sjedala. Očito ga je bacio na zemlju.

– Možete dalje! Ukrcajte svog divljeg i hrabrog momka i krenite!

Uskoro smo bili sami. Razbojnici su nestali između stijena iz sjena kojih su se i pojavili.

Neki su muškarci odmah izišli iz kočije i ubrzo ustanovili da kočijašev pomoćnik još živi. Kad bi ga dovoljno brzo prevezli do liječnika, možda bi preživio.

– Ne budete li se bojali, vozit ću brzo i za pola sata smo u Silvervilleu – poviče Jorge.

Odlučio sam prepustiti svoje mjesto u kočiji ranjeniku i sjesti kraj kočijaša. To sam svima saopćio i izišao. Popeo sam se do Jorgea i gurnuo u korice kraj sedala pomoćnikovu pušku što sam je ponio.

Jorge je bio postariji čovjek čije je lice krasila kozja bradica. Na glavi je imao cilindar i bio je obučen u stari i zamazani plavi kaput. Nos mu je bio krumpirast, uha klapava. Promotrio me na mjesečini i rekao:

– Vozit ću vraški brzo. Ako se ne budete dobro držali, na jednom od zavoja past ćete sa sjedala. Provalija je gotovo uvijek s vaše strane. Padnete li, a ne budete znali letjeti poput ptice, strovalit ćete se tisuću metara u dubinu. Jeste li razumjeli?

– Jesam. Nisam baš slabašan i zato ću se držati svom snagom.

Bio je zadovoljan. U međuvremenu su mu dojavili da je sve spremno za polazak i naš je šestoropreg brzo pojurio.

Jorge bijaše velik umjetnik. Nemam drugog izraza za nj. Osim toga, razumio je govor konja; ma što povikao, kljusad bi ga točno razumjela. Savršeno je umio rukovati kočnicom. Sve sam ga više cijenio. Prije, uvidjevši da u borbi s razbojnicima ne bi mogao sačuvati glavu, povukao se i prepustio im povjerene nadnice. Sada, kad bijaše riječ o ljudskom životu, borio se.

Već sam tada mogao tvrditi da sam hrabar momak. Napunio sam dvadeset i osam godina, bijah visok metar i devedeset i jedan centimetar, a težak devedeset kilograma. Uvijek sam se i svuda mogao potvrditi. Što se iskustva tiče, mogao bih biti i deset godina stariji.

Ipak sam se divio Jorgeu. Ta nam se vožnja zapravo samo činila strašnom. Jorge ništa nije riskirao. Dobro je znao voziti i točno je poznavao taj opasni put prema dolini, pa je za manje od pola sata svladao cijeli spust. Za dvadeset i dvije minute već smo jurili glavnom ulicom. Grad je još djelomice bio nalik logoru, pogotovu u predgrađu. Sve su kuće bile podignute na brzinu.

* * *

Pred hotelom »South-Platte« dočekali su nas upravitelj pošte i dvadesetak drugih ljudi.

– Jeste li uspjeli prevesti nadnice? – upita netko.

– Nismo, no o tome ćemo poslije – odvrati Jorge. – Moramo prenijeti moga pomoćnika liječniku. Momci, prenesite ga iz kočije liječniku. Brzo! U pitanju je njegov život.

Nastala je zbrka, ali mene to nije zbunilo. Uzeo sam svoju putnu torbu i prešao na drugu stranu ulice. Zastao sam, stavio torbu na zemlju i pripalio cigaretu. Ubrzo mi priđe neki čovječuljak i zamolio vatru.

– Lijepi grad, zar ne? – upitao sam kad je pripalio.

– Znao sam da ste to vi, O'Briane. – Čovječuljak me pogleda. – Prezivam se Smith. Čovjek koga tražite posjeduje u ovom gradu mnoge dućane i radionice. Možete ga naći u »Royal-Playhouseu«. Zove se Hugh Stone. Ako zaključite da je to čovjek koga tražite, uhvatite se za lijevo uho. Tako ću znati da sam uspješno obavio zadatak. Uzet ću vaš ček i otići u banku po novac.

Čovječuljak bijaše jedan od šestorice ljudi koje sam unajmio da tragaju za Jimom Hughanom. U ovom gradu živi čovjek koji se nazivao Hugh Stone, a čiji opis potpuno odgovara izgledu Jima Hughana. To što je dio svoga pravog prezimena upotrijebio kao dio novog imena povećalo je moju nadu da ovaj put slijedim pravi trag.

Podigao sam putnu torbu i pušeći cigaru krenuo glavnom ulicom, koja se zvala »Silverstreet«. U ovom se gradu, kao i u okolici od oko dvije stotine kilometara, sve vrtjelo oko srebra. Riječ »silver« nalazila se u gotovo svakom nazivu koji bijaše u vezi sa Silvervilleom.

Do 1858. godine u ovom dijelu Kolorada nije bilo nijednog čovjeka. Zatim su u pritocima rijeke South-Platte pronašli zlato, a poslije u još većim količinama srebro. Od tada u tom osamljenom dijelu zemlje nije više bilo mira.

I u ulici kojom sam polagano koračao, nastojeći da mi se opuste mišići zamoreni dugim putovanjem, vladali su buka i nered, kao i u cijelom gradu. Sve je bilo u pokretu.

Dosad sam bio u nekoliko takvih divljih gradova. Jedan sam kao šerif čak ukrotio i učinio mirnim. U tom pothvatu zaradio sam i dva ožiljka od metka.

Koračao sam glavnom ulicom zastajkujući pred nekim lokalima. Susreo sam i nekoliko skupina pijanaca koji bi rušili sve što im je smetalo pri prolazu. Neki snažan momak uputio se prema meni, urlajući:

– Hoiii ja sam divlji medvjed iz Kentuckyja! Gdje je netko iz Tennesseeja? Hoću da ga izmlatim. Ja sam najjači u cijelom Kentuckyju!

Bio je pijan. Kad mi je prišao zapuhnu me smrad alkohola. U njegovoj se blizini ne bi smjela držati zapaljena šibica.

– Brate, jesi li iz Tennesseeja? – upitao je pun nade.

– Nisam, prijatelju, ali na uglu je bio jedan koji je tražio nekog iz Kentuckyja!

– Oooohoooiii! – zaurlao je i odjurio.

Nasmiješio sam se i krenuo dalje.

Pred lokalom »Royal Playhouse« zastanem. Tu bi trebalo da bude Jim Hughan, jer je ime vlasnika pisalo velikim slovima:»Vlasnik: Hugh Stone«.

Ušao sam i odmah primijetio da je to otmjen lokal, u kojem se mogu igrati sve igre. Sprijeda, u velikoj prostoriji, nalazila su se dvadeset i četiri kartaška stola i stolovi za rulet. Moglo se kartati poker, black-jack, faro i bacati kocku. U sporednoj prostoriji bilo je dvanaestak stolova za biljar. Težak baršunasti zastor dijelio je sobu »prvog razreda« od ostalih prostorija. Za stolovima u toj prostoriji igra nije bila ograničena. Za njima su sjedili poznati igrači. Sve su to bili oštri i okorjeli momci, koji bi na par devetki uložili i tisuću dolara.

Šetajući već pola sata, povremeno sam primjećivao Smitha. Neprimjetno me promatrao.

U »otmjenoj« prostoriji napokon sam pronašao čovjeka za kojim sam tragao. Moj detektiv obavio je vrlo dobro svoj posao. Opis Jima Hughana i poznavanje njegovih životnih navika bili su mu dovoljni.

Uhvatio sam se za uho i lagano kimnuo. Smith je nestao, jer je posao za njega bio završen. Otići će u banku i podići novac. Bio je vrlo pošten. Imao je u džepu moj ček, ali znao sam da će novac podići tek kad uspješno obavi zadatak. Nisam ni pogledao za njim, već sam cijelu pažnju obratio Jimu Hughanu, koji je ovdje bio poznat pod imenom Hugh Stone.

Bio je to momak koji je u svakoj partiji pokera mogao pokazati svoje umijeće i znanje. Izgledom se potpuno razlikovao od mene. Bio je privlačan, svijetlokos i uvijek nasmiješen, pa je svuda mogao steći prijatelje. Ja sam bio drugačiji. Moja je kosa bila tamna, lice obilježeno ožiljkom, nos već dva puta slomljen. Doista nije bilo zadovoljstvo gledati me.

Osim privlačnom pojavom, Jim Hughan se isticao prvorazrednim odijelom, očito sašivenim po mjeri, bijelom košuljom, vezenim prslukom i svilenom kravatom s bisernom kopčom. Djelovao je otmjeno. Pušio je debelu cigaru, koja zacijelo nije jeftinija od pola dolara.

II

Kad me ugledao, Jim je počeo grčevito kašljati, od zaprepaštenja karte su mu ispale iz ruke.

Nasmiješio sam se. Zubi su mi bili čvrsti i bijelih. Smiješeći se bolje sam izgledao, mada sam tada nalikovao Indijancu koji ne zna za milost.

Jim Hughan me dobro poznavao. Primijetio je da revolver nosim onako kako sam ga uvijek nosio i znao je što sam sve sposoban s njim učiniti. Njegovi su čuvari zasigurno prema meni nemoćni.

Samo je nekoliko sekundi prestravljeno zurio u mene, a onda ustane. Rekao je suigračima da dalje neće igrati, pa mi prišao raskriljenih ruku.

– Mac, stari prijatelju! – povikao je i smiješio se onako kako to samo on umije.

Što je već sve postigao takvim smiješkom! Čak je i mene, nepovjerljiva starog vuka, pridobio za prijatelja. Vjerovao sam mu kao samome sebi. No, sada mu taj naivni smiješak više nije mogao pomoći.

– Huggy – rekoh – drago mi je da si živ i zdrav. Tko zna kako ćeš to dugo još biti.

– Podimo u moj ured – rekao je brzo. – Kada se dva tako stara prijatelja sastanu, treba da prvo razgovaraju u četiri oka. Dođi, Mac, stari druže!

Okrenuo mi leđa i krenuo ispred mene prema jednim vratima, otvorio ih i pustio da prvi uđem. I dalje se smiješio kao da je cijelo vrijeme čekao kad ću stići.

Morao sam mu se diviti. Bio je svjestan da sam ga došao ubiti i znao je da me u tome spriječiti ne može ni poveća skupina revolveraša. Mnogi su čuli za zloglasnog Maca O'Briana. Štoviše, dobio sam i nadimak Black Mac – Crni Mac.

Zatvorio je vrata i naslonio se na njih. Bio je visok kao i ja, ali gotovo deset kilograma teži. Očito mu je godio život poslovnog čovjeka i kartaša.

– Uzmi revolver – rekoh – pa ćemo poći iz grada. No, najprije daj mi dvadeset i pet tisuća dolara. – Pokazao sam prema željeznoj blagajni u kutu. – Otvori je! Ako u njoj nema dovoljno, zapovijedi da donesu novac iz tvojih dućana. Ako nikako drugačije, nabavi novac od ljudi što drže banku za tvojim igraćim stolovima. Nije potrebno da ti prijetim, zar ne?

– Ne, nije. Otišao je do pisaćeg stola i sjeo. Tada reče: Nije to tako jednostavno. Suviše si brzoplet. Razmisli malo o prošlim danima.

– Oh, nemam o čemu razmišljati – rekoh mirno. – Bio sam šerif u razuzdanom rudarskom gradu, a ti si mi bio prijatelj. Zajedno smo kupili registriranu parcelu. Nismo imali dovoljno novca, pa sam zadržao mjesto šerifa i tako mjesečno dobivao četiri stotine dolara. Ti si radio na našoj zemlji. Ubrzo smo pronašli zlatnu žilu i mogli unajmiti dvadeset i četiri čovjeka. Obogatili smo se. Onaj dan kad sam napustio posao šerifa, pucali su na mene iz mračne ulice. Pola godine ležao sam bolestan. Tražim te već nekoliko mjeseci. Dobro znaš da si pobjegao sa zajedničkim imetkom. Naš si rudnik prodao. I sve to u onoj noći kad sam zamalo bio ubijen. Sada je na tebi red!

Posljednje riječi izgovorio sam mirno i opušteno. Shvatio je da me ne može pridobiti. Uvidio sam, naime, da je nitkov.

– Vjerovao sam da ćeš umrijeti. Ni ma koga nisi imao na svijetu i tako sam se smatrao jedinim nasljednikom. Na tvom bankovnom računu ostavio sam dovoljno novca za troškove liječenja i pogreba. Imao si mnogo neprijatelja, a mene su smatrali tvojim prijateljem, pa nisam htio da i mene ubiju iz zasjede. Pobjegao sam i sve ponio sa sobom. Što je u tome loše? Liječnik mi je rekao da ćeš umrijeti i da ti nema spasa. Nisam ti mogao pomoći. Zašto sam pogriješio što sam pobjegao?

Ponovo ta njegova spretnost! Uvijek se znao izvući i iz najgo-

re neprilike. Riječima je umio obmanuti i najnepovjerljivijeg čovjeka. Sve što je rekao, zvučalo je istinito. Uvijek je bio takav i tako je uvijek postupao no istina je bila to da me teško ranjenog ostavio u gradu punom neprijatelja, pobjegavši i s mojim dijelom novca.

Još mi nije dao do riječi. Ovo što je dosad rekao bilo je samo uvod. Sada nastavi:

– Htio bi dvadeset i pet tisuća dolara? Nemam ih, bar ne odmah. Imat ću ih sigurno za tjedan dana, a za četiri tjedna dat ću ti četiri puta više. Sto tisuća dolara iznosit će tada tvoj dio. Tvojim sam novcem, naime, radio isto tako kao i svojim. Neprekidno sam ulagao novac. Vlasnik sam igračnica, saluna, restorana, dućana i jednog hotela. Jučer sam kupio novi dućan. Ne mogu ljudima koji drže banku za igraćim stolovima oduzeti potrebni kapital. Svake noći zarađujem nekoliko tisuća dolara. Čekaj tjedan dana. Ili, bolje, pričekaj četiri tjedna!

Nisam odgovorio. Gledao sam ga i on je znao da sam ga prozreo. Zurio je u moj revolver, svjestan da me može ubiti samo iz zasjede, a za to mu je bilo potrebno vremena. Morao je nešto ponuditi kako bih ga još jednom izvukao iz škripca i omogućio mu da se sredi i nešto poduzme.

– Već sam odavno zažalio što sam pobjegao – nastavi. – Sada ti nudim ortaštvo. Od svega što ovdje posjedujem i što ću posjedovati nudim ti polovicu kao tvoj udio. Mogli bismo odmah zamoliti bilježnika da sastavi ugovor. Možemo to učiniti ovdje, u ovoj sobi, a gradski sudac, gradonačelnik i nekoliko uglednih građana potpisat će kao svjedoci. Što još želiš? Bio si mi prijatelj i ortak. Mislio sam da ćeš umrijeti i zato sam uzeo sve što nam je pripadalo i otišao. Možda to nije bilo ispravno, ali umnožio sam početni kapital i primam te kao ravnopravnog ortaka. Što bih mogao više učiniti?

Ovaj puta se nije smiješio. Možda je slutio da me više ne može pridobiti smješkanjem, nego čak izazvati suprotan učinak. Lice mu se uozbiljilo i dobilo izmučen izraz. Djelovao je sumorno i bio potpuno nalik čovjeku koji upravo nešto svečano obećava.

Razmislio sam o svemu i ubrzo shvatio da me pridobio. Ono što mi je nudio bilo je mnogo više od onoga čemu sam se nadao. Štoviše, najednom osjetih i blagu sumnju: možda me i ne bi napustio i prevario da nije bio uvjeren kako ću uskoro umrijeti. Pobjegao je misleći da mi nema spasa.

Nikada više neću mu biti prijatelj, ali štošta mi duguje. I moj je udio uložio ovdje, u Silvervilleu. Zasigurno je sve vrlo dobro promišljeno i donosi mnogo novca. I sâm ne bih umio taj novac bolje uložiti.

Odjednom više nisam želio ubiti Huggyja. Nestalo je u meni one strašne, neumoljive želje za osvetom i obuzela me ljutita radoznalost. Kako će to ići dalje? Kakvim će se trikovima služiti? Znao sam da mi priprema još mnoga iznenađenja. Možda sam se osjećao kao iskusni mačak koji se želi poigravati sa štakorom. Ali takva igra mogla je i za najiskusnijeg mač-

ka postati borbom na život ili smrt.

– Dobro – rekoh. – Uradit ćemo kako si predložio.

Čuo sam kako je odahnuo. Njegove tamne oči, koje su mogle tako čvrsto i muški gledati, radosno su zasjale. Činilo mi se da diše olakšano, poput čovjeka koji je vjerovao da je sve izgubljeno i u posljednji je trenutak izvukao najjači adut.

– Jednom nas je već pratila sreća – zadahtao je. – Pratit će nas i ovdje u Silvervilleu.

Krenuo je prema vratima i naglo ih otvorio. Kraj vrata su stajala dva još mlada ali opasna revolveraša, koji su vjerovali u svoju brzinu i sreću. Mora da su to bili tjelohranitelji, a ne samo kućni redari.

Nešto im je zapovijedio, pa zatvorio vrata i ponovo mi prišao.

Sjedio sam za Huggyjevim pisaćim stolom, prelistavao knjigovodstvene knjige i pregledavao zabilješke. Onda sam mu rekao da otvori željeznu blagajnu. Učinio je to i pri tome smo se dogovorili koju ćemo brojčanu kombinaciju upotrijebiti kao šifru. Zatražio sam ključ za drugu bravu i dobio ga.

U blagajni nije bilo mnogo novca. Od oko tri tisuće i sedam stotina dolara, koliko je bilo unutra, uzeo sam tisuću i stavio u džep kaputa. Pregledao sam glavnu knjigovodstvenu knjigu, račune i isprave. Uskoro sam stekao pregled nad cijelom situacijom i znao sam kako Huggy stoji s novcem.

Nije bio vlasnik samo hotela »South-Platte«. Posjedovao je mnoge igračnice, salune, »Silverstar« dućan »Tip-Top« i prodavaonice alkoholnih pića. U nekim poduzećima, na primjer pilani i prodavaonici drva, ljevaonici i nekom prijevoznom poduzeću sudjelovao je s pravom prednosti kupnje. Zapošljavao je više od sto namještenika, od toga tridesetak djevojaka za ples. Za njega je radilo dvadesetak profesionalnih kartaša, ostalima je iznajmio stolove. Sedamnaest kućnih redara i revolveraša slušalo je njegove zapovijedi. Bilo je, naravno, i mnogo namještenika koji su točili piće za tezgama u njegovim salunima.

Postao je moćan, ali nešto ipak nije bilo kako valja. Nisam više sumnjao u to da mi nije ponudio posao samo zato što me se bojao i osjeća se mojim dužnikom. Naslutio sam da mu je potrebna pomoć. Bio je nalik vuku koji je odgrizao preveliki zalogaj i sada je u opasnosti da se uguši. Mora da je tako. Uskoro ću saznati što je posrijedi, ali najprije moram srediti neke druge stvari.

Polagano su se skupili ljudi po koje je Huggy poslao. Prvo je došao bilježnik, zatim sudac i gradonačelnik. Sva trojica djelovala su iskusno i okorjelo. Ćelavi, lica izbrazdanih od boginja, bili su nalik jedan drugome. Sve što su osjećali ili mislili skrivalo se iza krinke.

Kad im je Huggy saopćio da sam njegov stari prijatelj i da ću odsad biti i njegov ortak, dobro su me odmjerili. Odmah su spoznali da sam vrlo opasan. Ljudi njihove struke umiju procijeniti čovjeka.

– A kako se ono prezivate? – upita jedan od njih.

– Još nisam ni rekao kako se preziva – Huggy se nasmiješi. – Htio sam da to bude izne-

nađenje. – Pogledao ih je gotovo pobjedonosno i predstavio me: – Moj ortak: Mac O'Brianu. Crni Mac O' Brian.

Sada im je pokazao pravu adut! Znali su tko je Crni Mac. Odavno su čuli za mene. Nekoć su o meni pisale novine i mnogo se govorili o mojim borbama. Premda se o meni dugo nije ništa čulo, pripadao sam onoj vrsti ljudi koji su postali legenda.

Ukrotio sam jedan divlji grad. Tada sam se morao boriti s najbržim revolverašima i vodio sam paklenu borbu protiv profesionalnih kartaša i razbojnika. Ja... No, ukratko bio sam poznat i znali su da sam opasan.

Još su me jednom šutke pogledali, a onda gradonačelnik suhoparno promrmlja.

– To će mnogo toga promijeniti. Mislim da ćete sa čovjekom kao što je Mac O'Brian zasigurno opstati kraj Jessupa Wallacea.

Glas mu je zvučao pomalo zajedljivo. Dobro sam zapamtio ime koje je spomenuo. Jessup Wallace. Odjednom sam znao da je on kamen spoticanja u cijeloj pripovijesti. Oh, mora da sam se pojavio u pravo vrijeme. Huggyju je potrebna pomoć. Vjerojatno je već u nezavidnom položaju. A njegov je protivnik nedvojbeno Jessup Wallace.

Putem sam čuo to ime u nekim od lokala i dućana, no jedino što sam zapamtio bilo je to da Wallace mora biti prilično uspješan poslovan čovjek. Dakle, Jessup i Huggy smetaju jedan drugome. Vjerojatno je svaki počeo skromno, postajao sve moćniji. Sada smetaju jedan drugome, jer nema ničega što jedan od njih već ne posjeduje ili u tome bar djelomično sudjeluje.

Huggy me nasamario! Uzeo me za ortaka i sada očekuje da će mu pomoći. No, hoću li? Još nisam odlučio. O svemu tome sam razmišljao dok je bilježnik sastavljao ugovor, koji su zatim prisutni potpisali kao svjedoci.

III

Kad sam se drugi dan probudio, odavno je prošlo jutro. U poštanskoj kočiji dva dana i noći nisam oka sklopio, pa sam ovu noć spavao tvrdo i dugo. Izvrsno sam se osjećao.

Pola sata kasnije sjeo sam u restoran i naručio bogat zajutrak.

Zatim sam otišao u brijačnicu. Objesio opasač na vješalicu i sjeo. Dok me brijač sapunao, ušao je neki čovjek. Zastao je na ulazu i pogledao me. Lice mi je bilo nasapunano, a čitav sam bio prekriven bijelim pokrivačem, no neznanac je odmah znao tko sam. Mora da me je već prije promatrao. Bio je vitak, u tamnom odijelu, raskopčana kaputića, tako da sam dobro vidio ukrštení opasač i dva revolvera s bjelokosnim drškima. Vrpca njegova šešira bila je zlatna.

Taj je momak pravi revolveraš, i to dobro plaćeni.

– O'Briane, došao sam vam nešto vratiti!

Odmah sam znao da se ponavlja oštra i bezosjećajna igra koja, iako uvijek nova, teče istim starim tokom. Prihvatio sam je. Nije mi preostajalo ništa drugo, jer nisam želio potrčati do Jessupa Wallacea i prodati mu svoj udio.

– Što mi to želite vratiti, prijatelju? – upitao sam mirnim glasom kroz sapunicu koja mi je prekrivala usta.

– Metak, pravi metak – odgovorio je kao da se to samo po sebi razumije – kojim ste pogodili moga rođaka u rebra. Bio je to moj omiljeni rođak, gotovo brat. Ubili ste ga a ja sam se zakleo da ću...

Zgrabio je lijevi revolver. Brijač, koji je bio uzmaknuo nekoliko koraka, odjednom poviče. Bio sam brži. Već sam prije ispod bijelog prekrivača izvadio iz džepa mali »derringer« i sada sam pucao kroz tkaninu. Kako je taj luđak mogao i pomisliti da ću se nenaoružan prepustiti šišanju i brijanju?! Bilo je to glupo i nepromišljeno.

Metak ga je malo odbacio, i kako je u isti trenutak i on opalio, pogodio je veliko zrcalo. Pribrao se, pa naumio još jednom pucati.

– Pazi! – opomenuh ga.

Urazumio se, shvativši da »derringer« ima dva metka i da sam ja samo jednom pucao. Znao je da bi ga drugi metak još opasnije pogodio. Problijedio je i koljena su mu počela klecati. Odlučnost mu se trnula poput slabog plamička. Oteturao je do slobodnog stolca i sjeo.

– Zaboga u ramenu imam olovo – mucao je.

– Glupan si. Je li te poslao Jessup Wallace?

– Da... – Trgne se i brzo poviče promuklim glasom: – Naravno da nije! Gospodin Wallace nema s ovim nikakve veze. Htio sam vam samo vratiti ono što je moj rođak dobio od vas. Morao sam znati... – Ušutio je, jer se onesvijestio.

– Mora još mnogo toga naučiti – rekoh.

Izbrisao sam ostatak sapunice i ustao. Uzeo sam opasač i bacio novčić na stol.

– Nemojte tako stajati – rekoh brijaču, koji se stisnuo u kut. – Pozovite liječnika neka se pobrine o momku.

***

Izišao sam, brijač je potrčao za mnom i počeo vikati. Okrenuo sam se i ugledao nekoliko skupina ljudi. Svi su me promatrali. Jedna je skupina očito bila sastavljena od igrača i točilaca u salunima. Druga se sastojala od obrtnika i trgovaca, koji nisu bili povezani s ljudima iz barova i saluna. Bili su to ozbiljni ljudi koji bi zacijelo željeli više mira i reda u svom gradu. Bilo je tu i mala skupina rudara, koji toga dana iz nepoznatog razloga nisu radili.

Prišao sam skupini igrača, zastao i promotrio ih. I oni su mene promatrali.

– Želio bih razgovarati s gospodinom Wallaceom – rekoh. – Gdje ga mogu naći?

Neki su od njih bili vrlo okorjeli momci, koji ni od čega ne zaziru. Najednom su se razmaknuli i oslobodili prolaz. Ulicom koja se nalazila iza njih vodio je drveni nogostup sve do velikog trijema hotela »Imperial«. Znao sam da ću unutra pronaći Wallacea. Trebalo je da prođem tom ulicom, ali za to su mi bili potrebni živci. Kad ću se naći među njima, revolver mi neće mnogo pomoći. Moći će me napasti sa svih strana i možda neću imati vremena ni potegnuti obarač. Ali drugog rješenja nije bilo. Moram proći kroz tu gomilu. Krenuo sam, izvadivši

tanku cigaru. Odgrizao sam vrh i zastao nasred ulice da nekoga zatražim vatru. Nakon nekoliko daljnjih koraka ugledao sam čovjeka koga sam površno poznavao.

– Znamo li se? – upitao sam.

– Da – odgovori muškarac u elegantnom odijelu igrača s baršunastom vrpcom oko vrata – poznajem vas. Imao sam igraći stol u Royal-Cityju. U samoobrani morao sam ubiti čovjeka i zato ste me istjerali iz grada. Bili ste tamo šerif. Vi ste Mac O'Brian.

Sve je to izgovorio prezirno i neprijateljski, a oko nas je vladala prijeteća tišina. Osjećao sam neprijateljstvo tih ljudi isto kao što sam osjećao vlastiti dah. Bili su profesionalni igrači ili pak ljudi koji pružaju gostima ovoga grada što god zažele. Bio sam nekoć šerif razuzdanoga grada nalik ovome. Ukrotio sam ga i uveo red i mir.

– Da, tamo sam doista bio šerif. Međutim, ovdje sam poslovan čovjek.

Ponovo me okružila tišina. Produžio sam i zakoračio na trijem hotela »Imperial«. Ušao sam i ugledao mladića koji je iza dvadesetak metara dugog točionika čistio zrcalo. Između dva zrcala visila je velika slika gole žene koja jaše bika. Ispod slike pisalo je »EUROPA«.

Upitao sam mladića gdje bih mogao pronaći Jessupa Wallacea. Nije mi odgovorio, ali odozgo dopre zapovjedni poziv hladnog i prodornog glasa:

– Dođite gore, O'Briane!

***

Visoke stube kojima sam se polagano penjao vodile su do galerije s mnogo zasebnih prostorija, prikladnih za zabavu u intimnom krugu i s mogućnošću promatranja velike dvorane u prizemlju. Lijevo od stuba nalazila su se troja vrata. Jedna su bila otvorena i pred njima je stajao čovjek koji me pozvao.

Srednje visine, u izgužvanom prevelikom kaputu, nije bio posebno uočljiv. Bio je vjerojatno stariji od mene, ali nisam mogao odrediti koliko. Ocjenjujući ga, lako bih se prevario i za desetak godina. Njegovo usko, bljedunjavo i izborano lice nije privlačilo pažnju, ali njegove male i hladne oči posebno su me se dojmile. Usta su mu bila uska poput ruba oštrog noža.

– Gospodin Wallace je tamo unutra! – rekao je oštrim glasom.

Shvatio sam da je u pitanju glavni Wallaceov tjelohranitelj. Djelovao je, doduše, nenametljivo, ali vjerojatno je velika zvjerka. Pretpostavljao sam da je jedan od četvorice ili petorice uistinu velikih revolveraša koji su zajedno sa mnom u to vrijeme bili poznati. Samo jednoga od njih nisam poznavao, Šeana Calhouna, koji je stekao slavu u Nebraski. To je zacijelo on.

Prošao sam pokraj njega, okrenuvši mu leđa. Čovjek poput njega nikad ne bi pucao protivniku u leđa. Ušao sam kroz otvorena vrata i ugledao Jessupa Wallacea. Riđokos i oznojena lica, podsjećao je u prvi tren na uhranjenog vepra. Sjedio je iza pisaćeg stola i dočekao me raširenih ruku, kao da me želi zagrliti.

– Lijepo od vas da ste me posjetili, O'Briane! Što vam mogu

ponuditi? Cigaru? Dobru kapljicu? Možda porto?

Sve što mi je ponudio izvukao je iz ladica i pretinaca golemog pisaćeg stola. Iz velike kutije ponudio mi je cigaru i sâm ulio piće u dvije čaše. Upitao je revolveraša smije li i njemu nešto ponuditi.

– Gospodine Wallace, ne pušim i ne pijem – odbio je momak hladnim glasom.

Wallace me promatrao i očito primijetio da mi i cigara i odličan porto prijaju.

– Gospodine O'Briane, čini mi da se vi ne odričete tih radosti?! – upitao me.

– Ne. Moji su živci odlični. Možda ću se za nekoliko godina odreći tih užitaka ako će i dalje biti potrebno da kruh zarađujem revolverom.

Jessup Wallace se gromko nasmijao.

– Calhoun, jeste li čuli?!

– Jesam. U njegovim se godinama ni ja ničega nisam odricao. Ljudi njegova i moga soja... našega soja!... znaju što je za njih dobro a što štetno. – Okrenuo se prema meni. – O'Briane, imate li još kakvu primjedbu?

Nisam odgovorio. Pogledao sam riđokosog i uptao:

– Wallace, zašto šaljete drugorazrednog revolveraša?

Wallaceove su crne oči zasvjetlucale.

– Mogli ste biti varalica i samo hiniti poznatog revolveraša, a tada bi takav momak bio dovoljan. Vi ste uistinu čovjek koji pripada najvišoj klasi revolveraša. Sada je vaš stil poznat i meni i Calhounu. Opasni ste poput dinamita. Do sada smo štošta jedan o drugome saznali, a to što ste me posjetili dokazuje da ste vrlo bistar. Došli ste da me vidite... i vidjeli ste me. Što sada?

Taj čovjek voli izazov i zato me izazvao. Htio je vidjeti kako ću reagirati. Uvidio je da sam vrijedan pažnje i htio me promatrati, mene i moje reakcije. I Sean Calhoun me htio promatrati. Naposljetku ćemo sve ipak riješiti Calhoun i ja.

– Do sada još isam točno procijenio ovdašnje prilike – rekoh. – Međutim, želim mir. Što bih mogao učiniti da to i ostvarim?

Jessup Wallace se nasmijao i zatim nastavio jasno i glasno:

– Želim podrediti ovaj grad sebi – odgovorio je jednostavno. – Želim ga potpuno osvojiti i steći neograničenu vlast, ni više ni manje. Vaš ortak i vi posjedujete otprilike polovicu grada, a ja želim doći do te polovice na bilo koji način. Hugh Stone je već čuo što mu nudim. Nije li vam o tome govorio? – Načas ušuti, ali očito nije očekivao odgovor, jer nastavi: – Svojevoljno plaćam sto tisuća dolara. Toliko sve za mene vrijedi. Rok istječe 31. svibnja u ponoć. Ako mi do tada ne prodate svoj dio, borit ćemo se za ovaj grad. Maločas ste pitali što biste mogli učiniti za mir ovoga grada, O'Briane, i sada znate. Da li vas još što zanima?

Ispio sam porto i bacio cigaru.

– Porto je bio dobar – rekoh. – Cigara malo preoštra za moj ukus. Ono što tražite je ucjena... za sada vam neću odgovoriti. Preostaje mi još tjedan dana. Ipak, hvala na otvorenosti. Poštujem ljude koji otvoreno iskazuju što žele.

– Taj vam je stil poznat. U

zemlji smo u kojoj nema zakona. Naš sudac nema mogućnosti da provodi u djelo odredbe. Ova zemlja i ovaj grad nemaju šerifa. Zakon određuje moćniji. Kad budem zavladao gradom, potrudit ću se da se zakon poštuje. Do tada je na snazi naš stari stil koji vam je, nadam se, poznat?!

– Da, poznat mi je.

***

Koračao sam gradom širom otvorenih očiju. Dobro sam pregledao svaku ulicu i svaki kut, kako bih se mogao snaći i u najvećoj tami.

U podne sam šetao glavnom ulicom i ugledao kako iz dućana »Tip-Top« izlaze Huggy i neka djevojka. Već su mi se iz daljine svidjeli njezin hod, svijetla kosa i držanje glave.

Huggy je očito opet pronašao zgodnu djevojku. Za njega to nije bilo nešto posebno. Uvijek je mogao brzo osvojiti bilo koju djevojku, a zrele i iskusne žene gotovo su ga proganjale.

Pošao sam za njima i vidio da ulaze u restoran hotela »South-Platte«, zacijelo na objed. I ja sam osjetio glad, pa uđem za njima.

Sjedili su za stolom. Odmah sam zaželio omesti Huggyja u njegovim namjerama, pa sam im prišao.

– Huggy, hvala ti što si me pozvao! Moraš me predstaviti, zar ne?! – rekao sam kao da se sve to samo po sebi razumije.

Huggy je djevojku upravo u nešto uvjeravao. Govorio je nametljivim, gotovo nasilnim tonom. Sada se razljutio, ali znao se izvrsno savladati. Djevojka se nije nimalo ljutila. Štoviše, dobio sam dojam da mi je zahvalna što sam ih prekinuo u razgovoru.

Djevojka koju Huggy nije tek tako mogao pridobiti bila je za mene vrlo zanimljiva.

– To je moj prijatelj i ortak Mac O'Brian – reče Huggy neraspoloženo. – Ovo je gospođica Mara Kendall. Upravo sam joj pokušao rastumačiti da joj nije potrebno voditi dućan »Tip-Top«. Kad bi se udala za mene, postala bi kraljicom grada, a imala bi i mnogo lijepih i zahvalnih dužnosti koje...

– Oh, oh – rekoh i nepozvan sjedoh za stol. – Nadam se, gospođice Kendall, da vas ovaj čovjek neće zavesti. U Missuriju ima ženu i dvoje djece. Vjerujte, ne vrijedi mnogo. Mogu vas u to uvjeriti.

Sve sam to izgovorio mirno i uporno gledajući Huggyja. Nisam se mogao oteti dojmu da bi me najradije zadavio. Bio je moje visine i malo teži, ali vjerojatno bi mu nedostajalo snage. Ne bi me mogao svladati.

– Ne bi se smio šaliti takvim stvarima – reče. – Znaš da nemam obitelji!

– A što se o tebi zapravo zna? – upitah ozbiljno.

Iz njegovih je oči isijavao hladan bijes. Mrzio me iz dna duše i da je mogao, u ovom bi mi trenutku zario nož u prsa. Dobro sam ga poznavao i uživao sam što sam mu uspio pokvariti sastanak. Znao sam da će djevojka odsad sumnjati u njega. Da sam ga ogovarao iza njegovih leđa, ne bi mi vjerovala, ali ja sam govorio gledajući ga ravno oči.

– Sjetio sam se da imam još jedan važan sastanak – reče Huggy i naglo ustane. – Dobro je što ćeš gospođici Kendall

praviti društvo. Zar ne?

Mara Kendall ga upitno pogleda.

– Hugh, uistinu ne treba da odete. Ovoga gospodina poznajem još manje od vas i ne treba da mu vjerujem ijednu riječ.

– Na žalost doista moram otići.

Naklonio se i udaljio.

– Vas dvojica baš niste ortaci i prijatelji – reče Mara Kendall. – Prije ste neprijatelji. Zar ne?

– Imate pravo. A vi? Njegova ste namještenica?

Nije odgovorila, jer je u taj trenutak stigao konobar. Oboje smo naručili pastrve.

– Da – odgovori sada djevojka – radim za njega. Trebalo bi da mu budem zahvalna. Kad sam u ovome gradu izišla iz poštanske kočije, imala sam još samo tri dolara. Danas, zajedno s još petero namještenika, vodim najveći dućan u gradu. Uistinu bih morala biti zahvalna.

Razmišljao sam zašto se Huggy ovdje naziva Hugh Stone. Osjetih upitni pogled Mare Kendall.

– Vi ste revolveraš, Crni Mac O'Brian. Zar ste Stoneu tako potrebni da sve od vas podnosi?

– On je propalica. Došao sam ovamo da bih ga ubio.

– Ali niste.

– Ne. Pomažem mu da opstane, jer je cijeli moj imetak uložen u njegove poslove. Evo jela! Trebalo bi da razgovaramo o nečem ljepšem. Vaša je kosa boje meda i oči su vam neobično lijepe. Vjerujem da dolazite iz Tennesseeja. Od Tennesseeja dovde mora da je put bio težak. Prebrodili ste mnoge teškoće, zar ne?

Kimnula je i kao da smo se razumjeli. Učinilo nam se da se dugo poznajemo. Zar je moguće da smo se zbližili?

Jeli smo s velikim tekom i pri tome nismo mnogo razgovarali.

***

Poslije objeda otpratio sam Maru do dućana. Nasmiješila mi se na rastanku, a ja rekoh:

– Možda ćemo se češće viđati.

– Dobro je da ste sjeli za naš stol. Prebrodila sam mnoge teškoće i zato vas mogu razumjeti, O'Briane, iako nismo mnogo razgovarali. I ja vjerujem da ćemo se češće viđati.

Ušla je u dućan.

Najednom se iz jedne ulice pojavio Huggy. Ugledao me i zastao. Pošao sam prema njemu, pa smo zajedno stigli do »Royal-Play Housaea«. Šutjeli smo cijelim putem.

– Nikada ti ovo neću zaboraviti, huljo – reče Hugh kad smo ušli u njegov ured. – Ti si mi ovu djevojku...

– Prodat ću svoj dio Jessupu Wallaceu i otići iz grada – prekinem ga. – Tako više nitko neće ometati tvoju vezu s ovom djevojkom.

– Htjela je raditi u mene kao plesačica i pjevačica. – Nasmiješio se. – Htjela je nastupati u salunu, ali ja sam je namjestio u dućanu. Sutra ću je izbaciti.

– Ne, nećeš! Nećeš izbaciti nikoga da i ja to ne odobrim. Navečer ću pogledati naše lokale, pa možda ja izbacim neke ljude.

Nije odgovorio. Gledao me i znao sam da me mrzi, no bio

sam mu potreban. Bio je bespomoćan i to ga je ubijalo.

IV

Cijelo sam popodne i dio večeri spavao. Znao sam da će mi ove noći biti potrebne sve moje sposobnosti i sva snaga.

Nakon zalaska sunca došlo je u grad dvije do tri tisuće ljudi. Stizali su pješke, kolima ili na konjima. Mnogi su prešli i više od desetak kilometara. Svi su željeli u Silverville.

U jednom restorančiću stojeći sam pojeo palačinke s marmeladom i popio kavu osluškujući razgovor ljudi oko sebe. Osjetio sam bilo grada i njegov dah.

Krenuvši zatim u obilazak, najprije sam ušao u salun »Silverstar«, taj najbučniji lokal u koji su zalazili najobičniji ljudi. Piće je ovdje bilo jeftino, pod posut pilovinom, a Crvena Lola pjevala je prostačke drugorazredne pjesme. U cijeloj se prostoriji osjećao zadah rakije, piva, znoja, duhana i mnogo čega drugog. Bilo je to mjesto zabave za najpriprostije ljude.

Sve sam pregledao, pa ušao u kartašnicu. U su se kartale raznorazne igre. Za jednim stolom kartalo se za posebno visoke iznose. Progurao sam se kroz promatrače koji su poput zida okružili kartaše i ugledao tamnoputog profesionalca oštrog izraza lica, dva rudara, vjerojatno predradnika ili ljudi što su radili s dinamitom, te ridokosog mladića prema čijem se izgledu moglo pretpostaviti da je donedavno tjerao goveda.

Kartali su faro. Tada se još nije znalo za nove kutije iz kojih se karte izvlače, kako bi čovjeku koji drži banku ili onome što dijeli karte bilo onemogućeno varanje. Ovi su momci dijelili karte rukom. Odjednom mladi kauboj opsuje i skoči, dohvativši svoj revolver. Uperio ga je u čovjeka koji je dijelio karte i oštro rekao:

– Huljo, uhvatio sam te!

Govor je odavao Teksašanina. Kad je zašutio, promatrači su se polagano uklonili, a i ostali su se kartaši neprimjetno udaljili od kartaškog stola. Nastojao sam da me gledaoci koji su se povlačili ne povuku za sobom. Naposljetku smo ostali samo skamenjeni kartaš u koga je bio uperen revolver, kauboj i ja.

– Sakrio si jednu kartu, jer je to bio as. Tim bih asom pobijedio – reče kauboj. – Hajde, stavi kartu na stol! Pokaži asa, a ne damu!

Momak se nije micao. Buljio je u tamni otvor cijevi, svjestan da će ubrzo stići pomoć.

Okrenuo sam se i ugledao kako stižu namještenici odgovorni za red.

– Bille, dosta! Ovdje nikoga ne varamo. Spusti revolver i nestani, ili ćemo te mi izbaciti!

Prijetnja je bila kruta, a primitivni način na koji je izgovorena nije trpio protivljenje.

Ova zgoda nije bila novost za zemlju u kojoj sam se nalazio. Svake noći bilo ih je nekoliko. Priprosti momci koji su gubili na kartama gotovo uvijek su se osjećali prevarenim. Tako je bilo i ovaj put. Znao sam vrlo dobro raznovrsne trikove i umio sam razaznati kada netko vara. Djelitelja karata točno sam promatrao i brzi pokret kojim je zamijenio kartu nije mi mogao promaknuti. Na isti taj način

mađioničar na pozornici uspijeva pred očima mnogih gledalaca sakriti kartu. Odao ga je pokret i tako sam vjerovao da mladić iz Teksasa ima pravo. Znao sam međutim da neće dugo živjeti ako nešto ne poduzmem.

– Ostavite me na miru! Želim svoj novac! Svakako ću pronaći mogućnost da pomaknem palac.

Svatko ga je dobro razumio, jer njegov revolver nije imao obarača. Bio je u opasnosti.

– Doista je varao. Momak ima pravo – rekoh, uplevši se.

Prišao sam i uzeo kartašu iz ruke revolver. Izvukao je dvije karte, ali je donju bacio na stol strahovito brzim pokretom prstiju. Gornju je, pokrivši je, vratio na staro mjesto. Izvodeći ovaj trik bio je tako brz da ga gotovo nitko nije mogao primijetiti. Karta koju nije želio dodijeliti mladiću bila je vjerojatno nekako označena. Drugačije ne bi mogao znati da baš ta karta donosi pobjedu.

Uzeo sam tu kartu, a ostale bacio na stol, pa je dobro pogledao. Bio je to uistinu as, a karta je doista bila označena. Na poleđini se nalazio fini zarez, koji se mogao osjetiti dobro osjetljivim vrškom prsta. Uhvatio sam kartaša za desnicu, okrenuo je i pogledao njegov prsten. Bio je to briljantni prsten. Iznutra je kolut imao malu, finu oštricu kojom je kartaš urezivao znakove u karte.

– Nemate ovdje više što tražiti – rekoh kartašu.

Redari su me dosad ostavili da radim što hoću. Mora da su bili zapanjeni što se u takvoj jazbini zalažem za čovjeka koji nije imao ni trunčice izgleda da ostvari svoje pravo.

– Ja sam O'Brian, ortak Hugha Stonea. Zacijelo me još ne poznajete, ali budite uvjereni da ćete me dobro upoznati. U našim se lokalima nikoga ne vara.

Rekao sam to namještenicima koji su me okruživali. Zahvaljujući iskustvu, odmah sam prepoznao poslovođu.

– Moram vam se ispričati – rekoh kauboju iz Teksasa, koji je i dalje u ruci držao revolver. – Naravno, novac će vam biti vraćen. I ostali će igrači dobiti koliko su uložili. Gospodo, uzmite što ste izgubili!

Igrači koji su se udaljili misleći da će izbiti pucnjava, sada su se vratili. Odmah su se sporazumjeli s kaubojem i uzeli nov koji se nalazio djelitelju sa lijeve strane. Kauboj me je pogledao i kimnuo.

– Već sam čuo o vam, gospodine O'Briane. Pošteni ste, a to bi morali upamtiti svi ovi momci koji tu varaju.

Još je jednom kimnuo i pošao zajedno s ostalima da vani podijele novac.

U lokalu je i dalje vladala napetost. Ljudi su me promatrali, a poslovođa i namještenici očekivali što će se dalje dogoditi. Vidjelo se da posjetioci, kojih je bilo gotovo stotinu, odobravaju moj postupak. Osjetio sam to po načinu na koji su međusobno mrmljali. Ponovo sam pogledao kartaša varalicu.

– U ovom gradu nemate više što tražiti – ponovih. – Zažalit ćete ako vas još jednom vidim u Silvervilleu. Jeste li razumjeli?

Progutao je slinu i kimnuo. Bio je blijed od straha, svjestan

da mora što prije nestati, kako ga bijesna svjetina ne bi napala.

– Prokleti varalica! – poviče netko iz gomile. – Koliko nas je već prevario? Trebalo bi ga dobro izmlatiti!

Začu se odobravanje.

– Što još čekaš? – hladno sam upitao momka.

Potrčao je prema stražnjem izlazu i nestao u tami ulice. Neki su ga htjeli slijediti, no ja sam povikao:

– Ovo smo završili! Možete se osloniti na to da se u ovom lokalu više neće varati. A sada popijte na račun kuće.

Kimnuo sam poslovođi koji mi se približio govoreći:

– Ovo se Stoneu neće nimalo svidjeti. Ponašate se kao da on nema što reći.

Pogledao sam ga. Bio je iskusan u vođenju takvih saluna.

– Tako je. Hugh Stone nema više što reći. Prijatelju, morat ćete se odlučiti!

– Zovem se Paul Benteen... i već sam odlučio.

Nasmiješio sam se.

– Ako ovdje još jednom nekoga prevare, izbacit ću vas kao što sam maločas izbacio onog kartaškog »mađioničara«.

Izišao sam a da ga nisam upitao za koga se odlučio, za mene ili Hugha. Uskoro će biti prilika da to saznam.

* * *

U salunu zabava bijaše u punom jeku. Već je bilo kasno, pa su bili pijani čak i momci koji podnose veće količine pića.

Ovdje je radilo mnogo plesačica. Za svaki ples djevojka bi dobila jedan dolar, a onaj tko bi s njom htio plesati morao je kupiti kartu za pet dolara. Tom je kartom mogao otplesati dva plesa i za odmora popiti jedno piće, a djevojka je dobivala postotak.

Bilo mi je žao tih djevojaka. Iako nisu sasvim propale baveći se tim poslom, nije im bilo lako. Sa svakim tko bi došao po njih morale su plesati, ali to je ujedno bilo sve. Njihova je dužnost bila samo da plešu, ništa više. Kućni redari štitili su ih od nasrtljivih gostiju. Zadržao sam se oko pola sata i upravo htio otići kada je izbila svađa. Izazvao ju je onaj isti gorostas iz Kentuckyja koga sam sastao dok je tražio nekog iz Tennesseeja. Bio je mrtvo pijan, ali ovaj put tražio je nešto drugo a ne protivnika iz Tennesseeja. Nekoliko je puta plesao s plavokosom djevojkom, vrtio se s njom u krugu i smetao ostalim plesačima. Najednom je zgrabio djevojku i prebacio je preko ramena. Bio je nalik čovjeku iz kamenog doba koji je oteo ženu i pokušava je odvući u svoju pećinu.

Djevojka se odupirala, vikala i mahala nogama, a on se glupo cerekao i vikao da ne u njega vrlo lijepo i da će joj se u njegovoj kući zasigurno svidjeti. Dodao je da je bogat i da sebi štošta može priuštiti.

Dva redara su ga napala ali ga nisu spriječila u namjeri. Djelovao je suludo. Mahao je oko sebe i htio proći pokraj mene. Namjerno sam mu ciljao iznad uha i metak ga je okrznuo. Pustio je djevojku i mrmljajući okrenuo se prema meni. Pogodio sam ga i drugi put, tako da je pao na koljena i ostao klečati. Nalik ogromnom medvjedu, tresao je glavom strahovito bijesan.

Mogao sam ga lupiti svom

snagom po šiji, i to bi ga smirilo na neko vrijeme, ali nisam to učinio. Nikada nisam bio nepošten. Pogriješio sam . To mi je prouzrokovalo neprilike.

Nekoliko redara htjelo mi je priskočiti u pomoć i izbaciti ga iz lokala, kao što sam i očekivao. Ali najednom se začuo glas moga ortaka.

– Pustite ga neka to sam sredi! – povikao je Huggy. – Sada ćete imati priliku nešto naučiti! Pripazite, vidjet ćete štošta!

Okrenuo sam se. Huggy je bez sumnje ušao kroz jedan od stražnjih ulaza. Možda je došao samo na obilazak, a možda me je tražio. Paul Benteen zasigurno ga je već obavijestio što se zbilo u salunu »Silverstar«. Uostalom, nije bilo važno zašto je i kako došao. Bio je ovdje i želio na svoj način vratiti za ono što sam Mari Kendall rekao da je propalica i da ima ženu i djecu. Pobrinuo se da se nađem u neprilici.

– Pokaži im tko je veliki Mac O'Brian! – povikao je kroz smijeh.

U međuvremenu se div uspravio.

– Momče, tako nešto sa mnom ne smijete raditi! – rekao je potpuno se otrijeznivši, kao da nikada nije bio pijan. – Ne možete sa mnom tako postupati. Nisam naoružan.

Doviknuvši posljednje riječi ljutito je podigao goleme pesnice i u isti trenutak nasrnuo na mene. Mora da ga još nikad nitko nije uspio pobijediti.

Nije mi bilo jasno kako to da je odjednom trijezan. O tome sam razmišljao dok sam u prvom napadu izmaknuo kao toreador bijesnom biku. A onda odjednom, shvatih. Moj prijatelj Huggy znao je da ću doći u ovaj lokal i zato je ovoga snažnog momka pridobio za sebe i nagovorio da napadne. Div je samo čekao da se pojavim i zatim me vrlo lukavo izazvao.

Ljudi što su nas okruživali s najvećim su zanimanjem pratili borbu.

– Kladim se sa sto dolara na... – povikao je netko.

Nisam čuo na koga se kladio, jer sam previše bio zaokupljen. Moj je protivnik sve opasnije napadao. Desnicom mi je okrznuo glavu i samo sam s mnogo muke izmaknuo. Pogodivši u prazno, dulje je vrijeme nego bi smio ostao otkriven, pa mi se pružila prilika da ga pogodim. Ljevicom sam ga udario u jetra, pa desnicom u vrat. Moje ruke pokretala je snaga od devedeset kilograma, pa je div zateturao, pao preko nekog stolca, srušio se na pod i otkotrljao do mojih nogu. Ščepao me za gležnjeve i srušio, ali uspio sam se osloboditi. Uspravili smo se no ja sam bio brži. Udario sam ga objema šakama, ali i on je mene pogodio. I to svom snagom.

Učinilo mi se da mi glava puca dok sam se kotrljao pod stol.

Gorostas ga je odgurnuo . Primio je nekoliko oštrih udaraca, ali još je bio u punoj snazi, iako se polaganije pokretao. Uspio sam izbjeći njegovoj nozi i povukao ga za nju, pa je izgubio ravnotežu i pao. No istodobno me svom snagm udario u leđa, tako da sam ostao nepomičan ležati. Bio sam oduzet, a potpuno svjestan da pred njim ne smijem ležati već da moram biti na nogama.

Bilo je strašno. Ležao sam na podu, poput ribe na suhu, znajući da moram ustati. Ugledao

sam diva nada mnom i znao što će uslijediti. Ščepao me ručetinama, podigao u zrak i uz strašni urlik odbacio u stranu.

Osjetio sam kako mi se u kraljšnici nešto pomaklo i u isti trenutak nestalo je oduzetosti. U hipu sam ga desnicom zgrabio za gustu, kovrčavu kosu, a kako me u isti tren on odgurnuo, povukao sam ga sa sobom. Pao je na stol, koji se pod njim slomio. Ja sam se dočekao na noge i kad se div uspravio, snažno sam ga udario u bradu. To ga je ponovo srušilo. Kad se pridigao, točno sam proračunao čvrsti udarac.

Više nije mogao izmaknuti. Stenjao je, teturao i mrmljao, ali nisam ga mogao srušiti. Međutim znao sam da ga bezuvjetno moram skrhati i srušiti, jer inače ne mogu otići odavde. Huggy mi je pripremio ovu borbu i ja sam ga mrzio ali to mi u ovom trenutku nimalo nije moglo pomoći. Ponovo sam ga udario i napokon savladao. Mogao sam se odmaknuti i spustiti ruke. Div je ogorčeno uzdahnuo i pao na koljena. Pokušao je podići glavu i pogledati me, ali nije imao dovoljno snage.

Zgrabio sam ga za šiju. Bio je težak najmanje sto dvadeset kilograma... i za okovratnik kožnatog kaputića izvukao iz lokala i bacio u prašnu zemlju pred trijemom. Naposljetku je borba završena.

Kad sam ponovo ušao, prišao mi je neki mladić i pružio moj revolver.

– Gospodine O'Briane, ovo ste izgubili dok ste tukli Big Sama.

Bio je silno začuđen. Nije rekao da sam se s divom borio već da sam ga pretukao. To ga je zapanjilo.

U prostoriji je vladala mukla tišina. Svi su me gledali i šutjeli sve dok nije odjeknuo prodoran smijeh jedne od djevojaka. Zatim su svi počeli govoriti i vikati. Primijetio sam da su se mnogi kladili na mog protivnika, jer je bilo malo onih koji su skupljali novac, a mnogi su plaćali. Osvrnuo sam se da vidim gdje je Huggy, ali već je bio nestao. Polagano sam krenuo prema šanku. Svi su zurili u mene.

– Nastavite posao, momci! – povikao sam ljudima što su posluživali piće. Ne dopustite da naši gosti ožednе! – I dalje su buljili u mene. – Deset minuta točite viski besplatno!

* * *

Ušao sam u ured, koji je ujedno bio i stan poslovođe saluna. Poslovođa je sjedio za pisaćim stolom:

– Ne znam da li tražite Hugh Stonea, ali on je izišao kroz ovaj sporedni izlaz – rekao je hladno, pokazavši mi vrata što su vodila u stražnji dio dvorišta.

Nisam odgovorio. Prišao sam stoliću za umivanje, nalio vodu i oprao se, pa sredio odjeću. Šake su me boljele. Dobro sam ih natukao i bio sam svjestan da nekoliko dana neću biti brz u potezanju revolvera kao obično. Ovim natečenim šakama mogu biti samo upola tako brz kao inače i zato ću se nekoliko dana kloniti i drugorazrednih revolveraša. Bio sam ogorčen. Igra u koju sam se upustio bila je možda preokrutna.

Kad sam se uredio, okrenuo sam se prema poslovođi.

– Kako se zovete?

– Lin Snell.

– Ako još jednom budem morao sâm svladati takvog poludjelog bika i sâm brinuti o redu, svi ćete izletjeti iz ovog saluna.

– Razumijem – odgovori poslovođa. – Ali Hugh Stone je...

– Hugh Stone nema više što reći – prekinuh ga.

– Mislio sam da ste jednakopravni ortaci...

– Ne. Ja posjedujem pedeset i jedan posto. Ovo je taj jedan postotak nadmoći – rekoh pokazujući svoj revolver.

Snell stisne oči i kimne.

– Dobro, gospodine – promrmlja.

***

Izašavši na ulicu, naslonio sam se na zid; pričekao da mi se oči priviknu na tamu. Onda krenem sporednom uličicom prema glavnoj ulici Silvervillea. Ali nisam daleko stigao.

– Trenutak, O'Briane – reče netko iza mene.

Glas je bio hladan, a po tonu sam prepoznao Seana Calhouna. Zastao sam i za trenutak ostao okrenut leđima. Znao sam da mi ne bi pucao u leđa. Razmišljao sam zašto me je ovdje dočekao i našao vrlo jednostavan odgovor. Nije proteklo mnogo vremena od borbe s onim divom i to mora da je u Silvervilleu mnogima već znano. Jedan od doušnika Jessupa Wallacea zasigurno me vidio kako ulazim u ured. Svatko je mogao pretpostaviti da ću se tamo umiti i srediti odjeću, pa izići kroz stražnji izlaz. Zato je Calhoun ovdje čekao.

Znao sam da on mene bolje vidi no ja njega. Okrenuo sam se. Iza mene se nalazio Silverstreet, svjetla kojega su me obasjavala i Calhoun me dobro vidio. Iza njeba bila je tama. Nalazio sam se u zasjedi. Znao je da sam se borio i da nisam brz kao obično ali htio me otvoreno izazvati. To mu je nalagala čast. Ujedno je uvijek iskorištavao svaku moguću povoljnu priliku i prednost. Bio je pravi, hladnokrvni revolveraš. To što sam se borio šakama dovelo ga je u prednost, a ulica u kojoj me zaustavio pružila mu je povoljnu priliku. Odredio je i mjesto i vrijeme borbe. Izazvao me, a na meni je bilo da se izvučem iz te nezavidne situacije.

Prišao mi je bliže, tako da se smanjio razmak između nas, ali još ga nisam točno vidio. Bilo je previše mračno u toj uli ulici.

– Dakle? – upitao sam, osjetivši kako se u meni komešaju ponos i bijes.

Znao sam da će taj ponos i bijes uskoro potpuno ovladati i da ću možda uraditi nešto nepromišljeno. Uvijek sam se tako osjećao kad sam se našao nasuprot nekom tko želi borbu i znao da postoje samo dvije mogućnosti: uzmaknuti ili boriti se.

– Jessup Wallace ne bi želio više čekati – reče Sean Calhoun jednostavno i vrlo razgovjetno. – Poći ćete sa mnom i odmah na njega prepisati svoj dio dionica u ortakluku. Platit će vam pedeset tisuća dolara u gotovu, i to odmah. To je njegova jedina i posljednja ponuda.

– Ako je ne želim prihvatiti? – upitao sam mirno, i sam začuđen kako se mogu tako suzdržati.

– Nećete prihvatiti njegovu ponudu – nastavi Calhoun. – Koliko vas ja poznajem, ne dopuštate da vas ucjenjuju. – Zašutio je, pa promrmljao: – Budimo iskreni. Od prvog smo trenutka obojica znali da smo predodređeni jedan za drugoga. Zar ne?

– Da. Osjećao sam da ćemo se jednog dana boriti. Ali, zašto?

– To je vrlo jednostavno. Jessup Wallace me plaća. Iznajmio je moj revolver i potpisao sa mnom ugovor, a moj je princip da nikada ne kršim ugovore. Poznato je da nikada ne varam i da se na mene može osloniti. Zato i mogu tražiti najviše svote za ono što obavljam. Vi stojite Jessupu Wallaceu na putu i on ima pravo tražiti od mene da vas uklonim. Sve je to tako jednostavno. U pitanju je posao.

– Nije istina. – Jedan od nas će poginuti, a to onda više nije posao.

Naslućivao sam da se smješka.

– Bilo je mnogo kraljeva koji su unajmilij ljude da za njih obave raznorazne poslove. Ti su ljudi često bili odlikovani raznim titulama i dobivali za svoje zasluge mnoge posjede. Mac, nismo li i mi potomci tih hrabrih vitezova?

– Ne želim borbu, ali neću ni zazirati od nje. Ne želim da me netko ucjenjuje. Borit ću se, ali ipak mislim kako bi čovjek kao vi jednom morao shvatiti da je sve ovo besmisleno. Sada ste stari vuk i do sada je vaš plijen uvijek bio bogat. Vi...

– Imam mlađeg brata – prekine me Calhoun. – Postao je poznati liječnik i danas ima već vlastitu bolnicu. Sve što je postigao može zahvaliti mom revolveru. Već dvadeset godina radim kao revolveraš. Ovo je moj posljednji zadatak. Mac, brojit ću do tri... ili imate što protiv? Želite li pobjeći ili me primorati da vas sutra na glavnoj ulici izazovem ped svim ljudima? Znate da vas bilo gdje mogu izazvati?

– Znam no mislim da ste budala. Brojite! Uživate da budete revolveraš i mislite da ćete velik dio zarade...

– Dosta! – poviče i počne brojiti.

Brojio je polagano. Između svakog je broja zastao, tako da sam imao još malo vremena. Činilo mi se da su te sekunde duge kao cijeli život. I najednom sam poželio da ostanem živ. Dalje nisam mogao razmišljati, a sve što je slijedilo bili su refleksi, brži od svake misli.

Potegli smo obojica, a on je bio brži. Ja sam se istodobno pomaknuo malo u stranu, tako da sam mu bio okrenut s boka. Možda me taj pokret spasio od smrtonosnog pogotka, jer me metak samo okrznuo. I ja sam pucao... i pogodio. Njegov drugi metak okrznuo je ovratnik mojega kaputića. Treći put je opalio prije mojeg drugog hica. Bio je pogođen i razjaren poput ranjenog bika. Želio je pobijediti na sreću. Žurilo mu se.

Treći metak pogodio me u nogu. Sada sam ja drugi puta opalio i ponovo ga pogodio. Čuo sam kako bolno stenje. Pao je već prije ispustivši revolver iz ruke.

Ponovo sam mogao misliti i rasuđivati. Shvatio sam da još živim, ali da sam ranjen i krvarim. Rane su me boljele, ali bio

sam živ! Prišao sam mu i sagnuo se.

– Što je? – upitah.

– Dva puta u isto rame – stenjao je.

– Mi, revolveraši smo ludi. Na svu sreću jednoga dana nas neće biti i ljudi kao Wallace ili Huggy više nas neće iskorištavati. Sve je ovo...

Zašutio sam. Bio sam previše ogorčen. Uspravio sam se i pritisnuo ruku na ranu iz koje sam jako krvario. Pogodio me u rebro i na tome sam mjestu osjećao najjaču bol.

Otišao sam do glavne ulice i rekao radoznalcima koje je privukla pucnjava.

– Recite Jessupu Wallaceu da njegov revolveraš leži u onoj ulici i da mu je potrebna liječnička pomoć.

– Niste li i vi pogođeni? – upitao je netko iza mene.

Zastao sam i okrenuo se.

– Mogu i sam do liječnika. Calhounu je potrebna pomoć, jer će inače umrijeti.

Uspio sam doći do hotela i posljednjom snagom ući u svoju sobu. Iscrpljen, pao sam na krevet i načas izgubio svijest. Kad sam se osvijestio, u sobi je gorjelo svjetlo i o meni se brinula Mara Kendall.

V

Drugo jutro rana me strašno pekla i bio sam u groznici. Najteže su mi bila ozlijeđena rebra. Ostale ozljede bile su neznatne. Ležao sam, ali sam oko podneva odlučio ustati i pokazati se u gradu. Ljudi će biti zapanjeni što sam ustao i više će me cijeniti. Ne smijem dopustiti da pomisle kako sam skrhan i na neko vrijeme prikovan za krevet. Moramo se pokazati! Neposlušni građani moraju steći dojam da sam neranjiv i nenadmašiv. Tada ću imati manje okapanja s njima. Grad me podsjećao na čopor vukova. Svaki je pridošlica morao izboriti mjesto u tom čoporu.

Uspravio sam se i pozvao poslugu. Zatražio sam toplu vodu i brižljivo se obrijao. Iz putne torbe izvadio sam novo rublje.

Kad sam sišao na objed, ljudi su me promatrali kao dvonožnog bika – brzog, opreznog i žilavog. Nisu primijetili da sam u groznici i da zatomljujem strašne boli.

Nešto sam pojeo i zatim otišao do dućana »Tip-Top«.

* * *

Nigdje nisam zatekao Maru Kendall. Posluživao me i mladi prodavač. U prostoriji kraj ureda sam se preodjenuo i bacio staru odjeću u sanduk koji se u tu svrhu nalazio u svlačionici. Mnogi su se ljudi ovdje presvlačili i bacali iznošenu odjeću.

Iz ureda dopru dva glasa, muški i ženski. Pretpostavljao sam da to razgovaraju Mara i Huggy.

Pošto sam se preodjenuo, pokucao sam i ne čekajući odgovor ušao u ured. Huggy je upravo poljubio Maru. Ona se odmaknula, a Huggy me ljutito promatrao. Ništa nije rekao, ali njegova je ljutnja postepeno prelazila u likujući prezir.

– Evo velikog umjetnika! – uskliknuo je. – Žao mi je, ali smetaš nam. Što želiš?

Stavio je ruku na djevojčino rame i privukao je sebi. Marino

je lice poprimilo izraz koji je nešto govorio, ali nisam mogao shvatiti što.

– Reci mu da smo se upravo zaručili! – reče Huggy najednom, glasom koji je odavao ponos nekog likujućeg dječačića.

– Da, upravo smo se zaručili – potvrdi Mara.

Njezino je lice zadržalo izraz koji nisam shvaćao.

– Neprekidno razmišljam o nečem, Huggy! Zašto se zapravo nazivaš Hugh Stone? – Pogledao sam ga. – Tvoje je pravo ime Jim Hughan. Kad si pobjegao s mojim dijelom novca, mislio si da ću umrijeti i nisi se morao bojati da ću te slijediti. Zašto si promijenio ime?!

– Hugh Stone je moje pravo ime. Nije pravo ime pod kojim me ti poznaješ. Jim Hughan, Kad smo se upoznali, morao sam se skrivati zbog nekih malih neprilika i zato sam promijenio ime. Danas je to već odavno zaboravljeno. Zanima te još što?

Pogledao sam Maru.

– On je nitkov – rekoh.

– A tko je danas zapravo pošten? – upitala je Mara.

– Prodat ću svoj dio i otići s njom iz grada – reče odjednom Huggy. – Ti se, Mac, ni na što ne možeš potužiti. Posjeduješ polovicu imetka i ja mogu prodati samo svoj dio. Želiš li još što? – ponovi.

Pogledao sam Maru, pa njega.

– Ne, ništa.

Na vratima sam se još jednom okrenuo i ponovo primijetio onaj čudni izraz djevojčina lica. Bila je nalik na igračicu koja ne smije dopustiti da se ma što primijeti i koja skriva posebnu tajnu, jer mora pažljivo postupati sa skrivenim adutima. Zatim pogledam Huggyja. Bio je lud za Marom. To je bilo očito. Vjerojatno joj je obećao da će sve prodati, pa će zajedno otići. Bio je spreman na sve, čak i na to. Svladao sam Seana Calhouna i tako je od Wallacea mogao tražiti vrlo visoku svotu. Tako će dobiti natrag onoliko koliko je morao meni prepustiti. Ponovo ga je pratila sreća.

Znao sam da će svoj dio doista prodati Jessupu Wallaceu. Tako ćemo Wallace i ja postati ortaci. Okolnosti su bile čudne i osjećao sam da nešto nije u redu. Krenuo sam prema hotelu, jer je bilo vrijeme da ponovo legnem, neprekidno razmišljajući o Mari Kendall.

I najednom sam shvatio što nije u redu. Zaruke Mare Kendall i Huggyja! Djevojka poput nje koja je prebrodila tolike teškoće, nikada se ne bi udala za čovjeka Huggyjeva soja da ima i mnogo više novca.

Što je Maru privuklo Huggyju?

VI

Idući dan spavao sam do podneva. Kad sam se probudio, osjećao sam se znatno bolje. Groznica je prestala, a rana me više nije tako silno boljela. Bio sam strahovito gladan, a to je bio dobar znak.

Otišao sam u restoran. Mara i Huggy upravo su ustali od stola.

– Sve sam prodao Jessupu Wallaceu – obavijesti me Huggy. – Raduje se što ste ortaci. Mi ćemo otputovati kočijom što kreće u podne. Imaš li još što srediti sa mnom?

Govorio je bezobrazno i prko-

sno poput dječaka koji zna da je počinio mnogo lošeg i nedopuštenog, a ipak se nada proći nekažnjeno.

Oklijevao sam, ali me Mara preduhitrila.

– Pusti ga da ode – zamoli me.

Pogledao sam je. Nije rekla neka pustim njih već njega. U smeđim očima pročitao sam molbu. Htjela je da Huggy ode odavde i ponese sav svoj novac. Zašto? Nisam mogao prozreti razlog.

– Odlazi – rekoh i nikada mi se više ne pojavi pred očima. Zahvali Mari što sam te pustio.

Mrzio me. Vidio sam to na njegovu licu. Mara mi je samo kimnula i krenula. Gledao sam ih kako odlaze i nisam mogao shvatiti je li to rastanak zauvijek ili samo na kraće vrijeme. Huggy jee nosio dvije putne torbe a Mara svoju. Duboko u sebi žalio sam što djevojka odlazi. Razmišljao sam kako me je dva puta poljubila dok je prije dva dana liječila moje rane, a sada odlazi s Huggyjem...

Sjeo sam i naručio jelo. Malo zatim čuo sam kako poštanska kočija napušta grad.

Ljudi koji su ispratili kočiju ušli su sada u restoran i gledali me.

* * *

Nedugo zatim došao je Jessup Wallace i nepozvan sjeo za moj stol.

– Možda bih mogao, ortače, riješiti zagonetku koja vas očito muči.

– Kakvu zagonetku?.

– Hugh Stone i Mara Kendall. Otkako je stigla u grad, djevojka ga je proganjala. Došla je da ga uništi. Za sat vremena otprilike bit će s njim sve svršeno. Zauvijek!

Začudio sam se.

– Odakle to znate? – upitah oprezno.

– Kad je stigla u grad, moji su ljudi neprimjetno pretražili stvari u njezinoj hotelskoj sobi. Među ostalim pronašli su neke stare novine i potjernicu. Hugha Stonea traže u Teksasu zbog pljačke banke. Banka koju je opljačkao propala je, a vlasnik se ustrijelio jer nije mogao preboljeti što je njegovom krivnjom mnogo jadnih naseljenika i farmera ostalo bez ušteđevina. I... – Zašutio je načas i nastavio: – Htio sam ga ucijeniti, ali Mara Kendall me zamolila da ga prepustim njoj. Nalog za hapšenje Hugha Stonea provediv je samo u Teksasu i ona ga je uspjela tamo namamiti. Gore, na prijelazu, čekaju na njega dva šerifa iz Teksasa. Uhapsit će ga, odvesti u Teksas i tamo objesiti. Mara će se vratiti u Silverville i dalje voditi dućan »Tip-Top«, i to ovaj put za nas, ortače!

Promatrao sam ga.

– A što ima Mara Kendall s tom pljačkom banke?

– Ona je kćerka vlasnika banke koji se ubio. Zove se Rendall, a ne Kendall. Novac koji sam isplatio Hughu Stoneu pripisat će ljudima koji su prije toliko godina izgubili svoj novac. Sve je to Mara sredila. Time je osvjetlala obraz svoga oca, kojem su ljudi zamjerali što svoju banku nije osigurao od pljačke. A sada da porazgovaramo o nama, O'Briane! Kako predviđate naš zajednički posao? Ja sada posjedujem tri četvrtine

grada, a vi samo jednu. Stone i vi bili ste jednakopravni, sada nije tako. Kako zamišljate sve to?

Zamišljeno sam ga pogledao i razmišljao o ovome gradu koji će mu potpuno pripasti ako dobije i moj dio. U tom bi slučaju bio vlasnik svih saluna, igračnica, barova, dućana raznih radionica. Silverville bi pripadao samo njemu i mogao bi raditi što god zaželi. No zašto bih brinuo o tom gradu? Nisam bio ni branitelj, ni dobročinitelj, već šerif, pa me ne obvezuju nikakve dužnosti.

– Što nudite? – upitam. – Ako mi platite u gotovu, mogli bismo se sporazumjeti.

Jessup Wallace djelovao je zadovoljno. Ponovo je poprimio izgled vepra, djelujući odbojno kao uvijek. Nimalo mi se nije svidio.

Nisam običavao trgovati s nekim tko mi je prijetio i slao revolveraša da me ubije, ali toga sam dana bio nekako ravnodušan. Ogorčenost mi je poticala želju da odem i riješim se svih neprilika.

– Šezdeset tisuća – reče.

Samo sam se nasmiješio.

– Pedeset tisuća odmah i zatim tri puta po deset tisuća u razmacima od jednog tjedna – doda. – To iznosi osamdeset tisuća unutar četiri tjedna. Povoljniju vam ponudu ne mogu dati.

Vjerovao sam mu da govori istinu i čudi se da u tako kratko vrijeme može skupiti toliko novca. Maločas je isplatio Huggyja, a sada je htio platiti meni. Ukupna bi svota za obje isplate iznosila više od sto tisuća dolara, i to u gotovu. Zar posjeduje rudnik srebra, ili mu njegovi dućani i lokali toliko donose? Ili...

Postojala je još jedna mogućnost. Već dugo vremena razbojnici pljačkaju poštanske kočije i otimaju nadnice i srebro.

* * *

Mara se vratila kasno popodne, kolima kojima je upravljao mladić iz staje u kojoj se moglo unajmiti kola i konje. I to je dobro proračunala i pravodobno naručila mladića do razvođa na prijelazu.

Pustio sam je pola sata da se odmori i zatim krenuo u njezin dućan. Već se polagano smrkavalo i u dućanu su gorjele svjetiljke. Otvorio sam vrata ureda. Mara je sjedila za pisaćim stolom u polutami.

Sjeo sam u naslonjač nasuprot njoj i rekao:

– Sve mi je poznato. Wallace mi je sve ispričao. Što se dogodilo kod razvođa?

– Sve je bilo vrlo jednostavno. Izvadila sam iz torbice mali kolt i držala Huggyja na nišanu sve dok nisu stigli šerifi iz Teksasa i uhapsili ga. Odvest će ga u Teksas. Njegov će novac pomoći farmerima i ljudima kojima je bio oduzet. Proklinjao me je, ali to sam i očekivala. Moj se otac zbog njega ubio, a pri napadu na banku ranili su blagajnika koji je poslije umro. U Teksasu će ga objesiti.

Govorila je ogorčeno i primijetio sam da ne osjeća zadovoljstvo. To što je učinila nije bilo zbog osveta, već vraćanje duga zajednici u kojoj je prije živjela. Njezin je otac bio pošten čovjek, ali na žalost nije osigurao svoju banku protiv pljačke.

– Dugo sam tragala za njim – nastavi Mara. – Doista sam

doživjela mnoge teškoće i sve što sam rekla je istina. Mac, osjetila sam tvoje razočaranje kad si povjerovao da ću otići s Hughom, ali nisam ti mogla reći istinu, jer sam se bojala da bi ga mogao upozoriti.

Zašutjela je i neko smo vrijeme tako sjedili, onda sam ustao i zapalio svjetiljku. Htio sam joj nešto reći i pri tome je gledati u oči.

– Cijeli svoj udio prodao sam Jessupu Wallaceu – rekoh, čvrsto je gledajući u oči. – Sve smo zaključili prije nepuna dva sata. Imam pedeset tisuća dolara i uskoro ću dobiti još trideset tisuća. Wallaceu je bilo stalo da sve bude pravno sređeno i prema zakonu. Sada je ovaj grad potpuno njegov, ali mene se to uopće ne tiče. Svega mi je dosta i želim otići. Hoćeš li poći sa mnom? – Zašutio sam, a onda upitao: – Bi li se udala za mene? Oduvijek sam želio posjedovati farmu i sada je mogu kupiti. Želiš li, Mara?

I dalje me gledala, ozbiljnije i začuđenije nego prije.

– Sve si prodao i želiš otići iz grada? – upitala je iznenađeno.

– Kimnuo sam.

Ustala je i prišla mi. Godila mi je njezina blizina i želio sam je poljubiti.

– Razočarala sam se u tebi, Mac – reče mirno. – Isti si kao i svi muškarci koje sam dosada upoznala. Jednostavno uzimaš novac i takvom nezasitnom čovjeku prepuštaš vlast nad cijelim gradom. Osim toga...

– Po tvome, trebalo bi da se borim za grad čiji su mi žitelji potpuno strani! Da postupim kao i u Royal Cityju? Tamo sam morao ubijati kako bih ukrotio grad a kad sam uspostavio mir i red za sve građane, bio sam samo zvijer koju više nisu trebali. Za njih sam bio samo revolveraš koga su unajmili za vrijeme dok im je potreban! Što ti znaš o takvim stvarima?! Želim otići i početi novi život. Volim te i htio bih da pođeš sa mnom, kao moja žena. Želiš li?

– Ne – reče polagano. – Mislim da i ja tebe volim, ali nedostaje ti nešto.

– Dobro, kako želiš – odgovorio sam nalik bijesnom i prkosnom dječaku.

Izišao sam i prilično bučno zatvorio vrata.

* * *

Ljudi koji su se zatekli u dućanu gledali su me vrlo čudno. Jedan od njih mi priđe. Prepoznao sam ga. Bio je to gradonačelnik Silvervillea Oren Ringloke. Kad smo Huggy i ja potpisivali ugovor o ortaštvu, bio je prisutan zajedno s bilježnikom i sucem kao svjedok.

– Gospodine O'Briane, možemo li razgovarati? Riječ je o... – Zastao je. – Ne znam kako da vam objasnim. Željeli bismo, naime, da uđete u savjet građana. Svima nam je poznato što ste svojedobno učinili kao šerif u Royal Cityju. Sada bismo uz pomoć vašega iskustva...

– Odlazim iz grada. Zapravo, više i nisam ovdje. Krenut ću poštanskom kočijom u ponoć. Žao mi je, gospodine Ringloke.

Osvrnuo sam se i shvatio da ljudi u dućanu nisu kupci. Nisu ovdje slučajno, nego su vjerojatno poslani da govore sa mnom.

– Ne postoji ništa što bi me vezalo za Silverville – rekao sam i izišao.

* * *

Već je bila noć. Posvuda su gorjele svjetiljke i grad je bio pun ljudi koji su tražili zabavu.

Otišao sam u hotel i uzeo svoje stvari. Pokraj hotela nalazio se ured poštanskog društva. Ušao sam i upitao ima li još koje mjesto u slijedećoj kočiji koja preko Denvera vozi u Julesburg. Jedno mjesto bilo je još slobodno. Platio sam činovniku, koji me poslužio. Kad sam izlazio, reče:

– Kočija kreće točno, gospodine O'Briane.

Otišao sam ponovo u hotel i legao. Rana me boljela, ali ne toliko da ne bih mogao na put.

Ležeći na krevetu u tamnoj sobi gledao sam u strop, na kojem su se oslikavale sjene u odsjaju svjetlosti s ulice.

Razmišljao sam o Mari i pokušavao shvatiti zašto ne želi poći sa mnom. Rekla je da mi nešto nedostaje. Zasigurno je očekivala da ću postupiti kao jedan od onih ljudi kojima nakon smrti dižu spomenik ili prema njima nazivaju ulice i trgove. Nisam bio takav i nisam mogao shvatiti zašto djevojka kao što je Mara i dalje živi u takvim iluzijama. Bio sam ogorčen i žalio sam zbog svega, ali morao sam priznati da je ta djevojka hrabra, izdržljiva i nepokolebljiva.

Kad joj se otac ubio, ostala je bez sredstava, a nije mogla ostati u domovini jer su je ljudi koji su ostali bez novca nakon pljačke banke smatrali krivom. Otišla je. Bez sumnje, brzo je mogla naći čovjeka koji bi joj pružio dom, ali ona je vjerojatno tražila posebnog muškarca. Istodobno je tragala za razbojnicima koji su opljačkali banku njezina oca. Tražila ih je mnogo godina, ali nije posustala i napokon je postigla što je naumila.

Ustao sam i nemirno koračao sobom. Popušio sam nekoliko cigareta i ponekad zastao kod prozora, gledajući na ulicu. Odasvud je dopirala buka divljega grada.

* * *

Uzeo sam putnu torbu, otišao do saluna »Royal Playhouse« i kroz stražnji ulaz ušao u ured. Otvorio sam čeličnu blagajnu i izvadio svojih pedeset tisuća dolara. Gledajući novčanice, ponovo sam se sjetio razbojnika koji pljačkaju poštanske kočije.

Na pisaćem stolu našao sam iglu kojom sam probušio novčanice i tako ih gotovo neprimjetno označio. Neobjašnjiv me predosjećaj naveo da to uradim, kao što kartaš zna obilježiti karte.

Morao sam se požuriti. Kad sam stigao do kočije, bilo je već vrijeme polaska. Ni sa kim se nisam oprostio. Čim sam sjeo, krenusmo.

U kočiji je bila tama i samo sam ponekad, kad bi svjetla lokala kraj kojih smo prolazili obasjala kočiju, mogao letimice vidjeti lica ostalih putnika. Bila su to tri muškarca i dvije žene, vjerojatno plesačice koje su ovdje dovoljno zaradile ili su željele početi nov život. Ogorčen i razočaran udobno sam

se smjestio. Duboko u sebi nadao sam se da će u kočiji sjediti Mara, ali nje nije bilo. Ostala je u Silvervilleu i radit će za čovjeka koji će uskoro bezobrzino iskorisiti svoju moć.

VII

Kraj razvođa na prijelazu kočijaš zaustavi kočiju.

– Ostanite sjediti – reče vozač Jorge. – Krenut ćemo dalje za nekoliko minuta.

– Nadam se da nas neće napasti razbojnici – zastrašeno će jedna od djevojaka.

– Ako je u kočiji dovoljno novca – promrmlja jedan od putnika razbojnici će napasti. Uvijek znaju kada je u kočiji mnogo novaca ili srebra. Dođu i uzmu sve što je vrijedno. Čuo sam da osiguranje više ne želi plaćati poštanskom društvu pa će odsad i pošta prevoziti novac i srebro samo onda kada pošiljatelj pristane da uz vlastiti rizik šalje vrijednosne pošiljke. To bi moglo izazvati zastoj rada pojedinih rudnika. Što se mene tiče, ja nemam što izgubiti! Moja se kćerka dobro udala i u svoga ću zeta dobro živjeti. Još dugo neću biti star ni beskorisstan.

Kad je rudar zašutio, nitko više nije progovorio gledao sam kroz prozor prema stijenama iz sjena kojih su izronili razbojnici kad sam putovao u grad. I ovaj put su se isto tako pojavili.

Netom sam ih ugledao, znao sam da ne smijem ostati u kočiji. Probio sam se na drugu stranu, otvorio vrata i iskočio. U jednoj ruci držao sam putnu torbu s novcem, u drugoj revolver i potrčao natrag putem kojim smo došli. Ali nisam daleko stigao. Počelo se daniti, pa su me ubrzo primijetili.

Dva su jahača odmah krenula za mnom i povikala ostalima – neka me slijede, jer sam zasigurno ja čovjek koga traže.

Jorge je iskoristio priliku i potjerao konje. Ostavio me da se sam snalazim. No što je drugo i mogao

* * *

Trčao sam koliko su mi noge dopuštale, tražeći mogućnost da se sakrijem iza stijena. Prilika mi se pružila tek nakon pedesetak koraka. Uskoro su me dvojica dostigla. Bacio sam se u stranu i pucao. Pogodio sam jahača, ali njegov se konj propeo i udario me kopitom u rame. Oteturao sam, uopće ne osjećajući rame i ruku. Nisam više mogao držati putnu torbu i morao sam je ispustiti. Gađao sam u drugog jahača i uspio ga pogoditi, ali se on zadržao u sedlu. Taj je jahač već prije pucao, ali me nije pogodio. Njegov se konj okrenuo i pojurio natrag.

Zatim su me napala ostala četvorica, ali ja sam ubrzo pronašao pukotinu u stijeni i domogao se zaklona. Odatle sam nesmetano mogao pucati. Nisam sjedio u kočiji i morao paziti da meci ne pogode suputnike. Zabrinjavalo me samo to da ne pronađu moju putnu torbu. Čuo sam njihove glasove i dahtanje konja.

Ponovo sam počeo osjećati rame i ruku, ali uza strašnu bol. Konj me je uistinu nezgodno udario. Odjednom začuh uzvik i provirim iz zaklona. Zatim začujem kako odlaze. Znao sam

da su pronašli moju torbu. Drugo nisu ni tražili.

Izišao sam iz zaklona i zapucao. Odgovorili su, ali nisu me pogodili kao ni ja njih, jer je udaljenost bila prevelika. Otišli su i odnijeli moj novac.

Prišao sam čovjeku koga sam pogodio. Njegov je konj stajao kraj njega spuštenih uzda i rzao. Čovjeka nisam poznavao. Nikada ga u Silvervilleu nisam vidio. Međutim, razbojnici su bili dobro obaviješteni i znali su da ću krenuti kočijom u ponoć i imati uza se pedeset tisuća dolara.

Nisam pripadao ljudima koji bi tek tako dopustili da im se otme takav iznos, pa sam uzjahao konja i vratio se u Silverville.

* * *

Ušuljao sam se u grad na konju mrtvog razbojnika. Više nije bilo tako bučno. Konja sam ostavio u blizini staje i otišao liječniku. Stao sam blizu njegove kuće i čekao. Ulica je ovdje bila tamna i sjene kuća bile su duboke, pa me nitko nije mogao primijetiti. Kućna vrata bila su od mene udaljena samo tri koraka iza ugla. Hoću li još dugo čekati? Zar sam stigao prekasno?

Ubrzo sam začuo dolazak nekog konjanika. Dojurio je glavnom ulicom i zaustavio se pred liječnikovom kućom. Osjećao sam kako u meni raste napetost. Je li to čovjek koga očekujem? Možda su moje slutnje bile pogrešne? Ranio sam jednog od razbojnika i vjerovao sam da mu je liječnička pomoć prijeko potrebna. Čovjek što se nalazio pred liječnikovom kućom zacijelo je došao tražiti pomoć.

Jahač je sjahao i udario o vrata. Samo sam jednom oprezno provirio iza ugla, ali u tami nisam mogao prepoznati čovjeka. Liječnik je otvorio prozor i sneno upitao:

– Što je?

– Doktore, morate odmah sa mnom do rudnika Pikes. Hitno je. Dogodila se teška nesreća. Ne smijemo izgubiti ni minutu!

Glas mu je bijaše krut i zapovijedajući. Bez ikakve sumnje, da liječnik nije htio poći dragovoljno, odveo bi ga silom.

– Gotov sam za pet minuta – poviče liječnik. – Ako vam se uistinu žuri, dovedite moga konja iz staje.

– Dobro.

Potrčao je do svog konja i skočio na nj brzinom Indijanca. Liječnik je zatvorio prozor ljutito psujući.

Zašto ovaj jahač želi odvesti liječnika do rudnika? Ako je istina što je rekao, onda sam na pogrešnom putu, jer ranjeni razbojnik zasigurno nije bio jedan od radnika u rudniku. No liječnik će radije prekinuti odmor zbog nesreće u rudniku nego u nekom drugom slučaju. Vjerovao sam da čovjek što je dojahao pripada razbojnicima i kladio bih se u to.

Potrčao sam ulicom i skrenuo prema staji u blizini koje sam svezao konja. Razbojnikova tvrdnja da je jedan od radnika u rudniku Pikes olakšala je moj položaj, jer sam tako bio siguran da će iz grada krenuti prema rudniku. Razbojnik će liječniku reći istinu i zavezati mu oči tek kada izjašu iz grada. Skočio sam na konja i spored-

nim putovima odjahao iz grada. Uz poštansku cestu nalazilo se stijenje. Između tih stijena raslo je visoko trnovito grmlje, u koje sam se sakrio zajedno s konjem.

* * *

Nisam dugo čekao. Uskoro sam ugledao dva jahača. Vrlo blizu mjesta gdje sam bio skriven razbojnik je zastao i primorao liječnika da zaustavi konja.

– Što je? – upitao ljutito liječnik.

– Nećemo do rudnika već na jedno drugo mjesto. Tamo ćete jednom čovjeku izvaditi metak iz rane. Moram vam zavezati oči i...

– Razumijem – prekine ga liječnik. – Pripadate razbojnicima i jedan od vaših je ranjen. Dobro, nisam sudac i nije na meni da krojim pravdu. Ja sam samo liječnik i moj je zadatak da liječim ljude. Tako Eskulap traži od mene.

– Tako i treba, doktore. Sada ću vam vezati oči.

Bio sam zadovoljan. Znao sam da sada počinje moja okrutna igra. Momci koji su mi oteli pedeset tisuća dolara i pokušali me ubiti zažalit će za sve što su učinili.

Ubrzo su liječnik i razbojnik krenuli dalje i nedaleko stijena iza kojih sam se nalazio skrenuli s poštanske ceste. Odavde su jahali poprijeko prema brežuljcima što su na zapadu zatvarali dolinu, iza kojih su počinjale visoke planine.

Usprkos popriličnoj udaljenosti, kako sam ih slijedio. Taj dio doline bio je kamenit i prašan. Njihovi su konji podizali prašinu i ostavljali u zemlji dobro vidljive tragove. Kad smo stigli do brežuljka, u sivom sam svitanju još lakše slijedio tragove što su ostajali utisnuti u vlažnoj prašini.

Zatim smo stigli na tlo obraslo travom pa sam još lakše razabirao tragove. Penjali smo se strmim kanjonom uz provalije prema jugu. Uskoro sam se zatekao usred provalija, ali i dalje sam lako slijedio trag. U tome mi je pomogao i konj kojega jašem. Vrlo je dobro poznavao put i kad bih god oklijevao ili zastao, životinja bi odlučila umjesto mene.

Posljednji dio puta prolazili smo kroz uzak klanac ispod luka stijena. Na kraju se klanac širio u udolinu, u kojoj je bilo skrovište razbojnika.

* * *

Preda mnom se nalazio mali rudnik srebra. To su potvrđivali uzdignuti humci zemlje. Pokraj rudnika nalazila se kuća, nekoliko spremišta i cjevovod koji je neprekidno crpio vodu iz obližnje pukotine u stijeni. U velikom oboru primijetio sam konje i mazge, a u blizini nekoliko kola, kojima su srebrnu rudaču prevozili do mlinova i ljevaonica u velikoj dolini. Nije bilo sumnje, od Silvervillea do ovoga mjesta postojao je još neki put. U ovu se udolinu stjecalo mnogo uskih puteljaka koji su završavali visoko gore u planinama ili su vodili do prijelaza prema jugu, a neki u veliku dolinu Silvervillea na istok. Sve sam to vrlo brzo uočio.

Ovi razbojnici nisu, dakle, skriveni u tajnom taboru, već žive kao rudari i danju vjerojat-

no obavljaju posao kao i svi drugi radnici.

Trebalo je da odgonetnem je li ovo uistinu njihovo glavno sklonište ili možda s ranjenim drugom nisu uspjeli stići do pravog skrovišta.

U međuvremenu se razdanilo i nisam se mogao neprimijećen približiti zgradama. Što da radim? Pustio sam konja koji me je doveo ovamo i zatim se popeo visokom stijenom sve do pukotine obrasle grmljem i žbunjem u kojoj se moglo skrivati do iduće noći. S ovog mjesta mogao sam neometano promatrati rudnik.

Konj kojeg sam pustio prišao je konjima privezanim pred kućom. Iz dimnjaka je sukljao dim. Onda je iz kuće izišao neki čovjek i ugledao konja. Nešto je povikao. Nisam bio zaplašen, jer sedlo više nije bilo toplo od jahanja. Zasigurno će pomisliti da je životinja sama našla put. Bili su oprezni i jedan je od njih, izviđajući, projahao dijelom puta. Nije me mogao vidjeti, premda sam se nalazio u neposrednoj blizini. Drugi je čovjek ušao u kuću. Nakon pola sata je izišao i odveo konja u obor. Sedlo je odložio u jedno od spremišta, pa se vratio u kuću.

Liječnik dugo nije izlazio. Zacijelo je imao mnogo posla. Povremeno je dim bio gušći. Znači, razbojnici nisu grijali samo vodu već su pripremali i zajutrak. Osjetio sam glad i zavidio im ne samo zato što posjeduju mojih pedeset tisuća nego i zato što će zajutarkovati.

Nakon jednog sata liječnik je izišao, ponovno svezanih očiju. Odveli su ga do njegova konja i čovjek koji ga je doveo ovamo otpratio ga je natrag u Silverville. Projahali su ispod mog skrovišta, ali nisam se na njih gotovo ni obazirao. Samo sam bacio pogled na razbojnika da bih ga poslije mogao prepoznati. Bolje sam promotrio ostalu četvoricu. Dotad sam samo jednog od njih primijetio u Silvervilleu. Upamtio sam ga zbog njegova smiješnog izgleda. Bio je krivonog i riđokos.

Razmišljao sam tko bi mogao biti vođa tih razbojnika. Možda jedan od ove četvorice? Čovjek koji je odjahao s liječnikom bio je širok i zdepast. Drugi je čovjek taj mali, krivonogi i riđokosi čovjek, a dvojica od preostale trojice bila su nalik jedan drugome. Mogli bi biti braća čak blizanci, samo što je jedan bio tamnokos, a u drugoga je kosa bila svijetla. Posljednji od četvorice bio je srednjeg rasta, a djelovao je prilično povučeno i neugledno. Ali često sam već ustanovio da su baš takvi ljudi opasni. Ušli su u kuću i slijedeći 1 sat ništa se nije zbilo. Onda su se pojavili. Jedan je krenuo prema oboru s torbom u ruci. Pričvrstivši je za sedlo uzjaše. Ostala su trojica krenula prema ulazu u rudnik, u koji su vodile uske tračnice. U blizini se nalazilo nekoliko rudarskih kola. Dojam je bio vjeran: rudari kreću na rad u okno. Na ulazu su zapalili svjetiljke i nestali u tami. U međuvremenu je jahač sa torbom pričvršćenom za sedlo projahao ispod mene. Dobro sam ga promotrio i odjednom shvatio da u torbi nosi moj novac. To je zasigurno vođa. Njegova je pojava odavala smjelost i okrutnost. Bio je moje težine, ali možda malo stariji. Projahao

je na sivom valahu, na kojem sam uočio žig vlasnika.

Vjerojatno je nosio moj novac, jer je neki nevažniji posao mogao obaviti i čovjek koji je doveo liječnika. Da sam imao konja, lako bih ga slijedio. Promatrao sam ulaz u rudnik i razmišljao kako bi bilo da se prikradem oboru i uzmem konja. Ranjenik u kući zasigurno spavao. Ali nisam popustio pozivu. Nisam se htio izlagati ni najmanjem riziku. Izišao sam iz skrovišta i neprimijećen stigao u klanac koji je vodio prema Silvervilleu. Na svu sreću, nisam obuo kaubojske čizme. Usprkos tome, znao sam da ću do kraja puta biti silno iscrpljen.

VIII

Za trinaest sati stigao sam jednom od sporednih ulica u grad, do vrata »Tip-Topa«. Mara je upravo zatvarala dućan. Nije me odmah prepoznala, onako prašnog i umornog razderane odjeće.

– Mara, to sam ja – rekoh brzo. – Pusti me unutra da me netko ne prepozna.

Spoznavši tko sam, pustila me da brzo uđem. Zaključala je vrata, spustila zastore, a zatim se okrenula i pogledala me. E, pomisli, sada može izreći nekoliko podrugljivih riječi, koje žene u takvim trenucima pronalaze.

– Mac, kako da ti pomognem?

Razlikovala se od ostalih!

– Brzo sam se vratio, zar ne? – rekao sam smiješeći se. – Oduzeli su mi sav novac. Htio bih se nekoliko sati odmoriti, ali prije toga bih se oprao i uredio ranjave noge. Kad bi mi pripremila nešto za jelo, bio bih ti zahvalan.

– Dođi – rekla je i povela me na kat.

Gore je imala lijepo uređenu dnevnu sobu, kuhinju i spavaću sobu. Izuvši čizme, legao sam na ugodni kožni kauč u dnevnoj sobi. Petnaest minuta sam žmirio, pokušavajući opustiti se.

Oprao sam se njezinim sapunom i počešljao njezinim češljem. Mara je iz dućana donijela novu odjeću i to ne elegantno odijelo kao što sam ga dotada nosio, nego tamnosmeđu vjetrovku, meke jahaće čizme, flanelastu košulju i sve ostale potrebne stvari. Odjenuvši se, bio sam nalik na farmera, ali i na rudarskog inženjera. Oni su se tako odijevali.

– Nemoj obuvati čizme – povikala je Mara. – Postavit ću ti uza stol posudu s vodom tako da za vrijeme jela možeš namakati noge.

– Točno znaš što je čovjeku potrebno.

Uskoro sam sjedio za stolom. Večerali smo s tekom. Povremeno smo se pogledavali. Napokon je Mara prekinula šutnju.

– Htio si otići s novcem ali oni su ti ga oteli. Što ćeš sada?

Nasmiješio sam se, svjestan da nema razloga smijehu.

– Pedeset tisuća dolara! A htjeli su me i ubiti! Sve ću ih otkriti i srediti. I njih i čovjeka za koga rade. Mara, jučer si se protivila mojem odlasku iz grada. Željela si da ostanem i pobijedim zlo. Uspjela si. Sada ću upravo to učiniti.

– Budući da su tebe napali i opljačkali, borit ćeš se protiv njih. – Zatresla je glavom. – Ti

si poput vuka koji napada kad ga se razdraži.

– Da. Nekoć sam branio dobro od zla i bio sam zaštitnik malih i slabih. Mara, zašto očekuješ od mene da budem plemenit i dobar?

Zamišljeno me promatrala. Zatim mi je natočila još kave i rekla:

– Nije važno zašto si se vratio. Ti si usamljeni vuk, ali si pošten i braniš slabije od sebe. Svoju snagu ne iskorištavaš kako bi male ljude gazio već kako bi im pomogao. Moja je nada u tebe velika.

– Kakva nada?

Nije odmah odgovorila, ali ono što je zatim rekla uistinu me je potreslo.

– Kad ovdje završiš posao, otići ćemo. Bilo kamo. Zamalo sam jučer pošla s tobom. Kada te više nije bilo, zažalila sam što sam oklijevala. Sretna sam što si se vratio i nije važno zašto.

Rekla mi je, dakle, da me voli! Nisam znao što bih odgovorio. Ona nije ni očekivala odgovor. Bio sam sretan.

Ustala je i donijela puder, par tankih bijelih čarapa i par novih kratkih čarapa. Klekla je i posula puderom moje ranjave noge. To mi je godilo.

Legao sam zatim na kauč i odmarao se. Ona je prala posuđe i tiho pjevušila. Glas joj je bio ugodan, pomalo dubok. Sviđao mi se i pretpostavljao sam da je tim glasom oduševljavala mnoge muškarce. Zamišljao sam je na pozornici, kako usamljenim momcima pjeva o ženama koje čekaju dragana.

Prišla mi je, sjela na rub kauča i poljubila me.

– Što mogu za tebe učiniti?

Bio sam premoren, ali sjetio sam se razbojnika koji je odjahao s punom torbom. Opisao sam Mari ljude koje sam promatrao kod rudnika.

– Sve ih poznajem – reče Mara nakon kraćeg razmišljanja. – Ortaci su i vlasnici manjeg rudnika. Mislim da se rudnik zove... da, Lucky Bird. Blizanci koje si opisao zovu se Jim i Bill Morgan. Jim je danas o podne došao u grad. Bio je kod mene u dućanu i kupio neke stvari. U ruci je nosio torbu o kojoj si govorio. Ostali su: Sid Rannahan, Blinky Rudledge i Nevada. Ranjenik i onaj mrtvi razbojnik, koje mi nisi mogao dobro opisati, vjerojatno su Cole Bannack i Phil Harris. Rudnik je navodno – vrlo unosan.

– Pa naravno. To i nije bilo kakav rudnik. – Sjeo sam i pripalio cigaretu. – Wallaceov je glavni ured još u hotelu »Imperial«?

Mara je kimnula, oprezno me pogledavši. Rado bih je bio zamolio da dovede gradonačelnika i ostale članove savjeta građana, ali u ovo doba noći nije mogla sama izaći na ulicu. Posvuda su pijanci koji bi je sigurno napastovali i smetali joj. Moram sam obaviti posao. Ustao sam i uzeo opasač.

– Što ćeš učiniti ako me ubiju? – upitao sam odjednom mirnim glasom.

– Život ide dalje. Plakala bih i neko vrimeme tugovala. To je prirodno. Ako te uistinu zanima, mogu ti reći da se strašno bojim, neopisivo... ali ne mogu zahtijevati da sve napustiš i odeš sa mnom. Ne mogu. Mac,

mrzim i prezirem te razbojnike i sve one ljude koji tako sramotno iskorištavaju poštene i bespomoćne.

– Ja prezirem ovaj grad!

Čekala je da je poljubim, ali to u ovaj trenutak nisam mogao. Najprije moram srediti sve ono zbog čega sam se vratio.

– Do viđenja! – rekao sam i krenuo.

Krenula je za mnom da zaključa vrata.

– Vratit ću se – rekoh, zastavši na pragu – pa ćemo krenuti u Teksas. Kupit ćemo ranč. Ždrebad i telići najnevinija su stvorenja koja sam ikada upoznao. A djeca...

Rukom sam joj nježno poglađio obraz i izišao. Zaključala je vrata.

***

U hotelu »Imperial« bilo je bučno. U ovo doba noći svuda je mnogo ljudi. Jedan od točitelja me prepoznao i htio preda mnom otići k Wallaceu. Uhvatio sam ga za rame i rekao:

– Želim ga iznenaditi. Prijatelju, nemoj mi upropastiti veselje! Ili možda želiš neprilike?

To nije želio, pa sam nesmetano pošao uza stube.

– Čovječe, u ložu smijete samo u pratnji neke žene, a osim toga morate naručiti vino – reče redar koji me dočekao na vrhu stuba.

– Htio bih do gospodina Wallacea. – Momak me očito nije prepoznao zbog novog odijela.

– Gospodin Wallace ne želi da mu itko smeta. Mogu pitati želi li vas primiti. Je li nešto važno posrijedi?

– Želim ga iznenaditi. Makni se, momče.

Možda je trebalo da mu kažem tko sam, ali nisam bio raspoložen i zato sam ga se htio riješiti. No to nije dopustio. Isprsio se i htio me gurnuti niza stube, ali ja sam ga tako snažno uhvatio za nos da je bolno jauknuo. Onda ga koljenom udarim u bedrene mišiće i on poklekne. Pokušao me udariti, ali ja sam ga već odgurnuo. Otkotrljao se niza stube, a ja sam krenuo do vrata Wallaceova ureda. Otvorio sam ih a da nisam pokucao i ušao. Zatvorio sam vrata i naslonio se na njih.

Wallace je sjedio za pisaćim stolom i žvakao dugačku cigaru.

– To je zaista iznenađenje! Mislio sam da ste najmanje dvije stotine kilometara daleko odavde. Zar nešto nije u redu?

Kimnuo sam i približio se pisaćem stolu, a zatim sjeo.

– Razbojnici koji pljačkaju gore kod razvođa sve su strašniji. Prisvojili su moju torbu s novcem. Štoviše, htjeli su me i ubiti. Zamalo bi uspjeli da se nisam sklonio. Wallace, što biste učinili na mome mjestu?

– Bio bih sretan što još živim – reče tmurno me pogledavši. – A zašto ste sada došli k meni?

Nasmiješio sam se.

– Zašto? Nemam više novca a vi mi dugujete trideset tisuća dolara. Kako da otputujem kad nemam novca? Treba mi najmanje deset tisuća dolara, i to u većim novčanicama. Ovaj put, naime, ne bih htio novac nositi u torbi već u opasaču. Velike novčanice ne zauzimaju previše mjesta. Dakle?

Razmišljao je žvačući cigaru. Znao je da me se neće riješiti dok me ne isplati. Nije mi mogao išta zamjeriti. Svatko bi u mojem položaju tražio novac. Opljačkali su me, a on mi duguje priličnu svotu. O svemu je očito dobro razmislio, ali nije mogao naći ništa sumnjivo. Sve je bilo vrlo jednostavno. Bio sam bez prebite pare i želio da mi isplati moj novac.

Mrmljajući ustane i ode do čelične blagajne. Okrenuo mi je leđa, tako da nisam mogao vidjeti kako je otvara, a zatim brojio novac. Dalje nisam vidio što radi. Da sam baš želio, mogao sam pogledati što se nalazi u blagajni, premda Wallace nije bio baš laki protivnik. Na prvi je pogled djelovao debeo i nepokretan, ali je bio snažan i prilično brz. U njemu se krila snaga divljeg medvjeda.

Kad se naposlijetku okrenuo, u ruci je držao tanji snop novčanica. Bacio ga je pred mene na stol i rekao:

– Deset tisuća. Trebalo je da vas isplatim tek za pet dana, zar ne, ali nisam okrutan. Možete otputovati slijedećom poštanskom kočijom. Preostalih dvadeset tisuća dobit ćete točno prema dogovoru, dostavljene na dogovorenu adresu. Prebrojite i potpišite da ste primili novac.

Izazivao je, kao i uvijek, dojam pravog poslovnog čovjeka, ali u njegovim očima primijetio sam oprez i napetost.

Novac sam brojio polagano i oprezno hineći da preispitujem ispravnost svake novčanice.

– O'Briane, zar mislite da bih vam dao krivotvorene novčanice? – upitao je ljutito.

– Izgubio sam već pedeset tisuća i ne bih htio još više izgubiti.

Bio sam zadovoljan. Uvjerio sam se da je Wallace u vezi s razbojnicima. Jim Morgan mu je ovog jutra predao torbu s novcem. Novac koji sam brojio bio je velikim dijelom onaj isti koji su mi razbojnici oduzeli. Wallace mi je isplatio svotu koju smo dogovorili, razbojnici su je oteli i dali njemu. Tako za dio koji sam ja posjedovao u Silvervilleu nije platio niti dolara.

Što je on tim razbojnicima da su mu donijeli sav novac, ili najveći dio? O tome sam razmišljao dok sam brojio novčanice. Moje novčanice bile su pomiješane s drugima. Brojeći, pronalazio sam one koje sam prije puta brižljivo obilježio iglom. Netko neupućen gotovo ne bi mogao primijetiti te male znakove, ali ja sam znao gdje da tražim. Pronašao sam tridesetak novčanica koje su bile u torbi koju su mi razbojnici oteli. To više nije mogla biti slučajnost.

Jessupu Wallaceu bio je potreban novac da bi mogao proširiti moć, a taj su mu novac dobavljali razbojnici. U kakvoj je vezi s njima? Možda je osoba njihova povjerenja? Ako je sve tako kako sam zamišljao, onda sam se ovaj put namjerio na izuzetnu grupu razbojnika. Pomalo me je cijeli slučaj počeo zabavljati. Završio sam brojenje, potpisao i ustao.

– O'Briane, kada ćete napustiti grad?

Okrenuo sam se i nasmiješio.

– Ne znam. Vidjet ćemo.

***

Pred vratima su stajali kućni redari i revolveraši. Možda su

se bojali da bih mogao napasti Wallacea.

– Želite li neprilike? – upitao sam.

I dalje su zurili u mene i moj revolver. Ne, nisu željeli neprilike. I Wallace je izišao i dao im znak neka ne stvaraju nepotrebne teškoće.

Bio sam uvjeren da ću se s njima još sresti. Želio sam uloviti Jessupa Wallacea i njegove razbojnike na djelu. Međutim, prije toga moram nešto poduzeti da bi ovaj grad stekao zakon, kako bih pokušao zaustaviti daljnje pljačke. Silverville mora dobiti zakon kakav propisuje ustav. Već sam jednom nešto slično poduzeo i znao sam da to nije lako provesti u djelo. Ti su mi razbojnici uzeli pedeset tisuća dolara, a htjeli su me i ubiti. Moram ih uhvatiti! I njih i Jessupa Wallacea, njihovog vođu. Bilo bi bolje za njega da me mirno pustio otići.

***

Već je bila ponoć. Nisam smio gubiti ni minutu. Noge su me strašno boljele. Od duga hodanja bile su strahovito ranjave, pa sam tegobno koračao. Mara mi je malo olakšala boli, jer ih je napudrala i povila, ali i dalje su me pekle. Pomalo sam šepao.

Zastao sam pred gradonačelnikovom kućom i počeo lupati na vrata. Ubrzo mi je otvorio. Jednom je rukom držao svjetiljku, a u drugoj mali kolt. Bio je oprezan.

– Ma što to bilo, gospodine O'Briane, nema li vremena do jutra? – upitao je prepoznavši me.

– Ne. Ne možemo čekati ni minutu. Obucite se i sazovite savjet građana. Miraju doći predstavnici svih građana. Kad se s njima dogovorimo, obratit ćemo se vlasnicima rudnika, poštanskom i teretnom poduzeću i svim ljudima koji pošteno trguju i rade. Obratit ćemo se svim poduzetnicima i malim i velikim samostalnim poduzećima. Razumijete li me, gospodine Ringloke?

U međuvremenu sam ušao u predsoblje. Stajali smo i promatrali se u odsjaju svjetiljke.

– Što sve to znači? – upitao je polagano.

– Moramo izabrati šerifa! Većina me mora izabrati za šerifa! Tada ću se pobrinuti da ovdje zavladaju mir i red. Uhapsit ću razbojnike i čovjeka koji je u pozadini i predati ih sucu. I tako ćemo...

– Razumijem – prekinuo me.

Već su me prije htjeli imenovati šerifom, ali ja to nisam htio. Nisam želio da mi moć ograničava područje grada. Htio sam da me izaberu za šerifa cijelog okruga, a da bih to postigao bili su mi potrebni radnici iz rudnika i svi ljudi koji zapošljavaju mnogo radnika i koji su utjecajni. Znao sam da mogu uspjeti. Dovoljno je vlasnicima rudnika obećati da njihove pošiljke srebra i nadnica više neće biti otete. I oni i radnici bit će na mojoj strani.

Oren Ringloke je to brzo shvatio.

– Uspjeli ste ukrotiti Royal City. Sve dok vi – niste došli tamo ono je bila Sodoma i Gomora. Uveli ste red, a to morate i ovdje u Silvervilleu. Mi ćemo vam pomoći. Odmah ću se obući i potražiti ljude. Za jedan sat možemo održati sastanak.

Želite li čekati u mojem uredu?

– Ako imate ležaj na kojem bih se sat vremena odmorio...

***

Za jedan sat svi su se skupili. Osim gradonačelnika i mene bili su tu sudac John Fordsimmons, bilježnik Clay Billings i šest članova savjeta građana. Nedostajala su trojica predstavnika građana, ljudi koji su ovdje zastupali salune, igračnice i barove.

– Ne možemo pronaći tu trojicu – ozbiljno me obavijesti Ringloke.

Počeli smo. Sastanak je trajao samo dvadesetak minuta. Odlučili smo da organiziramo biranje šerifa tako da svaka stranka predloži svoga kandidata. Očekivali smo, naravno, da će Jessup Wallace svojoj stranci i zainteresiranoj grupi predložiti svoga kandidata, no uz pomoć vlasnika rudnika i njihovih radnika moglo se očekivati da ćemo pobijediti s velikom većinom.

IX

Kad sam idući dan sišao na objed, velika je blagovaonica bila gotovo prazna. Za jednim od stolova u kutu sjedio je neki čovjek i bezvoljno pokušavao nešto pojesti. Odmah sam ga prepoznao. Bio je to Big Sam, div koga sam istukao one večeri u salunu. I on je mene prepoznao, blijedo se nasmiješio i vilicom mi pokazao da sjednem nasuprot njemu.

– Kada me netko pobijedi na pošten način, nemam ništa protiv – reče miroljubivo. – Vi ste dosad jedini čovjek koji me uspio svladati, a posvuda sam se tukao s najjačim momcima.

Sjeo sam, naručio jelo i gledao ga kako i dalje bezvoljno čeprka po tanjuru.

– Što vam je? Zar ste bolesni?

Pomalo sam ga žalio. Pijan se vladao kao bik i čovjek iz kamenog doba, ali trijezan je djelovao vrlo simpatično.

– Bolestan? – upita ogorčeno. – Da, vjerojatno sam bolestan. Zakleo sam se da više nikada neću okusiti ni kapljicu alkohola i zato se sada osjećam prazno. Alkohol je za mene bio kao mlijeko za djecu. Toliko sam se na njega privikao da mi se sada sve čini dosadno i bezlično. Možete li to razumjeti? Upitao je to ispunjen nadom da ću ga shvatiti.

– Razumijem. Ali – zašto ste se tako zakleli?

Nije odmah odgovorio. Prvo je promrmljao neku kletvu, a zatim se udario dlanom o čelo. To je trebalo značiti da nije nimalo zadovoljan ni sa sobom ni sa svojim razumom.

– Posjedovao sam lijepi mali rudnik. Mogao sam zaposliti i šestoricu ljudi. Da nisam toliko trošio na viski, djevojke i karte, sada bih bio bogat. Odlučio sam prodati rudnik i vratiti se kući u Kentucky. Tamo me već duže od dvije godine čeka djevojka. Htio sam se vratiti jer sam znao da će Debbie čuvati naš novac i spriječiti me da toliko pijem. Prodao sam rudnik za pedeset tisuća dolara. Uprava rudnika Pikes isplatila mi je novac u gotovu. Vratio sam se u svoju kuću i našao još jednu bocu. Odlučio sam da mi to bude posljednja i iskapio sam je nazdravljajući ovoj zemlji, svo-

joj sreći s rudnikom, povratku u domovinu i sreći koja me čeka s Debbie. Kad sam htio leći, uplašio sam se da bi mi dok spavam razbojnici mogli oteti novac, pa sam ga sakrio u peć. Kad sam se jutro probudio, bio sam mamuran i htio sam popiti kavu. Zapalio sam vatru i prekasno primijetio da je unutra novac. Spalio sam u peći pedeset tisuća dolara! I ostao bez novca! Shvaćate zašto ne mogu jesti?

Kimnuo sam. Dobro sam ga razumio. I ja sam prošle noći izgubio pedeset tisuća, samo što postoji mogućnost da ću novac pronaći.

– Same – rekoh – ako želiš, možeš raditi za mene. Dobit ćeš sto pedeset dolara mjesečno, besplatnu hranu i nadoknadit će ti se troškovi za uzdržavanje konja. Ako ćeš putovati, to će ti biti posebno plaćeno, a osim toga dobit ćeš još nešto.

Bio je zapanjen i to opravdano. Kauboj ili farmer zarađivali bi mjesečno, kad bi im bila plaćena hrana, jedva malo više od trideset dolara. Rudari su dobivali četiri dolara po smjeni, ukupno sto dvadeset dolara mjesečno. Govedo je vrijedilo oko dvadeset dolara, a za tu se svotu mogao kupiti i prosječan konj. Posao koji sam mu ponudio bio je uistinu dobar. Zato se i čudio.

– A što ću to još dobiti? – upita naposljetku.

– Zvijezdu. Imenovat ću te zamjenikom šerifa. Pazit ćeš što se događa šerifu iza leđa, a čuvat ćeš i zatvorenike. Nadam se da znaš čitati i pisati?

– Pohađao sam školu sedam godina – promrmlja. – Treba da postanem čovjek koji brani zakon?

Buljio je u daljinu i djelovao zamišljeno.

– Kad si pijan, opasan si i postaješ divljak – rekoh. – Zakleo si se da nećeš popiti više ni kap alkohola, a trijezan si upravo onakav čovjek kakav mi je potreban. Vjerojatno će me uskoro imenovati šerifom i treba mi čovjek poput tebe. Razmisli! Ako si bez novca, možeš dobiti predujam.

Stiglo je što sam naručio i ja prionuh jelu. Šutjeli smo. Big Sam jeo je sada s većim tekom. Najednom se počeo tiho smijati. Činilo se da se dobro zabavlja.

– To bi bilo nešto! Sam Hammer iz Kentuckyja korača ulicama sa šerifskom zvijezdom na grudima. To bi bio pravi način da se odreknem pića. Kad bih postao zamjenikom šerifa, morao bih položiti zakletvu? Morao bih služiti kao primjer ostalima. Uvijek bih morao biti čist i obrijan, trijezan, pravi pravcati primjer... Posao koji obvezuje čovjeka, to je nešto za mene! Kad bi mi netko iskazao takvo povjerenje da bi mi pričvrstio zvijezdu, ni u kojem slučaju ne bih to povjerenje iznevjerio. Htio bih taj posao. Uistinu bih htio! U svakom slučaju, više bi mi prijao nego viski.

Nasmiješili smo se jedan drugome. Znao sam da je Sam jedan od onih gorostasa s kojima se samo mora znati postupati. Takav mi je čovjek potreban. Ali moram pričekati.

– Za sada nikome ne smiješ o tome govoriti – rekoh – ali već od ovog trenutka počinješ svoj posao. Za sada samo pazi

što se zbiva iza mojih leđa. Kamo god pođem, gdje god ću stajati, želim da ne moram paziti na ono što se događa iza mene. Razumiješ li me?

– Razumijem. Možeš biti siguran da te s leđa nitko neće pogoditi. Doduše, s revolverom ne baratam baš najbolje, ali s puškom sam gotovo nesavladiv. Od sada ću šetati s puškom ispod ruke. Idem odmah po nju.

Otišao je.

***

Pojeo sam, platio i izišao, pa krenuo u obilazak gradom. Razgovarao sam s mnogim ljudima. Većina je građana i obrtnika već bila u sve upućena. Svi su mi dali naslutiti kako bi bili zadovoljni kad bi njihov grad napokon dobio zakon i građani bili sigurni i zaštićeni. Svi su znali da sam uspio u Royal Cityju, i to je bila moja najbolja preporuka. Zasigurno će me podržati na izborima.

Kad sam popodne pošao do hotela »Imperial«, moj me novi ortak slijedio na udaljenosti od oko deset koraka. Sam Hammer nosio je »winchester« pušku i budno pazio na mene. Znao sam da je to najbolji čovjek koga sam mogao dobiti za pomoćnika. Njegova nesreća da je neoprezno spalio novac bila je moja sreća. Sigurno se zna boriti bolje od mnogih ljudi.

***

U hotelu »Imperial« dočekali su me neljubezno i neprijateljski. Prišao mi je jedan od namještenika i saopćio da Jessup Wallace želi sa mnom razgovarati. Popeo sam se stubama i kimnuo redaru kojega sam upoznao za prošlog dolaska ovamo. Nije se radovao što me vidi, no to je i razumljivo.

Nisam pokucao, već odgurnuo vrata nogom i provirio unutra.

Kao i uvijek Wallace je sjedio za pisaćim stolom i pušio cigaru.

– Postali ste oprezni, prijatelju? – reče kad sam zatvorio vrata.

– Prijeđite na stvar – rekao sam i sjeo.

– Procijenio sam da moj kandidat na izborima nikako ne može dobiti, pa sam odlučio da uopće ne predložimo kandidata. No htio sam vas upitati zašto želite postati šerifom usred ove rudarske zemlje.

Nasmiješio sam se, ali nisam odgovorio. Taj ga je osmijeh opomenuo više nego što bi to mogle ikakve riječi. Sve je mogao pročitati u mojim očima.

– Zato što su vam razbojnici oduzeli novac? – upitao je.

I dalje sam se smiješio.

– Ovaj grad je sada najprikladniji za poslove. Meni pripadaju gotovo svi lokali i skupo bi me stajalo kad bih zatvorio bilo koji makar i minut prije svitanja. O'Briane, ako postanete šerifom... a u što ne sumnjam... kojoj ćete se strani prikloniti?!

Još nisam progovorio.

– Koliko? – upitao me izravno.

Vjerovao je da sve na ovome svijetu može kupiti. Za njega vrijedi samo novac.

– Mnogo – progovorih napokon. – To što tražim ne biste mogli platiti. Pričekajte pa ćete vidjeti.

Ustao sam i htio otići, ali se

predomislim i nagnem nad pisaći stol.

– Nedavno ste htjeli da me Sean Calhoun ukloni. Teško ćete pronaći boljeg revolveraša od njega. U okrugu od oko tisuću kilometara samo su mi dvojica dorasla u borbi. Ne pokušavajte me se riješiti na podmukli način, jer ću doći po vas i zatvoriti vas. Završit ćete u zatvoru kao vepar u klopci. Opominjem vas!

Izišao sam svjestan da smo odsad neprijatelji. Nijedan od nas to više neće skrivati.

X

Dan nakon razgovora s Wallaceom održano je veliko savjetovanje. Nekoliko je ljudi održalo govore. U ime grada govorio je gradonačelnik a u ime vlasnika rudnika Henry Miller, direktor rudarskog poduzeća »Pikes«. Zatim je preuzeo riječ upravitelj poštanskog poduzeća, a potom još neki drugi ljudi. Svi su jednodušno odobravali prijedlog da ova pokrajina napokon dobije predstavnika zakona. Na kraju sam se predstavio. Moj je govor bio kratak i jezgrovit.

– Zacijelo, ste već čuli za mene – počeo sam. – Ako preuzmem dužnost šerifa, morat ću se i zakleti. Pridržavat ću se zakletve i brinuti o redu u ovoj pokrajini. Ako vidim da ne mogu obavljati što mi je dužnost, svojevoljno ću za četiri tjedna napustiti posao. Ne treba, dakle, da se ičega plašite. Predajte mi značku i potrebne punomoći.

To je bilo sve što sam rekao, ali već i prije moga govora bilo je odlučeno da budem jedini kandidat i da me svi podupru. Netko je upitao hoće li se još tko kandidirati i svi prisutni pogledaše Jessupa Wallacea. Sjedio je mirno i suzdržano, okružen svojim poslovođama i predstavnicima igrača. Sada je ustao i uljudno rekao:

– Gospodin O'Brian je, bez sumnje, najsposobniji za ovaj zadatak. Svima nam je poznata priča o divljem gradu koji je ukrotio. Ne bi imalo smisla predložiti drugog kandidata. Nema protivničkog kandidata!

Svi su se začudili, osim mene. Znao sam, pokušat će me se riješiti na drugi način.

Odlučeno je da se izbori održe već iduće nedjelje. Trebalo je da čekam tri dana.

* * *

Ušavši idući dan u salun »Rajska ptica«, domah sam primijetio čudnog mladića. Činilo se da voli glumiti veliku ličnost i da je ohol i samouvjeren. Netremice je zurio u mene. Nisam volio takve ljude i gotovo sam ih se bojao. Nikada se nije moglo znati što smjeraju takvi divljaci. Uvijek su željeli borbu s poznatim revolverašima, kako bi stekli slavu a za stjecanje slave nisu birali sredstva.

Borio sam se s poznatim revolverašima, a pobijedio sam i Seana Calhouna. Znači, onaj tko bi mene pobijedio postao bi slavniji od mene i Calhouna. Uvijek su postojali takvi koji traže borbu, vjerujući u sebe i svoju brzinu.

Ugledavši mladića odmah sam spoznao da je jedan od tih neustrašivih luđaka. Gledao me i izazovnim kretnjama pio viski. Vjerojatno se smatrao vrlo važnim. Najradije bih otišao, ali to nisam smio ako želim postati

šerifom. Tako sam uz točionik, pripalio cigaru i promatrao mladića.

– Hej, vi ste vjerojatno Mac O'Brian, Crni Mac! – poviče odjednom momak.

Znao sam da će svi koji se nalaze u lokalu slušati razgovor.

– Mladiću, dovoljno je da te pogledam i odmah znam tko si i što si. Znam čak i što želiš. Da, ja sam O'Brian. I, što sada?

Buljio je u moj revolver. Oči su mu pohlepno svjetlucale, a prsti se lagano trzali. Znao sam da je sposoban sve pokušati.

– O'Briane, mogu vas pobijediti. Svi govore da ste najbrži revolveraš i da vas nitko ne može svladati. To je laž! Ja vas mogu pobijediti. Ja, Waco Nash. Mogao sam pobijediti i Seana Calhouna. Sve te velike zvijerke za mene nisu ništa!

Bio je pomalo lud. Uvjerio je sama sebe da je najveći, i to ga je »saznanje« očaralo.

– Možda je tako. Čak vjerujem da imaš pravo. Brži si od mene i svih revolveraša. To smo, dakle, razjasnili. Želiš li još što?

Sada se razbjesnio. Razvukao je usne i odjednom djelovao ružno, odvratno i odbojno.

– Rugate mi se! – uzrujao se. – Znam da me ne shvaćate ozbiljno i da me se želite riješiti, ali ja ću vam pokazati tko sam ja. Želim borbu! Pokažite pred svima što možete!

– Ne želim borbu.

– Ali ja je želim! Brojit ću do tri i zatim pucati. Ako nećete pucati, sami ćete biti krivi za svoju smrt. Jeste li me razumjeli?

Nisam odgovorio. Mahnuo sam čovjeku za točionikom i zatražio viski i čašu. Donio mi je piće i brzo se povukao. Situacija je bila napeta i jadna, nalik lošoj predstavi seoskog kazališta. Možda bi netko pomislio da je sve to samo glupa šala, ali mladić je uistinuo počeo brojiti. Stajao je raskrečenih nogu s rukom iznad revolverskog drška. Opasač mu je bio nisko na bokovima.

Big Sam, koji je također bio u restoranu, držao se po strani. Njegova je dužnost bila paziti na ono što se događa iza mojih leđa a ne ispred mene. Morao sam nešto učiniti s tim mladim divljakom. Zato sam i naručio bocu. Bila je još dopola puna, a kad sam je dohvatio, mladić je upravo izbrojio do tri. Zgrabio je revolver, ali kako ja nisam dohvatio svoj, mislio je da ima vremena. No boca je bila brža od njega. Bacio sam mu je u lice i pogodila ga je u trenutku kad je nanišanio. Srušio se bez riječi, a metak što ga je ispalio udario je u pod ispred mene.

Boca ga je pogodila usred lica. Nisam mogao birati drugi način. Bilo mi ga je žao i ponovo sam bi ogorčen. Prišao sam mu, uzeo revolver i bacio ga, prije nego što sam izišao, rekoh:

– Odvedite ga liječniku.

Bezvoljno sam krenuo ulicom. Cijeli dan bio sam ogorčen, ali navečer me Mara pozvala na večeru i to me donekle smirilo. Izvrsno je kuhala i proveli smo zajedno divna dva sata. Bilo je nedvojbeno da se volimo.

XI

Ubrzo je došla i nedjelja, a time i izbori za šerifa. Grad je bio pun ljudi, jer su svi radnici iz rudnika došli na izbore. Prem-

da su svi lokali bili neviđeno puni, zbog izbora nije se točio alkohol. Rano popodne već su svi glasali. Voditelj izbora napisao je rezultate na ploču ispred vijećnice:

Glasalo 5757 ljudi, ili 78 posto građana.

Od glasanja se suzdržalo 357

Protiv gospodina O'Briana: 510

Za gospodina O'Briana: 4890.

Dakle, i to je završeno. Cijelo područje grada i okolice izabralo me nadmoćnom većinom za šerifa. Deset minuta nakon izbora položio sam zakletvu i sudac mi je pričvrstio zvijezdu. Malo zatim sam Big Samu dodijelio njegovu značku i time ga odredio svojim zamjenikom i pomoćnikom.

U lokalima se počeo točiti alkohol i posvuda je počela buka kao i svaki dan.

* * *

Otišao sam Jessupu Wallaceu i zatekao ga na njegovu mjestu za pisaćim stolom. Sjedio je mirno i ukočeno, nalik velikom pauku koji neprekidno i neumorno plete niti i nadzire sve što ga zanima.

Mirno je izvadio cigaru iz usta i rekao:

– Očekivao sam vas. Vaša je šerifska zvijezda sasvim nova i djeluje otmjeno, ali će se istrošiti i doći na vidjelo mesingana ili čak limena podloga. Možda će je pogoditi neki metak. Šerife, znam što sada želite. Nije potrebno da mi o tome govorite.

– Dužnost mi je s vama razgovarati – Policijski sat počinje jedan sat iza ponoći i lokali moraju ostati zatvoreni otad do osam sati ujutro. Pijance koji ne znaju za sebe, ne smije se dalje posluživati alkoholom, a granica ulaganja pri raznovrsnim kartaškim igrama iznosi pedeset dolara. Lokal u kojem izbiju gužve ili svađe a pri tome bude ranjenih, zatvara se na tjedan dana, a zatim sudac određuje koliko će još biti zatvoren. Imate li kakvih pitanja?

Neljubazno se nasmiješio, a oči su mu bijesno svjetlucale.

– Znao sam da će sve tako završiti – reče napokon. – Ali što da radim ako u nekom od mojih lokala izbije velika tučnjava? Ako moji redari ne mogu sami uspostaviti red, smijem li vas tada pozvati i zamoliti za pomoć? Šerife, mogu li računati na vas? Znate da se rudari često svade i samo traže priliku da se potuku.

– Možete računati sa mnom. Uspostavit ću red i mir tamo gdje vaši redari ne uspiju.

U njegovim sam očima primijetio čudan sjaj. Nadao se da će mi se tako osvetiti i uplesti me u velike neprilike.

– Nemojte suviše čeznuti za tim, da negdje moram uspostavljati red, jer biste mogli imati neugodnosti – dodao sam. – Savjetujem vam da svoje lokale vodite savjesno i da spriječite svađe i gužve.

* * *

Dva sata poslije tog razgovora, izbila je velika tučnjava u salunu »Rajska ptica«. Dvije grupe rudara sređivale su stare račune. Jedan od ljudi Jessupa Wallacea došao je do mog ureda, kako bi mi što prije javio veliku novost.

– Šerife, izbila je velika tučnjava i sutuacija je sve teža i bezizglednija. Ne možemo sami uspostaviti red, pa nam morate pomoći. Gospodin Wallace, zahtijeva zaštitu zakona!

Čovjek koji mi je sve to rekao govorio je s očitim zadovoljstvom. Htjeli su da se zateknem usred te gužve, u nemogućnosti da bilo što riješim. To je bilo nedvojbeno.

– Odmah ću doći. Otrčite gospodinu Wallaceu i poručite mu, molim vas, da ću nastojati svakako uspostaviti red i mir. Mirno se može osloniti na moju pomoć.

Čovjek je zapanjeno zurio u mene. Nije vjerovao da bih mogao biti tako lud da se bacim u takvu paklenu gužvu, usprkos pomoći Big Sama. No otišao je obavijestiti Wallacea da ću uskoro stići.

– Sada ćemo upotrijebiti naš plan broj jedan i pokazati im da se s nama ne vrijedi šaliti – rekoh Samu Hammeru. – Sammy, krećemo!

Big Sam veselo skoči sa stolca. Unaprijed smo smislili što ćemo raditi u takvoj situaciji. To što smo pripremili bit će iznenađenje za sve prisutne, a i za vlasnika saluna koji nije mogao ili htio održavati red i mir u lokalu. Čim smo izišli, Sam je odmah odjurio kovaču, koji je bio i vođa dobrovoljnog vatrogasnog društva.

Izišao sam ubrzo poslije njega i sporednim ulicama stigao do stražnjeg ulaza u salun. Unutra je vladao pravi pakao. Urlanje što je dopiralo do mene već sam dobro poznavao i zorno sam si mogao predočiti što se unutra događa. Isto sam tako znao da ljudi koje je Wallace potplatio samo čekaju da se pojavim i nešto pokušam. Vjerojatno bi me dobro premlatili i na duže vrijeme onesposobili za obavljanje šerifske dužnosti. Ali Wallace se prevario. Moje dugogodišnje iskustvo nije moglo dopustiti da me prevare tako podmuklim trikom.

Sam Hammer, kovač i ostali dobrovoljni vatrogasci stigli su brzo. Bili su pripremljeni, znajući da će vjerojatno upravo ove noći biti potrebno da uskoče. Sa sobom su dovukli najbolju crpku, koja ne samo da je dobro crpla vodu nego je i vodenom mlazu davala snagu koja može srušiti i snažnijeg čovjeka. Počeli su pumpati svom brzinom, a ja sam prihvatio cijev i pošao prema stražnjem izlazu. Pričekao sam da mi doviknu kako je pritisak dovoljno jak, a zatim sam neočekivano ušao i usmjerio mlaz u začuđenu gomilu. Vodeni mlaz bio je debeo kao ruka.

Bila je to najsuvremenija crpka što je u to vrijeme postojala. Nisu je posjedovali ni najbolje opremljeni rudnici. Prvo sam mlazom srušio nekoliko ljudi, koji su me uočili i odmah spoznali što smjeram, ali nisu mi se uspjeli približiti. Moji su ljudi vani pumpali tako snažno da je pritisak bio sve jači. Bilo im je teško, ali isplatilo se.

Svu sam pobješnjelu gomilu srušio i sada su me pokušali napasti zajedničkim snagama. Ono što sam učinio smatrali su u najmanju ruku sramotnim. Bio je divan osjećaj sve ih jednostavno politi od glave do

pete i mlazom odgurati u kutove saluna, ne razlikujući goste od redara. Kad bih načas skrenuo mlaz s ljudi, usmjerio bih ga među boce na policama.

Svi su me se željeli dočepati, ali pod je bio posut piljevinom i sada je postao tako klizak da nisu mogli hodati. Padali su jedan na drugoga, preko stolova i stolica i tako stvarali još veću gužvu. Kad bi se koji od hrabrijih ipak dovukao do mene, dočekao bi ga moj pomoćnik i udario po glavi kundakom puške. Nije ih prejako udarao, samo toliko da su na neko vrijeme bili smireni i onemogućeni da izazivaju nered.

Netko bi mogao pomisliti da je sve to bilo vrlo zabavno, ali nije, premda sam bio zadovoljan što sam napokon Wallaceu pokazao da sa mnom nema šale.

Neki su se gotovo ugušili jer im je voda ulazila u grlo, no ni ja nisam bio pošteđen opasnosti. Bilo je neizvjesno koliko će dugo biti dovoljno vode u bunaru. Mlaz neće vječno trajati. Prisutni su počeli bacati boce i, zaklanjajući se stolovima i stolicama, pokušali mi se približiti.

– Bit će prave borbe! – dovikne mi Big Sam kao da se raduje mogućoj borbi.

Najednom pritisak znatno popusti i voda je počela samo kapati. Znao sam da je bunar prazan, to su znali i svi moji protivnici. Shvatili su da je došao njihov trenutak. Zavladala je tišina.

– Novi šerif nema više čime pucati – začuo se odjednom bijesan glas. – Sto ćemo sada s njim?

Svi su zaurlali i pojurili prema nama. Onako pijane, hladna ih je voda još više razdražila umjesto da ih otrijezni. Što smo sada mogli učiniti? Zar da se povučemo i pobjegnemo? Da smo i htjeli pobjeći, to ne bi imalo smisla, jer bi nas razbješnjela gomila posvuda slijedila, željna osvete. Ujedinili su se i zaboravili zašto su se zapravo tukli. Polagano su se približavali, stvarajući polukrug.

– Ljudi, naš novi šerif uistinu voli šalu – poviče onaj isti bijesan glas – i moramo mu pokazati da razumijemo šalu! Bit će dovoljno da mu svučemo hlače i pobrinemo se da tri tjedna ne može sjediti!

I dalje su se približavali, smiješeći se pri pomisli kako će se dobro zabaviti. Nisam se mogao odlučiti da pustim cijev i uzmem revolver. Nešto me je spriječilo. Ni Sam nije uperio pušku.

– Dođite propalice! Dvanaestak ću vas smlaviti, kao muhe! – povikao je Big Sam.

Nije im se žurilo. Okružili su nas u polukrugu i polagano prilazili. Odjednom sam osjetio kako se cijev ponovo puni. Brzo sam začepio otvor, kako bi se stvorio što jači pritisak. Osjetio sam kako nešto strašno zaudara. Cijev je bila puna i osjetio sam da je pritisak dovoljno jak. Mora da su ljudi pumpali kao ludi i upotrijebili svu snagu da bi ponovno postigli pritisak. Uperio sam cijev i pustio »vodu«, a iz cijevi je šiknulo pravi pravcati gnoj

kakav svaki farmer samo može priželjkivati. Svi su odjednom urlajući pojurili prema izlazima i navrat-nanos počeli iskakati kroz prozore. A ja nisam štedio ni salun Jessupa Wallacea.

Kada je sve bilo gotovo, salun je neizdrživo zaudarao pa smo Sam i ja brzo izišli.

– U cijeloj okolici nismo mogli naći drugu tekućinu – reče kroz smijeh kovač. – Uspjeli smo cijev dovući samo do jame iza staje. Jesmo li pogriješili?

– Čovječe, pa to je bio naš spas! Ovaj će salun i onako ostati nekoliko tjedana zatvoren, pa će Wallace imati dovoljno vremena ukloniti ovaj smrad.

***

Posjetili smo ostale lokale i svuda su nam se ljudi smiješili, praveći viceve. Svi su bili na našoj strani. Poznato da se rudari odlikuju posebnim smislom za humor, pa da su ovaj novi način stvaranja reda u jednom od saluna smatrali vrlo duhovitim. Prema njihovu, novi je šerif vrlo duhovit i zna se našaliti. Nisam ispraznio salun silom i pucnjavom nego na potpuno nov i nesvakidašnji način.

Te noći nije bilo drugih neprilika. Svi su se pridržavali naših uputa i sat poslije ponoći počeli su pomalo zatvarati lokale. Rudari su u kolima odlazili iz grada i pomalo je svuda zavladala tišina. Dan koji je prošao bio je, sve u svemu, vrlo uzbudljiv i uspješan.

Big Sam i ja krenusmo na spavanje. Pokraj ureda uredili su nam dvije sobice za spavanje.

Još sam jednom iz ureda pogledao na ulicu i zamijetio visokog debeljka kako se psujući približava vijećnici. Bio je to Jessup Wallace.

– Upravo dolazim iz saluna »Rajska ptica«. Gnojem ste mi upropastili cijeli salun. Tužit ću vas, jer ste...

– Sami ste željeli da vam pomognem, na bilo koji način – prekinuo sam ga. – Salun će ionako ostati nekoliko tjedana zatvoren. Znate da svaki lokal u kojem izbije tučnjava i pri tome ima ranjenih ostaje neko vrijeme zatvoren. Morali biste bolje i ozbiljnije nadzirati svoje lokale.

Stajao je, golem i težak, i usporeno disao. Načas sam pomislio da će me napasti... pa zatvorio sam mu na neko vrijeme jedan od najunosnijih lokala... no uspio se suzdržati. Nedaleko od njega stajala su dva revolveraša. Okrenuo se da ih pogleda i zatim mi prišao sasvim blizu.

– Čuvajte se! – reče tako tiho da sam ga samo ja mogao čuti. – Jasno mi je da ste šerifsku značku prihvatili samo zato da biste me upropastili, ali ja...

Zašutio je i ne rekavši više ni riječi otišao. Jedan od revolveraša pljunuo je pred moje noge i krenuo.

– Stani! – povikao sam.

Zastali su i okrenuli se.

– Dvadeset dolara kazne – rekoh. – Zabranjeno je pljuvati na nogostup. Morate platiti dvadeset dolara ili dva dana provesti u zatvoru. Što vam je draže?

Zaustio je da opsuje, ali je samo zaškriputao zubima. Sjetio

se da sam i sa Seanom Calhounom uspio izići na kraj.

– Plati kaznu, Harry – reče Wallace bijesno i krene dalje.

Revolveraš je ušao sa mnom u ured, a njegov drug produžio s Wallaceom.

– Moram upisati kaznu i dati vam potvrdu – rekoh ljubazno.

– Da – reče momak. – Vi ste sada velika zvjerka, ali svakog trenutka stvarate sebi nove neprijatelje.

Platio je kaznu i ja sam mu dao potvrdu. Kad je otišao, krenuh na počinak.

***

Idući dan kupili smo konje i potrebnu hranu, pa izjahali iz grada. Dok smo prolazili pokraj dućana »Tip-Top«, Mara je izišla i mahnula nam. Pozdravili smo je, skinuvši šešire. Ništa nam nije doviknula, ali znao sam da je svim srcem sa mnom i da se brine.

Cijeli dan smo obilazili rudnike. U nekima od plodnih dolina ovoga kraja nalazila se pokoja farma, ali glavni su ovdje bili rudnici.

Posjetili smo i bivši Samov rudnik. Čovjek koji ga je kupio iselio je, a od ljudi koji su još tamo radili saznali smo da je rudnik sada vlasništvo Jessupa Wallacea. Znači, Wallace je Samu podmetnuo čovjeka koji je rudnik kupio.

Taj smo dan dugo jahali. Posjetili smo mnoga mjesta, posvuda se predstavili i o svemu raspitivali. Uočio sam da je Wallace zainteresiran za sve rudnike i da se svuda javljao kao kupac. Neki manji vlasnici rudnika bili su čak voljni prodati.

Jedan od njih, Ben Corbin, rastumačio mi je zašto bi prodao svoj rudnik.

– Znate, moj je rudnik prilično unosan. Zapošljavam dvadeset i sedmero ljudi a mogao bih zaposliti i pedeset, ali nemam više gotovine. Već su mi dvaput ukrali nadnice, a jednom je nestala pošiljka srebra u kojoj sam i ja imao tri stotine pedeset kilograma srebra. Sada spremam srebro dok dođu bolja vremena, ali kako ga ne otpremam odavde, banka u Denveru mi ne isplaćuje novac. Moji ljudi već dvaput nisu dobili nadnice i uskoro više neće raditi. U gradu ne dobivaju zajam, kao ni ja, i tako ću uskoro biti primoran prodati rudnik. Wallace svake noći u svojim lokalima zarađuje tisuće dolara, ima novac i uskoro će nas sve kupiti. Kao da razbojnici rade za njega, jer sve ide u njegovu korist. Srebro više ne stiže u Denver, iz Denvera ne stiže novac, a cijela će gotovina uskoro biti u blagajni Jessupa Wallacea. Razumijete li, šerife? Igra veliku okrutnu igru i posvuda se već šapuće da je u vezi s razbojnicima. Ali ništa mu se ne može dokazati. Već je vrijeme da te razbojnike sredite. U protivnom će svi mali rudnici morati nekoliko dana zatvoriti okna ili će biti prodani. Wallace radnicima može plaćati nadnice, pa će za njega raditi. Uskoro će on jedini moći održavati naše rudnike.

Vlasnici ostalih rudnika govorili su slično. Okolnosti su mi bile potpuno jasne.

***

Sam i ja vratili smo se u Sil-

verville kasno navečer. Dok se on brinuo o konjima, otišao sam u poštanski ured. Tu sam objasnio poštanskom službeniku što bih htio poduzeti u vezi s prijevozom nadnica i srebra.

– Ako želite preuzeti odgovornost i možete jamčiti da razbojnici neće napasti pošiljku, zapovijedit ću da se srebro preveze. – odgovorio mi je službenik. – Osiguravajuće društvo otkazalo nam je suradnju i zato pošta sama mora odgovarati za pošiljke. Gore u bregovima rizik je doista prevelik. Šerife, prvo morate uništiti te razbojnike!

– Zato i jesam ovdje – rekao sam čovjeku odgovornom za ovaj dio rudarskog područja. – Morate organizirati veliku pošiljku srebra i ako vam Jorge bude vozač, neće biti borbe. Razbojnici već odavno znaju da se Jorge i njegov pomoćnik ne bore. Naime, želio bih da razbojnici otmu srebro.

Kad sam mu to rekao, začuđeno me pogledao i nije vjerovao ono što je čuo.

– Pohvatat ću i te razbojnike i njihova vođu, možete se osloniti na to – nastavio sam. – Poznajem ih i želim ih uhvatiti na djelu u onom trenutku kad će se ponadati da su uspjeli. Hoćete li mi pomoći?

Pogledao me i znao sam da razmišlja o svom namještenju, ugledu i odgovornosti prema poštanskom društvu. Na njega se moglo osloniti, zato je i postao zamjenik direktora. Prije gotovo trideset godina počeo je kao vozač i postupno postigao sve ono što sada posjeduje. Pogledao me i znao sam da se nalazi u teškoj situaciji.

– Vi ste Mac O'Brian – reče naposljetku zamišljeno. – Ni za koga se ne bih usudio tako što poduzeti, ali za vas ću pokušati.

***

Iz poštanskog ureda otišao sam Mari na večeru i uživao u njezinoj blizini.

Poslije večere izišao sam na ulicu da vidim što se zbiva u gradu. U Silvervilleu je već bilo prilično bučno, premda mnogo mirnije nego prijašnjih večeri. Prilike su se pomalo sređivale, i to mi je davalo nade.

– Svi zaobilaze salun »Rajska ptica« – rekao je Sam prišavši mi. – Dobrano uokrug tog lokala smrad je neizdržljiv. Mac, ne misliš li da je danas u gradu malo mirnije?

Krenuli smo u obilazak i susreli liječnika koji je upravo izišao iz svoje kuće. Prepoznao nas je i pozdravio.

– Kako su ranjenici koje sam vam poslao? – upitao sam.

– Calhoun je izvan životne opasnosti, ali će mu ruka ostati ukočena i zglob u ramenu nikad mu neće biti potpono u redu. Vjerojatno više neće moći nastupati kao revolveraš. A onaj ludi mladić koga ste pogodili bocom već juri po cijelom gradu i prijeti vam. Čuvajte ga se, šerife! Opasan je.

– Hvala vam!

Krenusmo dalje.

Te se noći ništa nije dogodilo, a u ponoć je krenula poštanska kočija natovarena srebrom. Osim kočijaša u kolima su bila tri pratioca transporta. Putnici ove noći nisu putovali iz Silvervillea. Promatrali smo kočiju kako odlazi i ja sam se pitao

hoće li razbojnici napasti i ovu pošiljku.

Nedvojbeno, obavještajna služba mi je izvrsno organizirana i sada su već obaviješteni da je u kočiju prije polaska bilo ukrcano mnogo srebra. Vjerojatno su imali posebne znakove ili jahače, a bez sumnje i svjetlosne signale. Hoće li doista napasti? Nije nam preostalo drugo nego čekati.

***

Pet sati iza ponoći kočija se vratila u Silverville. Kod razvođa na prijelazu napali su je i opljačkali, a ni Jorge ni pratioci nisu se borili. Slušao sam što mi Jorge i ostali pripovijedaju. U međuvremenu skupili su se oko nas ljudi.

– Sada bi novi šerif mogao pokazati što sve zna! – reče netko.

– To se samo po sebi razumije. – Okrenuo sam se. – Skupit ću potjeru od pedesetak ljudi i krenuti za razbojnicima. Ima li dobrovoljaca?

U hipu su se gotovo svi razišli. Ostali su samo oni koji su za potjeru bili prestari. Ljutit, smješkao sam se prezirno promatrajući ih kako odlaze.

– Nemojte im to zamjeriti – reče Jorge, koji je stajao uz prednji kotač kočije. – U početku nije tim razbojnicima bilo lako s nama. Borili smo se za svaku pošiljku srebra i nadnica i nismo se tek tako predavali. Ali uvijek su pobijedili razbojnici. Jednom su čak digli kočiju dinamitom u zrak. Šerife, to su bezobzirni ljudi, protiv kojih nitko ništa ne može. Što mislite zašto im sada tek tako prepuštamo srebro i novac?! I zašto...

– Ne brini, Jorge – prekinuh ga. – Sve ja to razumijem. I na prijelazu i na mnogobrojnim zavojima ceste koja onuda prolazi oni poznaju svaki puteljak. Uvijek mogu postaviti zasjedu, gdje i kada to žele, pa mogu neprimjećeni promatrati svaku kočiju koja im se približava. Sve ja to razumijem!

Krenuo sam dalje, a Sam me slijedio.

Ljudi su očekivali da ćemo poći do mjesta napada. Namjeravao sam se vratiti prije večeri, kako bih svima objavio da smo na prijelazu izgubili svaki trag i da je potrebno organizirati potjeru od najmanje sto ljudi. Zatim bismo Sam i ja ponovo odjahali, hineći da idemo do raznih rudnika skupljati ljude za potjeru. Odlučili smo da sve bude uvjerljivo. Zapravo, namjeravali smo otići do skrovišta razbojnika, koje sam dobro poznavao, i tamo ih uhvatiti.

Iduće noći stići će iz Denvera pošiljka nadnica, jer je jučerašnjom kočijom otišla poruka u kojoj se banku molilo da pošalje novac. Ako obavještajna služba razbojnika još i dalje dobro radi, razbojnici će zacijelo napasti i tu kočiju i opljačkati je. Razmišljao sam o njihovoj obavještajnoj službi i zaključio da zasigurno imaju doušnika u pošti.

***

Sam i ja krenuli smo prema staji. Dok smo prolazili kraj hotela »Imperial«, pogledao sam prema prozoru Wallaceova ureda i primijetio da se zastori malo pomiču. Wallacea je dakle zanimalo kako će teći događaj. Uskoro će vidjeti da napuštamo

grad na konjima. Hoće li obavijestiti razbojnike?

U staju sam ušao prvi otprilike deset koraka ispred Sama. Čovjeka koji je radio u staji obasjavalo je slabo svjetlo svjetiljke što je visjela na obližnjoj gredi. Kroz pritvorena vrata ureda i prostorije za spavanje dopiralo je blaga svjetlost.

Možda je trebalo da uđem opreznije. Odjednom primijetim u polutami obrise nekog čovjeka i odmah dohvatim revolver.

– Tko ste?! Dođite naprijed da vas mogu vidjeti! – oštro sam povikao. – Ja sam šerif! Hajde, pridite!

I Sam je zastao, ali nije pazio što se događa ispred mene, jer je njegov zadatak bio da mi čuva leđa i zato se sigurno ogledavao lijevo i desno iza mojih leđa. Za sve ono što se događa preda mnom odgovoran sam samo ja. Tako smo se dogovorili i tako je i trebalo da bude.

Čovjek kojeg sam pozvao polagano se pomaknuo i izišao iz skrovišta. I na blijedom svjetlu mogao sam ga prepoznati.

Waco Nash! Nije više bio lijep kao prije. Nasred nosa nalazio mu se nalijepljen veliki flaster. No doista nije bilo važno kako izgleda. Mnogo je važnije bilo to da je ispod ruke držao sačmaricu i njenu cijev uperio u mene.

– Sada si moj! – reče promuklo.

Glas mu je podrhtavao i načas sam ga požalio.

– Upropastio si me – nastavio je ogorčeno. – Zauvijek si me slomio i nikada više neću moći vjerovati da sam nepobjediv. Odsad ću se uvijek bojati da ne mogu svladati protivnika i zato mi više nije važno kako i na koji način se borim. Svejedno mi je! Glavno je da...

Nisam više oklijevao, svjestan da će odmah pucati. Isti sam ga trenutak pogodio, ali on je ipak stigao opaliti.

Pogodila me velika količina sačme, i to prave »indijanske« sačme. Pao sam na zemlju i pomislio da je za mene sve svršeno.

* * *

Sat poslije tog događaja nisam tako mislio. Naprotiv, pomalo sam se nadao. Osvijestio sam se u liječnikovoj kući na stolu za prematanje. Upravo mi je vadio komad sačme, a Mara mu je pomagala. Čula je što se dogodilo i odmah došla. Sam je sjedio u kutu i ljutito puhao.

– Imali ste vražku sreću – smješkao se liječnik. – Ova bi sačma ubila i srndaća, ali za vas je onaj momak bio previše udaljen i vaši su mišići uspjeli zadržati cijelu sačmu. Samo je rana na bedru malo opasnija, no za tjedan dana ćete sigurno ponovo hodati.

– Doktore, molim vas recite ljudima da moram četiri tjedna ostati u krevetu – zamolio sam.

– Dobro. Gdje želite ležati? U jednokrevetnoj sobi ili zajedno sa Seanom Calhounom?

– Ostat ću ovdje. Calhoun ne smije primijetiti da ću još ove noći ustati i otići izvan grada – rekao sam kao da je to sasvim razumljivo.

Svi su se začudili.

– Ne, bogami nećeš! – odlučno će Mara.

– Čak i čovjek kao što ste vi, šerife, ne bi smio tako nešto

učiniti. – Liječnik zatrese glavom. – I prva rana, koju ste dobili u borbi s Calhounom, još nije zacijelila. Šerife, vi ste ranjenik!

– Ako dopustite da odspavam sat, dva zasigurno ću se bolje osjećati. Ja sam poput pustinjskog vuka. Rane mi brzo zacjeljuju i vrlo se brzo oporavljam. Ljudi kao ja uvijek opet stanu na noge makar ih se neprekidno pokušava srušiti. Dakle, kakav mi krevet nudite?

* * *

Kad sam se probudio, vani se pomalo spuštala noć. Spavao sam dulje od dvanaest sati! Sve su me rane svrbjele i stezale.

Sam, koji je sjedio pokraj kreveta, zabrinuto me upitao:

– Što će biti od našeg izleta u bregove?!

Nisam odgovorio već sam ustao i oprezno prošetao. Posvuda gdje je liječnik morao iz mojih mišića pincetom vaditi sačmu, boljelo me i na najmanji pokret. Lijevu sam nogu mogao pomicati samo uza silni napor, jer je rana na bedru bila vrlo ozbiljna.

– Izdržat ću – rekoh nakon kraćeg koračanja. – Što je s Nashom?

– Dobio je metak u srce. Mae, jedan povjerljivi prijatelj nabavio nam je konje. Mislio sam da je bolje ako naši ostanu u staji. Pretpostavljam da ćemo kradom iz grada, zar ne?

– Da, no prije bih se morao najesti.

– Na stolu je mnoštvo hrane. Prekrivena je ubrusom. Sve ti je to poslala Mara. Okrijepi se i skupi snagu. Tu je i pun lonac mlijeka.

Sam je spustio rebrenice i upalio svjetiljku. Sjeo sam za stol i počeo jesti. Kad sam se najeo, obukao sam se i potražio svoj revolver, a zatim smo se išuljali iz zgrade.

Oprezno smo se prikrali staji, gdje su nas čekali konji. Uzjahavši tiho sam uzdahnuo. U sedlu sam se osjećao bolje nego na nogama, ali zasigurno ću se cijeli život sjećati ovog jahanja. Možda je moja zamisao luda, ali moram pokušati. Razbojnici su se dočepali srebra i sada je na meni da ih uhvatim. Poštansko društvo riskiralo je i srebno i novac, a poštanski se službenik u sve to upustio samo zato što je vjerovao da se na mene može osloniti. Takva me rana nije smjela spriječiti da opravdam njegovo povjerenje. Stisnuo sam zube i preuzeo vodstvo.

XII

Stigli smo na cilj za malo više od četiri sata. U usjecima stijena potražili smo pogodan zaklon za konje, uzeli potrebnu hranu i krenuli dalje pješice. Oprezno smo se došuljali do male doline rudnika Lucky Bird, prošli kraj korala i sakrili se u velikom spremištu za sijeno. Popeli smo se što smo više mogli i legli. Bio sam sretan što se mogu ispružiti i odmoriti. Jahanje i šuljanje dolinom iscrpilo me i osjećao sam neopisivi umor. Odmah sam zaspao.

***

Kad sam se probudio, sunce se nalazilo u zenitu i svom je snagom sjalo na spremište u kojem smo se nalazili. Sam mi

je dodao hranu i vodu što smo je ponijeli i dok sam žvakao, izvijestio me o svemu što se do tada zbilo.

– Ponovo rade u oknu. Uistinu prenose srebrnu rudaču do talionice i mlina. Sve ovo se nimalo ne razlikuje od pravog rudnika. Čini se da uistinu teško rade. Do sada nisam primijetio baš ništa sumnjivo.

– To i jest najjednostavniji trik, a zato i najveći. Kao rudnik bolje mogu preprodavati opljačkano srebro i tako nitko i ne pomišlja da su zapravo razbojnici. Razbojnici su ljudi koji ne vole i ne žele raditi i zato radije zarađuju novac na brži i unosniji način. No možeš mi vjerovati da ovi razbojnici uistinu ovdje i žive i da će navečer uzjahati konje kako ne bi propustili poštansku kočiju i time nadnice koje stižu iz Denvera.

– Vjerujem. Ovi se momci doista izvrsno pretvaraju. Dobro, vidjet ćemo.

Čekali smo i naizmjence spavali. Kroz pukotine između daščanih zidova lako smo mogli gledati na sve strane i ništa nam nije promaklo. Svi koje sam nedavno ovdje vidio i sada su bili na okupu.

Kasno popodne došla su braća Morgan i pošla do korala. Ostavio sam Sama da promatra okolo, a ja sam otišao na drugu stranu i gledao prema oboru. Morganovi su ulovili nekoliko konja, i to kratkonoge, zdepaste, prave planinske konje. Takav se konj može posvuda verati gotovo kao divokoza. Osedlali su pet konja, a na šestoga su stavili tóvarno sedlo na koje su zacijelo namjeravali pričvrstiti sanduk s novcem koji će oteti. Nadnice su se gotovo uvijek sastojale od malih novčanica i mnogo sitniša.

– Je li sve jasno? – upitao je odjednom Jim Morgan.

– Naravno da jest – odvrati njegov brat. – Ovaj put kočiju nećemo napasti kod razvođa nego na dnu uspona prema prijelazu. Poslije ćemo se povući strmim planinskim puteljkom, tako da nas nitko ne može slijediti, osim ako slučajno ne bi imao ovakve planinske konje. Jime, nije li pri svakom novom napadu rizik sve veći? Ne bi li bilo bolje da na neko vrijeme prestanemo?

– Ne možemo, Bille! Ne možemo prestati sve dotle dok vlasnici rudnika više ne budu mogli plaćati radnicima i budu primorani prodati rudnike Jessupu Wallaceu. Moramo izdržati ovu okrutnu igru i ne smijemo dopustiti da nam se potkrade bilo kakva greška. Nemamo izbora, Bille. Sada smo pred velikim ciljem i moramo izdržati. Već je gotovo cijeli grad naš. Kupit čemo još nekoliko rudnika i zatim postati »pošteni«. Do cilja nije više daleko.

Dalje nisam čuo što govore, jer su krenuli prema kući. Ali ubrzo su ponovo izišli, spremni za novi pothvat. Nosili su puške i revolvere, a dvojica čak i puške za bizone, kojima su mogli pogoditi gotovo svaki cilj, pa čak i kroz stijenke poštanske kočije. Jim Morgan nosio je paket. Možda je unutra bio dinamit, kojeg je u rudnicima uvijek bilo dovoljno.

Došli su do obora i uzjahali konje. Bez dvoumljenja, Jim

Morgan je vođa. Uz njega je jahao njegov brat Bill, a iza njih zdepasti Sid Rennahan i riđokosi Blinky Rudledge. Posljednji u skupini bio je Nevada. Mada povučen i miran djelovao je opasno. Spretnom je kretnjom poput Indijanca uzjahao konja i krenuo za ostalima.

Prije nekoliko dana bila su sedmorica. Jednog sam ubio, drugog teško ranio. Taj ranjenik zacijelo je ležao u kući i to nikako nismo smjeli zaboraviti. Možda mu je već bolje, pa bi mogao pogledati kroz prozor i vidjeti kako se šuljamo prema kući.

Razbojnici su nestali u uskom klancu između dvije litice, nedaleko od korala.

***

Jedva su odjahali, Sam snažno kihne.

– Već sam nekoliko puta morao kihnuti, a znao sam da ne smijem – ljutio se. – Gotovo sam se rasprsnuo od muke začepivši nos. Bojao sam se da se neću dugo suzdržati.

Sam mi bijaše sve draži. Nadao sam se svim srcem da se nikada više neće opijati. Vjerovao sam da nikada neće prekršiti zakletvu.

Spustila se noć i u kući se upalilo svjetlo. Ranjenik se, dakle, kreće. Morali smo čekati. Premda je to iščekivanje bilo zamorno i dosadno, ja sam se odmarao a to je godilo mojim ranama.

U mislima sam neprekidno zamišljao što razbojnici sada rade. U jednom sam trenutku pomislio kako upravo sada pljačkaju poštansku kočiju i uzimaju novac za nadnice. Računao sam za koliko bi se vremena mogli vratiti, ali to nije bilo lako. Nisam poznavao strmi i opasni put kojim su se namjeravali vratiti i nisam mogao pretpostaviti koliko je dug. U brdima se često može naići na začuđujuće prečice, ali i na neizmjerno duge zaobilaske. Bilo kako bilo, nisu se mogli vratiti prije ponoći.

U kući je i dalje gorjelo svjetlo. Ranjenik zacijelo nije mogao spavati i s nestrpljenjem je čekao svoje drugove. Osim toga, ove je dane vjerojatno mnogo spavao i bio je odmoren. Razmišljao sam o tome da se odšuljamo do kuće, ali sam zaključio da će se razbojnici bez sumnje vratiti prije svitanja, pa ćemo se tada približiti kući.

Noć je postajala sve svjetlijom. Znači, razbojnici će lakše prijeći opasni dio puta. Mjesec se nalazio sasvim visoko na nebu i srebrnom svjetlošću osvjetljavao rudnik. Sjene u pukotinama stijena činile su se još tamnije i opasnije. Osjećao sam da nećemo više dugo čekati. Uskoro će se sve razjasniti.

***

Vratili su se svi dva sata nakon ponoći. Konje su odveli do korala. Na teglećem sam vidio zavezani sanduk s novcem.

– U kući ćemo izbrojiti novac i razdijeliti ga u dvije torbe – reče Jim Morgan. – Phil Harris je zacijelo radoznao koliko smo ovaj put zaplijenili. Ja ću odmah odjahati Jessupu Wallaceu u Silverville, a vi

sakrijte sanduk u rudniku ispod kamenja. To je sve. Osedlat ću odmorenog konja a vi uđite u kuću i otvorite sanduk.

Tako dakle. Čuli smo svaku riječ premda su konji stvarali buku. Otpuzao sam do Sama i ispričao što sam čuo, pa dodao.

– Pričekat ćemo da Jim ode, a zatim ćemo otići do kuće i iznenaditi one momke. Ja ću potom odjahati za Morganom, jer bih ga htio uloviti dok Wallaceu predaje novac. Je li sve jasno.

– Sve u meni titra i sav sam napet kao puška – promrmlja gorostas. – Jedva čekam da izađemo odavde. Sa svim sam sporazuman, no moram ti reći da riskiraš. Sâm namjeravaš u Silvervilleu svladati i Wallacea i Jima Morgana. Čuvaj se!

Zašutio je. Dalje smo čekali. U međuvremenu su svi razbojnici ušli u kuću, samo je Jim Morgan sedlao konja fićukajući neku pjesmicu, zadovoljan sobom i ovim svijetom i sretan što je opet jednom uspio. Zatim je vodeći konja i on otišao prema kući.

Mjesec se sada sakrio iza planina i noć je postala tamnijom. Na istoku je nebo posivjelo i noć više nije bila onako lijepa kao do sada. Zvijezde su se gasile. Uskoro će nastupiti svitanje...! »Mjesec Komanča«... kada svako biće na zemlji postaje opreznije.

Bio sam već nestrpljiv kad smo napokon začuli topot i ugledali jahača kako odlazi. Nestao je u tjesnacu kojim smo i mi dojahali iz Silvervillea. Nismo se morali bojati da će pronaći naše konje, jer smo ih dobro sakrili i svezali.

Jim Morgan je, dakle, krenuo da odnese plijen Wallaceu, pa moramo požuriti.

Šutke smo se u sivo svitanje približavali zgradi. Iz kuće nas nisu mogli vidjeti. Bili su sigurno premoreni i ne bi se ni sjetili gledati kroz prozor. Jučer su radili u rudniku, cijele su noći bili na nogama, a uskoro će ponovo krenuti na posao u rudnik, kao da cijele noći nisu ništa drugo radili nego skupljali snagu. Zasigurno će leći i iskoristiti dva sata odmora što su im preostala.

Dvadesetak koraka pred kućom razdvojili smo se. Sam će ući kroz stražnji ulaz. Sagnuo sam se ispod prozora i šuljao uza zid sve do ulaza. Jedan sam revolver držao u ruci, a zatim izvadio i drugi.

Otvorio sam vrata i pogledom prešao velikom prostorijom u kojoj sam se našao. U kutu se nalazio kamin, gdje su i kuhali. Cijela je prostorija bila vrlo oskudno uređena. Nije bilo ormara, samo vješalice na zidovima, u sredini stol i oko njega klupa i stolice. Kreveti su bili jednostavni, sa slamaricama i pokriveni trošnim dekama. Svjetiljka je visila iznad stola. Na zidovima se nalazilo nekoliko polica. To je bilo sve.

Vrata sam otvorio oprezno tako da je njihovo tiho cviljenje bilo nadglasano hrkanjem spavača. Jedino ranjenik nije spavao. Ležao je ispod prozora i pušio. U odsjaju svjetiljke ugledao je moju zvijezdu i začuđeno podigao glavu.

– Probudite se! Šerif! – zaurlao je odjednom.

Dvojica razbojnika su skočila i psujući dohvatila revolvere. Zapucao sam. I Sam, koji je u međuvremenu, ušao kroz stražnji ulaz, začuo je ranjenikovo urlanje i odmah je zapucao. Doista je znao rukovati puškom. Odmah je pogodio i u isti je tren nanovo napeo pušku. I ja sam pogodio jednog razbojnika, i to Billa Morgana, a Sam je pucao u Nevadu. Ta su dvojica, naime, dohvatila revolvere. Riđokosi Blinky Rudledge sjedio je zbunjeno na krevetu i tek sada shvatio što se zbiva. Pripadao je onoj vrsti ljudi koji se, iscrpljeni i umorni, ne mogu odmah razbuditi. Sid Rannahan otkotrljao se ispod stola, ali pri tome nije uspio dohvatiti svoj revolver. Bio je to čisti refleks.

– A sada dosta! – povikao sam. – Hapsim vas zbog pljačke poštanske kočije!

U prostoriji je bila tišina. Osjećao sam miris baruta. Svi su duboko disali, a ranjenici su stenjali. Nisu više ništa pokušavali. Poznavali su me otprije i znali su s kime imaju posla.

Zdrave smo svezali, a ranjenima sam odlučio poslati liječnika iz Silvervillea. Bill Morgan nije imao izgleda da preživi. Za Nevadu je postojala mogućnost da se izvuče i tako prisustvuje suđenju.

– Za dva ili tri sata sigurno će se pojaviti prvi vozači s kolima za rudaču – rekao sam.

– Snaći ću se – odgovori Sam. – Sretno, Mac! Danas ti u Silvervilleu neću paziti na leđa. Čuvaj se!

Odšepao sam do korala i lasom uhvatio konja. Izabrao sam sedlo i osedlao konja. Pet minuta zatim već sam jahao u Silverville.

XIII

Kad sam stigao do glavnog puta, već se razdanilo i posvuda je bilo ljudi. Kola s rudačom i teretna kola već su prevozila srebro. I grad se već probudio. Lokali su još bili zatvoreni, ali se u dućanima i obrtničkim radionicama već radilo. Iz kovačnice je dopiralo lupanje čekića.

Odjahao sam do hotela »Imperial«. Svuda su ljudi začuđeno zurili u mene. Mislili su da sam opasno ranjen i da se oporavljam u krevetu. Pomno su me promatrali kako bi se uvjerili da sam to doista ja a ne moj blizanac.

Put me prilično iscrpio i sve su me rane pekle i boljele, ali ipak sam sjedio uspravan, kao pravi šerif. Znao sam da svi žele takvog šerifa i da prema njihovu mišljenju osoba koja predstavlja zakon ne smije drugačije izgledati. Nitko me nije ništa pitao. Svi su osjećali da ne želim biti nagovoren i da me očekuje važan posao. To se vidjelo na mojem licu.

Pred hotelom je stajao osedlani konj. Začudio sam se kako se Jim Morgan usuđuje izazivati sve oko sebe. Čini se da je bio silno samouvjeren u to da im se ništa ne može dokazati. Prije ili poslije postat će Wallaceov ortak, pa misli da se već i sada ne treba skrivati. Dojahao sam do njegova konja i sjahao, pa ušao.

U salunu je neki čovjek upravo uređivao ono što smo

prije nekoliko dana uništili, a iza točionika mladić je brisao čaše. Nikoga drugoga nije bilo.

– Šerife, salun je zatvoren – reče stariji čovjek. – Konj ispred saluna pripada privatnom gostu gospodina Wallacea. Mislio sam da ste bolesni?

Bio je začuđen. Nije mogao shvatiti što se zbiva.

Krenuo sam stubama gore. Kad sam stigao do pola puta, gore su se otvorila vrata i iz Wallaceove sobe prodrlo je svjetlo. Već je odavno bio dan, ali u njegovoj su sobi prozorski kapci bili skopljeni. Svjetlo se utrnulo.

– Što želite, šerife? – upitao me netko.

Čuli su da sam došao pa su ugasili svjetlo i sad me čekaju!

Zastao sam, ali zatim produžio držeći napeti revolver. Tri stube prije kraja ponovo sam zastao i sagnuo se koliko sam god mogao. U tami sam ugledao plamičak iz cijevi i osjetio kako su mi meci prešli iznad glave i okrznuli leđa. U odsjaju revolverske vatre prepoznao sam ljude koji su u mene pucali i odgovorio sam na njihovu vatru.

Pogodio sam! No, oni su još jednom pucali i jedan mi je metak zahvatio rame. Čuo sam kako su moji protivnici padali. Kad sam prišao, Jessup Wallace je bio mrtav, a Jim Morgan je izdisao.

– Kako ste nas otkrili, šerife? – upitao je posljednjim snagama.

– Onda kada ste došli po liječnika da ga odvedete ranjeniku – odgovorio sam. – Vi ste budale. Niste valjda očekivali da ćete vječno pljačkati?!

– Sada to i ja shvaćam – promrmljao je Jim Morgan i izgubio svijest.

Kleknuo sam do Wallacea i iz njegova džepa izvadio ključeve čelične blagajne. Ušao sam u sobu i zapalio svjetiljku. Već je bio sve zaključao u blagajnu, pa sam odlučio da ću je sutra otvoriti. Nisam vjerovao da je imao vremena namjestiti šifru.

Čuo sam kako se ljudi penju stubama. Došli su neki od Walaceovih namještenika, ali i građani koji su me vidjeli ući u salun. Rekao sam im ono što sam znao i pobrinuo se da Sam ne bude više dugo bez pomoći.

* * *

Sišao sam na ulicu i krenuo prema dućanu »Tip-Top«. Mara mi je pošla u susret. Moje lice joj je odavalo da je sve svršeno i da dolazim k njoj.

Uredit će moju ranu, zatim ću se odmoriti a onda ćemo zajedno razmisliti što ćemo dalje. Osjećao sam se iscrpljeno i bolesno. Bio mi je potreban odmor.

Približio sam joj se i pogledao je u oči. Njezin je pogled bio sjajan i pun ljubavi. Pred svima me poljubila.

Kao i uvijek, učinio sam mnogo dobra na zao način, ali drugačije nisam mogao. Vjerojatno ću ubrzo predati šerifsku zvijezdu i s Marom krenuti u Teksas. Tamo ćemo kupiti ranč. To bi za nas bilo najbolje.

KRAJ

Ernest Haycox:

PORUKA GENERALU

General Terry se ulogorio na ušću Yellowstona u Rosebud i vatre što su ih upalile dvije tisuće njegovih ljudi svojim su žutim sjajem probijale tamu. Nepodnošljiva srpanjska žega, koju je tlo upijalo cijelog dana, sada je izbijala iz zemlje u neprekinutim valovima i posvuda se širio miris prašine. Narednik je prišao otvorenom ulazu Terryjeva šatora i zastao čekajući da general dovrši hitno pismo.

Ned Gervaise, vodič-civil, već je bio tu i dok su narednik i on čekali generalovu odluku, povremeno su izmjenjivali ispitujuće poglede. Dobro su znali da će iduća nekoliko dana ovisiti jedan o drugom. Gervaise je bio žilav čovječuljak u nekoć crnom odijelu od finog sukna koje je postalo zeleno od napora kampanje. Imao je kozju bradicu, velik nos i dva sitna, nemirna oka, a smatrali su ga, poslije Charleyja Reynoldsa, najboljim vodičem u zemlji. Ali Charleyja su prije pet dana ubili i tako je narednik zaključio da je Ned Gervaise sada najbolji vodič.

General Terry završi pismo, zapečati ga i ustane od stola. Pruži ga narednika i reče:

– Narednice Houndse, ovo pismo ćete predati generalu Crooku koji se nalazi negdje između Fort Fettermana i nas.

– Razumijem, sir – odvrati narednik.

– Možda ćete se morati razdvojiti – rekao je Terry – i stoga je najbolje da kažem Gervaiseu sadržaj poruke za slučaj da se samo on probije. General Crook i ja morali smo se sastati na rijeci Powder prije dva tjedna. On je očigledno zakasnio a i ja sam zakasnio. Recite generalu da skrene prema Rosebudu a zatim da marširа uz njega. Ja krećem ujutro i dočekat ću ga negdje na Rosebudu. Možete mu reći i zašto sam zakasnio: između njegovih i mojih jedinica nalazi se pet tisuća Siouxa i Cheyenna. Recite mu da bude oprezan i da se ne zaustavlja.

Gervaise kimne glavom a general upita:

– Jeste li uzeli najbolje konje?

– Konji nisu potrebni – odvrati Gervaise. – Konj se ne može sakriti, a mi ćemo se morati poprilično skrivati. Moći ćemo prijeći šezdeset kilometara noću ako narednik bude mogao održati taj tempo.

Narednik je bio visok i gibak momak. Koža mu je od sunca dobila boju terakote. Imao je jasne

plave oči, izgledao je dobrćudno, ali je vodiča zabrinjavala njegova nespretnost i prividna bezazlenost.

– Neću zaostati – bilo je sve što je narednik rekao.

General je nekoliko trenutaka pažljivo promatrao dvojicu ljudi. Hounds je imao karabin, revolver i pojas pun municije. Nosio je čuturu a preko ramena je prebacio torbu s hranom. Vodič je nosio karabin i ništa više, ali kako je bio vrlo iskusan, general ga ništa nije pitao.

– Zadatak je opasan i želim vam sreće – reče Terry i rukuje se s obojicom.

Narednik salutira a Gervaise kimne glavom i njih dvojica se okrenu i upute između šatora prema izlazu iz logora.

Komandir straže im se pridruži, otprati ih do palisade i naposljetku se dvojica kurira nadoše izvan sigurnosti logora pred neugodnom divljinom. Nisko na jugozapadu mjesec je bacao čudno obojene zrake kroz sumaglicu dima logorskih vatri koji je pokrio krajolik. Gervaise je nekoliko trenutaka stajao kao ukopan okrećući svoj veliki nos kao vjetrokaz.

– Zacijelo u blizini ima nekoliko Siouxa – progundao je. – Oni se rado prikradaju logoru. Idući sat ćemo se kretati vrlo tiho. Baci tu čuturu, previše buči.

On je napredovao tako brzim i mekim koracima da ga je Hounds ponekad gubio iz vidika i dizao buku čizmama ubrzavši korak. Znao je da će ga zbog toga vodič, koji nije imao visoko mišljenje o kavaleristima kao izvidaćima, oštro ukoriti. On odbaci čuturu, počne koračati odmah iza Gervaisea i tako su išli prekidajući tišinu samo škripanjem čizama po pjeskovitom tlu. Kretali su se prema jugu uz tamnu prugu rijeke.

Odsjaj logorskih vatri nestao je iza neravnina terena a kanjon Rosebuda postajao je sve dublji. Oko njih su se dizali strmi brežuljci i kameni svodovi nepravilnih oblika. Iz tla je još izbijala žega dana. Gervaise bi od vremena do vremena tiho zagundao, čučnuo i pažljivo osluhnuo. Kad je vodič sišao u kanjon i opet zastao, prošla su po Houndsovu računu otprilike dva sata. Rijeka je na tome mjestu dizala zaglušnu buku iznad plitkog pješčanog korita. Poslije duge stanke Gervaise uđe u rijeku.

Voda je do sredine korita sezala do bedara a zatim do ramena. U jednom trenu Gervaiseove sjene nestade a onda isto tako iznenada Frank Hounds zakorači u glavnu struju i zaroni poput kamena povučen opremom. Izroni iskašljavajući vodu, čvrsto zgrabi karabin i pokuša plivati, ali opet potone. Zatim ispliva pa opet potone i stoga pomisli da bi možda bilo najbolje da odbaci karabin. Dok je o tome razmišljao, počeo je već gubiti dah, a onda je konačno osjetio pod nogama dno. Izađe na drugu obalu i pričeka u gustoj tami. Podrhtavao je od hladnoće.

U blizini zahuče sova, no tek kad se ponovo oglasila, Hounds shvati da je to znak pa pođe za zvukom i naleti na Gervaisea.

– Iskoristimo tamu dok je još ima – reče vodič.

Izađu iz kanjona i nastave kamenitom strmom obalom. Još su išli prema jugu i rijeka je još tekla usporedo s njihovim pravcem.

Kako nije imao drugog posla nego da u stopu slijedi Gervaisea, narednik je razmišljao o onome što ih čeka na tom putu. Teško je bilo reći gdje će susresti Crooka. Traganje za njim moglo bi ih odvesti preko cijele Montane. Crook je krenuo iz Fort Laramiea i uputio se s jedinicama na sjever. Terry je krenuo od rijeke Missouri na zapad. Dvije grupacije trebalo je da se spoje kao drobilica za orahe: najprije je trebalo da potisnu Siouxe, da bi se zatim spojile na rijeci Powder i između sebe priklještile Indijance.

No zamisao se nije ostvarivala, jer su Siouxi izmicali kao voda Ter-

ryjevim prstima. Kad je stigao na Rosebud, general je poslao u izvidnicu Custera, koji je bio nagao oficir. On je naišao na trag Siouxa, odmah ih napao sa svojih pet eskadrona i to je bio kraj cijelog odreda. Narednik je bio u jedinici koja je krenula u pomoć i poslije dva dana došla na polje Little Bighorna na kojem su ležali naduti konji i trista pedeset dva konjanika – pojedinačno i u skupinama – kako ih je već zatekao nalet bitke. To je bio razlog Terryjeva zakašnjenja na sastanak sa Crookom. A sada je Terry želio doznati zašto je zakasnio Crook i gdje se nalazi, a pet tisuća Siouxa i Cheyenna pod Sitting Bullom, Gallom i Crazy Horseom vrvjelo je poput pčela. Možda se Crooku dogodilo isto što i Custeru.

Oko ponoći Ned Gervaise stade radi kratkog odmora, a zatim nastavi hod. U tri sata nebo je počelo blijedjeti i tada se Gervaise okrene i vrati otprilike za kilometar. Pojeli su malo slanine i dvopeka, napili se vode iz rijeke i popeli se na stjenovitu raspuklinu na vrhu bila, baš u vrijeme kad se razdanilo.

– Ja ću prvi stražariti – reče vodič.

Narednik sjedne. Noge su mu otekle i kao olovo ispunile čizme tako da ih nije mogao iz njih izvući. A boljele su ga kao kad boli zub. Vodič je progundao:

– Za konjanika i nosi loš.

Hounds je brzo zaspao.

Gervaise ga je ujutro probudio i zatim malo zadrijemao poput mačke. Sunce je peklo a kamenje je počelo upijati vrućinu i odbijati je sve dok se raspuklina nije pretvorila u krušnu peć a dimna sumaglica pokrila okolicu na koju je povremeno padao pepeo. Miris zapaljene trave i borovine postajao je sve jači.

– Siouxi su zapalili travu – progunda Gervaise – da bi konjica ostala bez paše.

– Ni njihovi konji neće imati trave.

– Indijanac i njegov konj mogu dugo biti gladni.

U podne se narednik sa žaljenjem sjeti čuture, a kako se više nije moglo spavati, obojica su sjedila u raspuklini i promatrala okolicu. Za dana je narednik kroz zavjesu dima spazio tanke oblake prašine i neko kretanje. To su očigledno bile skupine Siouxa u izvidanju.

– Oko nas vri kao u loncu – reče Gervaise i zamisli se.

Neposredno prije zalaska sunca oštro uho vodiča čulo je neki tihi zvuk i on opomene Houndsa rukom da bude oprezan. Zgrčivši se na dnu raspukline, narednik je odmah zatim spazio kolonu ratnika Siouxa kako jure oko zavoja rijeke i spuštaju se prema obali. Ušli su s konjima u vodu i načas ostali nepomični. Sunčana svjetlost je bljeskala na njihovim puškama i žarila se na obnaženim tijelima. Lijepi su, pomisli Hounds. Imali su dugu crnu kosu u koju su upleli perje, lica su im bila odvažna a gledali su na svijet oko sebe kao da je njihovo vlasništvo.

Od njihove blizine osjetio je u želucu neku težinu i u tom trenu ga je obuzeo strah. Nije se bojao te dvadesetorice Siouxa na rijeci, jer je raspuklina bila dobro skloništa a imao je i mnogo municije. Hladan, nelagodan osjećaj obuzeo ga je od iznenadne spoznaje da su Gervaise i on sami u srcu indijanskog područja, opkoljeni divljim i lukavim borcima kojima nije bilo ravnih na kontinentu.

Siouxi su pregazili rijeku i nalazili se neposredno ispod raspukline. Razgovarali su a jedan od njih je napola spuznuo s konja i gledao u tlo. Taj Indijanac je bio strašan: više od metar i osamdeset, ocijenio je Hounds, sa širokim prsnim košem i snažnim mišićima na nogama i rukama. Uspravio se u sedlu, nešto rekao i odveo skupinu uzvodno oko zavoja rijeke.

– Bili su dovoljno blizu da ih omirišemo – progunda narednik.

– Namirisat ćeš ih opet – odvrati Gervaise. – Našli su naše tragove. To su Cheyenni.

Kad je poslije sat i pol sunce zašlo, Gervaise progunda još jednu opomenu i uskoro se pojavi ista skupina na vrhu suprotne obale, spusti se u kanjon, prijede rijeku i polako poče jahati nizvodno pokraj rijeke. Veliki Cheyenne je pažljivo proučavao tlo.

– Uskoro će riješiti zagonetku – reče Gervaise. – Moramo odavde.

Sumrak se otegao i mrak je bilo teško čekati, pa je Gervaise, kad je naposljetku izašao iz raspukline, krenuo gore u krševito područje, umjesto da se spusti na rijeku. Hounds nije spominjao žed koja mu je palila grlo i kočila jezik. Sagnuvši se, on uzme kamen i stavi ga u usta: činilo se da mu je od toga bilo lakše.

Gotovo dva sata puzali su s litice na liticu sve dok narednikove ruke nisu postale ranjave. Činilo mu se da mu noge klize u čizmama i to ga je iznenadilo. Sve više su se penjali, tako da su naposljetku stigli na točku s koje su mogli vidjeti samo crnu noć zasićenu dimom i logorske vatre u daljini. Gervaise se zaustavi.

– To je blizu Little Bighorna. Velik logor. No vrijeme teče. Prijeći ćemo rijeku i izaći na ravniji teren.

Puzali su uz strme stijene kanjona prema rijeci. Kad su stigli, Hounds se pruži na tlu i zadovolji se samo kratkim gutljajem, a zatim poode za Gervaiseom uz vodu kroz uski, mračni klanac u kojem se žubor rijeke višestruko pojačavao. Povremeno, kad bi Gervaise zastao i kleknuo da prouči tlo, narednik bi gasio žed koja nije popuštala.

Prešli su na drugu obalu na mjestu gdje je voda bučila na plitkom šljunkovitom dnu. Ovaj put Hounds je popustio remen puške i prebacio je preko ramena, kako bi mu ruke bile slobodne, ali kad je opet izgubio dno pod nogama i gotovo daveći se izašao na obalu, zaključio je da je ipak bolje da mu puška bude na prikladnijem mjestu, kako bi je mogao odbaciti ako bude potrebno.

Gervaise se opet zaustavio. Šapnuo je Houndsu u uho da ga čeka i nestao u mraku.

Hounds se ščučurio uz stijenu i podrhtavao mokar od ledene vode. Izvadio je iz torbe slaninu i jeo je sirovu. Bio je nezadovoljan njenim užeglim okusom. Zato se vratio na rijeku da se napije. Iz smjera u kojem je otišao Gervaise začu se muklo gundanje koje se izgubi u žuboru rijeke. Hounds naćuli uši i u tišini začuje škripanje nečijih koraka. To se vjerojatno Gervaise vraća. Ali zvuk nestane, minute su prolazile, pa se Hounds naposljetku digne sa šljunka i oprezno poče koračati.

Miris dima jako se osjećao u klancu a žubor rijeke na sprudu nije se stišavao. Požurivši – jer je sad osjetio strah od samoće – Hounds je pred sobom gledao mračnu sjenu rijeke, a onda udari nogom u nešto što je ležalo na pjeskovitom tlu. Odskoči korak unatrag i ukoči se. Znoj je izbijao iz cijelog njegova tijela. Poče kružiti nišanom karabina, čučne i pričeka da se pribere. Zatim se spusti na koljena, otpuže naprijed i dodirne meku masu koju je udario nogom. Bilo je to ljudsko tijelo.

Odjeća na čovjeku bila je topla. Hounds je odmah znao da je to Gervaise. Spusti glavu i u mraku razazna crte vodičeva lica i krvave mrlje na njemu: Gervaise je bio mrtav.

Hounds se naglo povuče, čučne i osluhne žuborenje rijeke. Sve se to dogodilo sedam metara daleko od njega prije manje od pet minuta. Indijanac je još negdje u blizini. Ali nije se ništa čulo i ništa vidjelo u dimu i mraku. Želja da izađe iz kanjona podigla ga je kao da je lak poput pera i usmjerila prema strmini iznad obale. U litici je na-

šao oslonac za noge te se uspeo pet-šest metara do prve zaravni a zatim svom snagom potrčao dok nije stigao do ruba krševitog terena i šćućurio se medu stijenama.

Ustao je da se orijentira, ali nije mogao dugo ostati na miru zbog bolova u nogama. Otpuže preko nagomilanog kamenja na rubu strmine, spusti se niz padinu na nešto što mu se činilo kao široka ravan zarasla kaduljom i grmljem i krene prema jugu. Bilo je možda deset sati, pred njim je bilo pedesetak kilometara puta, a žilavog čovječuljka koji bi nametao ritam više nije bilo. I stoga narednik pruži korak i nametne sebi vlastiti ritam hoda. Nedostajao mu je žilavi čovječuljak.

Dok je napredovao, opazio je u visini na desnoj strani neki odsjaj. Što je dalje išao, odsjaj je postajao jači, da bi oko ponoći nebo postalo crveno poput krvi. Počeo je o tome razmišljati i sjetio se da je najviše područje u blizini masiv planine Bighorn. To mu je vratilo samopouzdanje, jer Bighorn je bio na zapadu, gdje je i trebalo da bude, a to je značilo da je krenuo u pravom smjeru.

Malo prije zore Hounds po lavežu pasa shvati da je u blizini indijanski logor. Zaobiđe ga i naiđe na potok za koji pomisli da je Tongue. Nije znao koliko je širok i dubok i stoga krene obalom uzvodno sve dok opet nije začuo lavež pasa. Zaobišao je jedan logor i sad se našao pred drugim. Vjerojatno se nalazio usred područja na kojem su spavali Indijanci. Ušao je u rijeku i gazio dok mu voda nije dosegla do pojasa. Tada je zamijetio obrise druge obale i malo zastao. Na sredini rijeke izgubio je dno pod nogama i utonuo. Kad je izronio, struja ga je brzo nosila, pa je ispustio karabin i počeo plivati. Težina odijela, revolvera i pojasa s municijom snažno ga je vukla prema dnu. Odjednom struja prijeđe u kratke valove te on spusti noge i dodirne dno. Neko vrijeme je koračao, a zatim opet izgubi dno.

Struja je bila brza. Kad je opet s mukom izbio na površinu, bio je blizu južne obale. Ugledao je bijeli krug šatora i u prozirnoj tami što prethodi zori jednu ženu koja se nagnula nad malom logorskom vatrom. Duboko udahne, opet zaroni i prepusti se struji da ga nosi, iako su mu noge strugale po dnu. Kad je izronio, već se udaljio od logora. Uspravio se i izašao iz rijeke.

Bio je udaljen tridesetak metara od logora. Iz šatora su izlazile druge žene. Na istoku se pruga svjetlosti utisnula između neba i zemlje a pred njima se dizao niz brežuljaka. On odmah krene prema brežuljcima. Kad je stigao do podnožja, jutarnji sumrak se proširio okolicom. Kratak pogled natrag pokazao mu je da se uz Tongue nalaze i drugi indijanski logori. Uđe u vododerinu jednog brežuljka i stane se brzo penjati. Uskoro je bio na vrhu s kojeg se pružao pogled u svim smjerovima.

Bio je znojan i razmišljao je o vrelom danu koji dolazi, pa je svukao košulju i iscijedio vodu iz nje u kapu, premda su i košulja i kapa bile uprljane prašinom i znojem. Nekoć je vrh brežuljka bio ravan, ali je sada bio pokriven malim udubljenjima. Hounds se smjestio u jedno od udubljenja i gledao kako logori pod njim oživljavaju i u njima počinje živost. Pred njima je bio velik dio naroda Siouxa smješten u nizu logora. Dok je sve to gledao, spazio je kako u logore kasom dolaze izviđači a druge skupine ratnika iz njih izlaze. Vatre na kojima se pripremala hrana pokrile su dolinu dva-tri kilometra uz rijeku. Odjednom su se šatori počeli rušiti, a kad je izašlo sunce. Siouxi su krenuli na istok podižući oko sebe guste oblake prašine.

Hounds je naslonio leđa na rub udubljenja i zatvorio oči na jarkoj svjetlosti sunca. Osjetio je kako mu se u tijelo uvlači vrućina pa je otvorio oči i spazio da je sunce vi-

soko na nebu. Postao je svjestan da je spavao. Kad je to shvatio, opet ga je obuzeo strah. Noge su ga boljele do koljena a nožne prste gotovo i nije osjećao. Pješačenje u toku dvije noći kroz krševiti teren izlizalo je potplate čizama na kojima se pojavilo nekoliko rupa. Stopala su mu bila obojena crveno. Kad je pokušao svući čizme, nije mogao.

Vrelina je ulazila u udubljenje a kamen je pekao kad bi ga dodirnuo. Zrak je bio tako razrijeđen da je teško disao. Od nestašice zraka počelo ga je mučiti i srce. Na sjeveru se od zemlje odvojio oblak, malen ali u rastu. Na zapadu su Siouxi na odlasku još dizali prašinu. Neko vrijeme je dolina Tonguea bila pusta, ali su se oko podneva nove skupine konjanika počele u nju slijevati s Bighorna. Jurile su uz rijeku prolazeći mimo podnožja brežuljka na kojem je bio Hounds. S juga su žurile druge skupine Siouxa. Cijelo to područje bilo je u oblacima prašine dok su vođe Siouxa – Sitting Bull, Gall, Crazy Horse i niži poglavice – mrsili i skrivali tragove stalnim pokretima i smionim manevrima. Custerov prepad ih je uznemirio.

U kasno popodne bolovi u nogama su ga razdirali od peta do bedara. On izvadi nož i odreže sare od koljena do članaka, a na stražnjem rubu, iznad pete, proreže mali otvor kako bi smanjio sve jači pritisak. Više od toga nije se usudio učiniti, jer bi mu čizme u hodu pale s nogu. Dok je nagnut radio taj posao, osjetio je kako se iz čizama diže neugodan vonj. Nije to bio zadah znoja i nije bio zdrav vonj.

Poslije je pokušao piti vodu iz šešira što se gotovo sva isparila a ostao je neki talog koji nije mogao progutati.

Iz prašine na sjeveru pojavila se skupina Siouxa koji su bez žurbe napredovali prema rijeci. Kad su stigli na obalu, zaustavili su se da napoje konje. Bili su dovoljno blizu da Hounds prepozna divovsku figuru na konju. Bio je to visoki Cheyenne od sinoć. Taj nešto reče i skupina odjaše uz rijeku oko dva kilometra, pregazi je i vrati se.

Hounds nije bio zabrinut, jer je pokret Indijanaca izbrisao tragove njegovih čizama, koje je, nagađao je, skupina Cheyenna pratila još od Rosebuda. Krenuli su niz rijeku čitajući tlo a zatim zaobišli brežuljak i pretražili teren na toj strani pa se vratili na rijeku, gdje je poslije kratke stanke veliki Cheyenne počeo pažljivo motriti brežuljke. Viknuo je samo jednu vriskavu riječ i opet odjurio uz rijeku nestavši među neravninama zemljišta.

Kad je ta skupina otišla, pojavila se sa zapada duga kolona – mušarci, žene, djeca i konji – i uputila se uz rijeku do mjesta ispod brežuljaka na kojem je bio Hounds. Tu je kolona zastala da podigne logor. Sunce se spustilo i u sumraku je narednik vidio kako plešu jezičci indijanskih vatri i slušao nejasno brujanje razgovora u logoru. Neki momak je odveo četiri konja iz logora i ostavio ih privezane uz kolac.

Hounds je pogledao prema jugu, na niske brežuljke koje je i prije promatrao, nadajući se da će spaziti daleko svjetlucanje Crookovih logorskih vatri. No ništa nije spazio pa je uzdahnuo pomislivši na noćni marš do rijeke Powder udaljene šezdeset kilometara. U mraku se usudio ustati – i odmah pao. Shvatio je da od hodanja neće biti ništa. Noge su ga izdale.

Logor se pod njim smirio i vatre postale bljede. U deset sati Hounds je izašao iz udubljenja, oprezno spuzao niz padinu pokrivenu kamenjem i zaustavio se na rubu livade uz rijeku. Četiri konja pasla su tridesetak metara daleko od njega. Psi su lajali.

Hounds je skriven u sjeni zamijetio da se u logoru ne osvrću na lavež. Patrola ratnika je prije nekog vremena obišla brežuljak, ali oko

logora nije bilo straža. Dok je vadio nož i otvarao ga, sjetio se da Indijanci uzjahuju konje odostrag, pa se uspravio, čvrsto stisnuo usne od bola u nogama i dugim koracima krenuo prema konjima. Oni su prestali pasti kad se približio na udaljenost od deset metara i počeli se okretati sve dok mu nisu bili okrenuti glavom.

On zgrabi konopac kojim je bio vezan jedan od konja, prereže ga i držeći ga približi se konju. Uzjahivanje odostrag učini mu se nespretno i, stoga zgrabi konja za grivu, stisne zube i odskoči. Čim je dodirnuo konju leđa, krenuo je koristeći noge i konopac da upravlja. Osjećao je neodoljivu želju da potjera konja u pun galop, ali se svladao sve dok nije zamaknuo za brežuljak. Tada je udario konja krajem konopca i jurnuo na jug. Učinilo mu se da za sobom čuje buku, ali nije u to bio siguran.

Noć je bila mračna, zrak zadimljen kao i prethodne noći, pa se morao uzdati u konja da će izbjegavati zapreke na tlu. Sedam ili osam kilometara južnije od brežuljka zaustavi konja i osluhne, ali ništa nije čuo. Zatim dođe na teren po kojem se moralo sporije kretati. Prijeđe preko nekog potoka. Znao je da je masiv Bighorna sad bliži. U zraku su se već osjećali jara i pepeo požara koji je bjesnio na planini. Miris dima je neprekidno tjerao konja da skreće, pa ga je narednik morao silom usmjeravati prema obrisima niskog krševitijeg zemljišta. Konj opet zagazi u potok. Kako se činilo da potok teče ravno kroz taj krševiti kraj, Hounds potjera konja njegovim koritom, nađe prolaz kroz litice i izađe na neku vrstu sljemena.

Prizor pred njim natjera ga da stane. Iako nije bio sentimentalan, pogled na vatre što su gorjele na udaljenosti od otprilike kilometar – uredne nizove vojničkih vatri – izazvao je u njemu misli na neke čudne stvari koje nisu bile u naročitoj vezi s ovom noći. Pomislio je i da je gadno što se Gervaise nije probio, i da čovjek nikad ne zna što ga čeka i koliko je još dana pred njim, i da je možda ipak najbolje što je ispalo baš ovako. Zaboravio je čak na oštre bolove u nogama kad je potjerao konja niz suho korito prema logorskim vatrama.

Na samom kraju klanca, na mjestu na kojem su se vatre Crookova logora reflektirale na ravnoj površini rijeke Powder, pred njim je bljesnula puška i pucanj je poput eksplozije odjeknuo praznim klancem. Konj posrne a Hounds poleti preko njegove glave, udari u kamenito tlo i otkotrlja se kroz grmljavinu kamene lavine.

Zaustavio se desetak metara daleko od klanca, a pri svijesti ga je održao osjećaj opasnosti. Napadač je jurio preko kamenja prema njemu, a kad se Hounds uspravio na koljena, učinilo mu se da čovjek pred njim postaje sve viši i teži. Narednik digne revolver. No prvo je pomislio da bi to mogao biti stražar Crookova logora i stoga je viknuo:

– Hej, vojniče!

Kad nije dobio odgovor, dva puta je opalio i začuo jauk i pad tijela. Ustao je, zateturao unatrag i dovoljno dugo bio sagnut da bi prepoznao divovski lik Cheyenna koji ga je tako daleko slijedio. A onda je zagrmjela druga puška s litice i narednik se okrene i potrči prema rijeci.

Još je bio toliko priseban da sebi predbacuje. Gervaise je nekoliko puta rekao da je najopasnije mjesto baš rub logora vojnih jedinica: Siouxi su tu najradije lijegali u zasjedu i čekali. On je to zaboravio. Iza njega odjekne još jedan pucanj. S druge strane rijeke začuo se oštar odjek zapovijedi.

Kad je došao do rijeke, Hounds utrči ravno u nju nadajući se da će ga sakriti voda. No to je bio Powder, plići od bare u kojoj se u seoskom dvorištu pračakaju patke. Na cijeloj svojoj širini rijeka nigdje

nije bila dublja od pola metra.

– Stoj! Tko je tamo? – viknuo je stražar s druge strane, opalio na njega i opet viknuo: – Komandir straže, strażarsko mjesto pet!

Metak koji je stražar ispalio prozujao je Houndsu pokraj uha.

– Ostavi to, vojniče!

– Ne boj se, pridi – vikne stražar i približi se obali rijeke.

Narednik izgaca iz vode, sruši se potrbuške i ostade ležati teško dišući.

Bio je unutar Crookovih linija. Približavao mu se stražarski vod. Podigao se na koljena i ruke, okrenuo se i gurnuo glavu pod vodu. Sad se bolje osjećao. Netko ga je uhvatio za ruke i podigao a u tom trenu je kolona konjanika pojurila preko rijeke prema liticama.

– Poruka za Crooka... – dahtao je narednik. – Je li ovo Crookov logor?

– Iz mraka izade neki oficir i reče:

– Podi sa mnom!

Povede ga kroz redove intendanturnih kola koja su bila poredana uz rijeku kao barikada, pa izmedu konja privezanih za kolje prema oficirskim šatorima. Jedan šator je stajao zasebno i iz njega se mogao vidjeti cijeli logor. General, kojega je probudila buka, stajao je na ulazu šatora – čovjek srednje visine, izbrazdana lica i duge, razbarušene brade. Narednik je vidio njegove slike i odmah ga prepoznao. Zauzeo je stav mirno i vojnički pozdravio.

– Narednik Hounds, eskadron F, druga konjička – reče, izvuce Terryjevo pismo iz stražnjeg džepa i preda ga. – Poruka od generala Terryja.

Crook je držao poruku u ruci i promatrao narednika. Iz generalova šatora se probijalo svjetlo i obasjavalo narednikovo lice nateklo od sunca, njegove opržene oči i ispucane usne. Narednikova bluza i hlače bili su sivi od luzine i znoja, a kad je narednik odstupio korak natrag, kao tragove stopala ostavio je dvije crvene mrlje na tlu.

– Probio si se sam? – upita Crook.

– Bio je i vodič – odvrati narednik. – On nije uspio.

General je želio postaviti narednika još nekoliko pitanja, ali je dobro znao kada je čovjek iscrpljen na smrt, pa se stoga obratio jednom od svojih oficira:

– Bourke, neka se ovaj čovjek priključi eskadronu G. Pobrinite se da dobije jelo i nove čizme. Hvala, narednice.

Narednik načini nalijevo krug i osjeti kako mu noge podrhtavaju. Dok su išli kroz logor, uz njega je bio oficir. U blizini je bila rijeka.

– Dopustite, sir – reče narednik, ode do rijeke i sjedne.

Izvadi nož i isječe ostatak čizama s nogu. Prišli su neki vojnici i oficiri i stali oko njega. Bourke se nagnuo i gledao u narednikova stopala a zatim rekao:

– Idem po nekoliko ljudi da te odnesu liječniku, narednice. Čini mi se da tvoj izlet nije bio osobito ugodan.

No sad mu se učini da ljudi oko njega čekaju da nešto kaže o onome što se dogodilo pa on dobro razmisli i ustanovi da nema mnogo šta da se kaže glasno.

Ali ljudi su još čekali i stoga poslije duge stanke on reče:

– Na izvidanju se moraju nositi čizme koje pristaju i valja ponijeti duhana da presiječe žed – i zatim kao konačan ustupak njihovoj radoznalosti on mahne rukom prema sjeveru i doda: – Tamo ima mnogo Indijanaca.

U PRIPREMI:

UCJENA
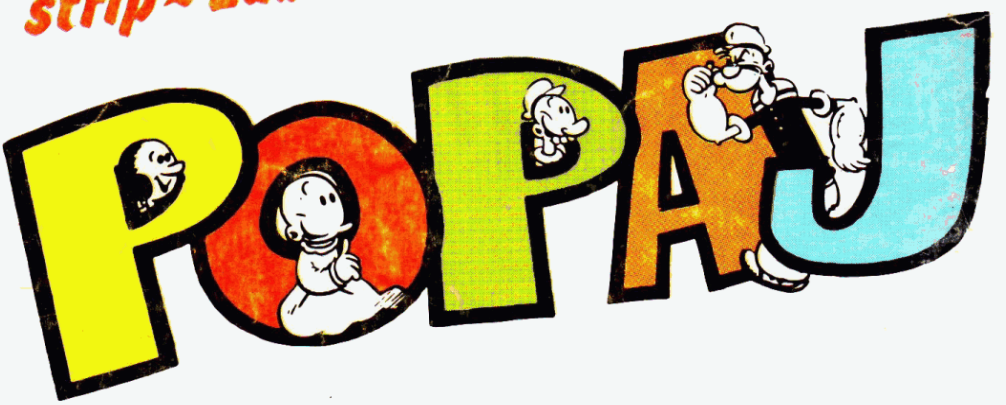
...i mene ćeš naći u
strip~zabavniku za djecu i odrasle